

YUHANĒ

LAAPAALĒ KOPAN

Kòkò ñka ka naa yèlaa tɔ na pa weesugu halo

1 Faii na pɛcɔ Isɔ ñmaakè antulɔnya tɔ, Tɔm ka wɛɛ kɛ. Na Isɔ cɔlɔgɔ Tɔm ini i ka wɛɛ, na Tɔm ini i ka tii kɛ Isɔ kɛ. **2** Ye mpo Isɔ cɔlɔgɔ i ka wɛ hatuu kancaalaga tɛcɛcɛ. **3** I niɲ kɛ Isɔ lapɔna pɛ tɔna, na polo cɛcɛka fɛi mpi pɛ lapa na i niɲ fɛi pɛ taa tɔ. **4** Ini i kiɲ kɛ weesugu wɛɛ, na weesugu ñko ko yelina na kòkò kɔɔ yèlaa kiɲ na pɛ naa-wɛ. **5** Kòkò naakè sɛkɛtogo na sɛkɛtogo ta teesi-kɛgɛ paa pɛcɔ magamaga.

6 Mpogo Isɔ tila i tillu nɔgɔlo na pa yaa-i sɛ Yuhanɔ. **7** Ilɛ i kɔma sɛ i holɔgɔ kòkò ñka ka naa mpo tɔ ka yaasi. Na i kɔntɛ nyogo ntɛ sɛ i yɔgɔtɔ na yèlaa tɔna mo, na pa tɔɲ-tɔ. **8** Pɛ taga ini i magamaga i kena kòkò ñkɛ, ama i kɔmaga sɛ i kɛɛsɛgɔ kòkò ñkɛ ka yaasi. **9** Kòkò ñkɛ ka tike ka kena tampana nyɔɲka, na ka kɔɲ antulɔnya taa na ka yeki na yèlaa tɔna naakè.

10 Tɔm ini i tii atɛ cɔnɛ, paa na mpo yèlaa ta nyɔmɔ-i, piyele i niɲ kɛ Isɔ ka lapɔna antulɔnya. **11** I magamaga i tɛgɛ i kɔma, ama i tɛ nyɔma ta mo-i. **12** Paa na mpo kolom kolom mo-i na pa tisi i tɔm, ilɛna i la sɛ pa pɛsɛ Isɔ piya. **13** Pɛ taga isi mɛ pa nɔkɔna konɔko na pa pɛsɛ Isɔ piya, isi pɛ lologo yèlaa kɛ atɛ cɔnɛ na paa awe wɛna i caa tɔ, ama Isɔ lapɔna i magamaga sɛ pa pɛsɛ i piya.

14 Tɔm ini i pɛsa yolo tɛkpataa na i kɔɔ na i caga ta hɛko, na i pɛɛlɛɛ na i tampana fɛina taka. Na tɔ nawa i teeli kɛ teu, teeli inɔgɔ ta Caa ha Pɛyaga ikpamlɛ. **15** Yuhanɔ ka yɔgɔta i tɔm na i kpaalɔ sɛ i tɔm kɛ ini i ka yɔgɔtaa, sɛ i waalɔ nɔgɔlo ka tɛ na i kɔɔ, ama i kɔla-i, pɛ taga polo, pa lola ini tɔ, i magana-i kɛ.

16 I kopanto sɔsɔnto tɔɔ ta tɔna tɔ nɔɔ i leleɲ pɛ tii fɛi, na i lapa-togo kopanto kɛ tɔma tɔɔ, tɔnɛ tɔ tɔɲ na tɔnɛ tɔ lɛɛtɔgɔ. **17** Moisi kiɲ kɛ tɔ hika nti Isɔ caa sɛ tɔ tɔɲ tɔ, ama Yesu Klisti magamaga na kɔnna pɛɛlɛɛ na tampana pɛ tɔm. **18** Tuu tɔ nɔgɔlo ta nata Isɔ, ama i Pɛyaga

ikpamlɛ ŋka ka kɛ Iso na ka wɛ ka Caa Iso kin tɔ, ŋkɛ ka lapɛna na yɛlaa nyɛmɛ-i.

Lom solo Yuhanɛ waaso

19 Waato wei Yusalɛm Yuta nyɛma kosa kotɛlaa na Lefii nyɛma na pa tili-wɛ sɛ pa pulu pa pɔɔsɛ Yuhanɛ sɛ i kɛ awe tɔ, nti i yɔgɔtaa tɔgɔɔ. 20 I ta kisi cɔɔ, ama i tisiaa tɔfuu kɛ pa tɛna pa isɛntaa kɛ sɛ ini i ta kɛ Mesii. 21 Ilɛna pa pɔɔsɛ-i sɛ, Ilɛ n kɛ awe? Ilii? Na i cɔ sɛ, Ma ta kɛ Ilii. Pa tasa-i sɛ, Nyagalɛ Antepu wei tɔ? Na i cɔ sɛ, Aai. 22 Tɛnaga pa tagana-i tɔm sɛ, Ilɛ n kɛ awe? Heeli-to na tɛ pulu tɛ heeli mpa pa tila-to tɔ. Nya magamaga n yaa nya tɛ suwe? 23 Mpogo i tɔma sɛ, Ma, ma kɛ

Nɔgɔɔ wei i yɔgɔtɛgɛna nɔgɔ sɔsɔga kɛ tuule taa sɛ

Pa taganɛ ta Caa kɛ mpaaɔ na ko sigisi teu. Antepu Isayi ka yɔgɔtɛna-tɛ.

24 Tillaa mpɛ pa taa ka wɛ Falisanaa, 25 na pɛlɛ pa pɔɔsɛna-i tɛcululu sɛ, Ye n ta kɛ Mesii, n ta kɛ Ilii, piyele n ta kɛ Antepu wei tɔ ilɛ, pepe tɔɔ kɛ n sɔɔ yɛlaa kɛ Iso lom? 26 Yuhanɛ cɔ-wɛ sɛ, Ma ilɛ lom kɛ ma sɔɔ-mɛ, ama nɔgɔɔ wɛ mɛ heko taa wei i ta nyɛ tɔ. 27 Ma waalɛ ilɛ i kɔŋ, na ma ta tala ma hɛsɛ i nɔɔhɛɛ taa ntanƙpala mosogo magamaga.

28 Pɛ tɛnaga mpo pɛ lapa Petanii kɛ Yaatanɛ pɔgɔ waalɛ kɛ timpi Yuhanɛ sɔɔkaga yɛlaa kɛ Iso lom tɔ.

Iso Iwɛɛga Yesu

29 Tɛɔ fema na Yuhanɛ na Yesu na i kɔŋ i kin, ilɛna i tɔ sɛ, Ii naa Iso Iwɛɛga ŋka ka lɛsɛgɛ antulɛnya isagato tɔgɔlɛ? 30 I tɔm kɛ maa heela-mɛ sɛ, Ma waalɛ nɔgɔɔ ka tɛ na i kɔɔ, ama i kɛla-m. Pɛ taga polo, pa lola ma tɔ, ma magana-i kɛ. 31 Ma taa nyɛ sɛ awegele ponto ini, ama ma kɔmaga sɛ ma sɔɔ yɛlaa kɛ Iso lom na lom sɛ pɛ la na Isegele nyɛma nyɛmɛ-i.

32 Yuhanɛ tasa yɔgɔtogo tɔtɔ sɛ, Ma nana ma isɛpile kɛ Iso Feesugu, na ko wɛ isi alukuku na ko tiina iso na ko

caga i tɔɔ. 33 Ma taa nyɛnta-i sɛ i kɛ awe tɔ, ama Iso wei i tila-m sɛ ma sɔ yɛlaa kɛ Iso lom tɔ ini i heelina-m sɛ, N kɔma n na Feesugu tiiwa na ko caga yolo wei i tɔɔ, ponto ini i ka sɔna yɛlaa kɛ Iso lom na Feesugu Nanɲto. 34 Tɔɔ, na ma na mpo tɔgɔ ma yɔgɔtɔgɔ tɛɛicɛi sɛ ini i kɛna Iso Pɛyalo.

Yesu ifalaa kancaalaga nyɛma

35 Ko fema ilena Yuhanɛ we tɛna tɔtɔ, i na i ifalaa taa naalɛ. 36 I kɔma na i na Yesu tɛɛ ilena i tɔ sɛ, li naa Iso Iwɛɛga ntɛ. 37 Yuhanɛ ifalaa naalɛ ini i nɛɛ mpo ilena pa tɛ tɛn Yesu waalɛ. 38 Yesu pɛsɛna i waalɛ tɛkpɛo na i na sɛ pa tɛnɛgɛ-i, ilena i pɔɔsɛ-wɛ sɛ, Pepege i pɛɛkɛgɛ? Ilena pa pɔɔsɛ-i sɛ, Lappi, Lege nya tɔyaga? Ta caa kɛ pa yaa mpo na pa tɛ taa. 39 I cɔ-wɛ sɛ, I kɔɔ na i na. Mpogo pa pulaa na pa nyɛ i tɛ, na i na-wɛ pa la taanaga kɛ tɛna. Na waato ini tɔ ilim hoowaga.

40 Mpa pa naalɛ pa nɛɛ Yuhanɛ tɔm na pa tɛn Yesu tɔ pa taa lelɔ ntɛ Simɔn Piyɛɛ neu Antɛlɛɛ. 41 Na Antɛlɛɛ ini i sulina i taalo Simɔn kɛ kancaalaga na i heeli-i sɛ, Tɛ hika Mesii. Klisti kɛ pa yaa mpo na pa tɛ taa. 42 Ilena i kpaga Simɔn na i puna Yesu kin. Mpogo Yesu nyɛna-i tɛpinɲ na i tɔmɛ-i sɛ, N kɛ Yuhanɛ pɛyalo Simɔn kɛ, ilɛ kagana paa cugusɛ-ɲ sɛ Sefasɛ. Piyɛɛ kɛ pa yaa mpo na pa tɛ taa.

Filipo na Natanayɛɛ pa yaao

43 Tɛo fema ilena Yesu lugu la sɛ i lɔkɛ i tɔgɛ Kalilee. I lɛɛ mpaaɔ ilɛ i na Filipo kɛɛ, na i tɔmɛ-i sɛ, Kɔɔ n tɛnɛ-m. 44 Filipo ka kɛ Antɛlɛɛ na Piyɛɛ pa icatɛ Pɛtɛ-saita to. 45 Pɛ waalɛ kɛ Filipo na Natanayɛɛ na i heeli-i sɛ, Wei i tɔm Moisi ka ɲmaa kosɛsɛto takɛlaga taa na antepunaa naa yɔgɔtaa tɔtɔ tɔ, tɛ hika-i pɛnɛ. Na inɛgɛlɛ Nasalɛtɛ Yosɛfo pɛyalo Yesu. 46 Tɛnaga Natanayɛɛ nɔgɔ tɛkpao sɛ, Kopanto natɛlɛ tɛ wɛɛ sɛ tii lɛna Nasalɛtɛ? Ilena Filipo cɔ-i sɛ, Kɔɔ na n nana nya isɛlɛ.

47 Yesu na Natanayɛɛ na i kɔnna i tɔɔ ilena i yɔgɔtɛ sɛ, Isɛgɛlɛ to magamaga ntɛ cɛnɛ, pɔpɔtiya tii fɛi i kin kɛ

paa pɛcɔ. 48 Mpogo Natanayɛɛ pɔɔsa-i sɛ, Lege n nyɛ-mna-m? Yesu cɔ-i sɛ, Ma na-ŋ hiliguu tɛɛ na pɛcɔ Filipino yaa-ŋ. 49 Tɛnaga Natanayɛɛ tɔma sɛ, Ama ta Caa, n kɛ Iso Pɛyalo, Isɛgɛlɛ nyɛma wulao sɔsɔ kɛ. 50 Yesu cɔ-i sɛ, Isi ma heeluguu-ŋ sɛ ma na-ŋ hiliguu tɛɛ tɔgɔlɛ n mo-tɔgɔ kpakpaa yaa? N ka tɛ na n na mpi pɛ kɛla tɛnɛ ini tɔkpataa tɔ. 51 Na i tɔ sɛ, Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsɛgɛ, i ka tɛ na i na isɔtɔnogo tolaa na Iso maleɛkanaa tɛŋɛgɛ Yolo Pɛyaga ma na pa kpaa na pa tiiki.

Kana akpagalɛ

2 1 Koyako tuusu nyɛŋko wule pa kpa pɛɛlɔ kɛ Kalilee Kana taa, na Yesu tuu pulu. 2 Na pa yaa Yesu na i ifalaa tɔtɔgɔ akpagalɛ nɛ tɔ taa. 3 Tɛnaga lesɛŋ solom ta tala, ilɛna Yesu tuu tɔmɛ-i sɛ, Pɛnɛntɛ pa solom tɛma. 4 Yesu cɔ-i sɛ, Alo nya, nyaa heelɛna-m na pɛcɔ ma la na? Ma waato ta tata. 5 Tɛnaga i tuu heela tɛmlɛ nyɛma sɛ, I heela-mɛgɛ nti i la ntɛ.

6 Pɛɛ ŋkpaan naatusu wei i taa Yuta nyɛma alowala lom ka wɛɛ tɔ i ka wɛ tɛna, na paa i taa ŋku ko tɔkɛ isi

liitilinaa nəənaasa yaa nəənowa na hiiu. 7 Mpogo Yesu tōma-wē sə, I suuli ŋkpaan inəgə lom. Tənaga pa suuləna i nōsə təkə təkə. 8 Iləna i tō-wē sə, Tōo, pənente i cusi na i puna kotəgəo tallo ilē. Mpogo pa cusaa na pa puna-i. 9 Iləna tallo tən lom mpi pə pəsa solom kē mpo tō, ama i ta nyə timpi solom mpə pə lənaa tō. Ilē tēmlē nyəma mpa paa cusa lom tō pēlē pa nyəma. Mpogo i yaa akpa-galo, 10 na i tōmə-i sə, Solom kopam kē yələa tēna caa-ləgəna ləsogo, na pə kōma na pa tēna pa haga ilē, pa təkəna mpi pə ta tolə tō. Ama nya, nya mələa na n təkəna solom kopam.

11 Piti tēmlē kancaalaga nyəntē nte Yesu lapa Kalilee Kana taa tōgōlē. Na piti tēmlē tənēgē i holəna i teeli, na i ifalaa tēna-i na pa taa.

12 Pələ pə waalə ilē, i na i tuu na i newaa na i ifalaa pa pula Kapənahum na pa caga tənaga wēē naalē, ama pa ta taanə.

Pagatələa tōgōnogo kē cincili sōsō taa

13 Yuta nyəma Paakə wosaa, iləna Yesu pulu Yusa-lēm. 14 Mpogo i magana naan na heen na alukukunaa pēetələa caga cincili sōsō taa, na ligitee yəkələa naa caga pēlē pa taapələnaa tēē. 15 Tənaga i kpaga ŋməəsə na i kuntili-sə na i tōgōnna pa tənaga cincili sōsō taa, pa na pa heen na pa naan tōtō. Na i ŋməəsə yəkələa ligitee kē atē, na i pəsə pa taapələnaa kē alele. 16 Iləna i hulina alukukunaa pēetələa səsə, I ləsə-wēgē cənē, i taa pəsə ma Caa təyaga kē koyako kē mpo. 17 Mpogo i ifalaa tōsaa sə pa ŋmaawa Isə Təm taa sə, Hai Isə, ma lugu soo nya təyaga tēmlē kē isi yem na kpētē.

18 Tənaga Yuta nyəma tənə-i təkprə sə, Piti tēmlē ntege n ka la-to na pəcō tē nyə sə pə ha-ŋ mpaaō sə n la isəntō ini? 19 Yesu cō-wē sə, I yəkə cincili sōsō inē, na maa taganə-i ŋmao kē koyēēn tuusu taa. 20 Mpogo Yuta nyəma tōma-i sə, Pəəsə nəlē na naatusu kē pa ŋma cincili sōsō inē, na nyaa ŋmaa-i koyēēn tuusu taa?

21 Ama i magamaga i tōgə i yaakaga mpo sə cincili. 22 Pə tōo kē waato wei Yesu kōma na i sə na i fe tō, i

ifalaa tɔɔsaa sɛ i ka yɔgɔta-tɛ, halɛna pa tɛ pa taa na timpi pa ŋmaawa pɛ tɔm kɛ Iso Tɔm taa tɔ, na tɔm nti Yesu ka yɔgɔta tɛ tɔɔ tɔ tɛlɛ tɛ tɔɔ tɔtɔ.

Yesu nyɛma yɛlaa lutu taa howɛɛ

23 Yesu wɛo Yusalem kɛ Paakɛ tɔɔ kɛ mpo tɔ, yɛlaa pagalɛ nawa piti tɛma nna i lakaga tɔ na pa mo-i kpakpaa tɛkpa sɛ inɛgɛ. 24 Ama Yesu na ta tɛ-wɛ na i taa, pɛ taga polo, i nyɛma i yɛlaa tɔm tɔ se. 25 Na pɛ fɛi sɛ nɔgɔlo i sɛgɛsɛ-i pa tɔm na pɛcɔ, i magamaga i nyɛma mpi pɛ wɛ yolo taa tɔ.

Yesu na Nikutɛm pa faaci

3 1 Apalo nɔgɔlo i ka wenna Falisanaa taa na pa yaa-i sɛ Nikutɛm. I kɛ Yuta nyogo nyɛma taa lɛlo. 2 Mpogo i pula Yesu kiŋ kɛ ahuu naalɛ na i yɔgɔtɛ-i sɛ, Ta Caa, tɛ nyɛma sɛ Iso kɔnna-ŋ sɛ n sɛgɛsɛ-to, pɛ taga polo, nɔgɔlo fɛi wei i pɛsɛgɛ na i la piti tɛma isi n lakogo tɔ na pɛ ta kɛna Iso tuŋ. 3 Yesu cɔ-i sɛ, Tampana kɛ ma heeligi-ŋ yuu, maa cɛsɛgɛ, ye pɛ ta lɛlɛ yolo kɛ lologo i kaa na Iso Kawulaga. 4 Tɛnaga Nikutɛm pɔɔsa-i sɛ, Isɛnagalɛ pii taganɛ yolo kɛ lologo na i tɛma sɔsɔ kɛ lapo? Anɛ i kaa pɛsɛ na i lɛlɛ i tuu lutu taa kɛ sooo na pɛ taganɛ-i lologo? 5 Yesu cɔ-i sɛ, Tampana kɛ ma heeligi-ŋ yuu, maa cɛsɛgɛ, ye pɛ ta lolɛ-ŋ na lom na Feesugu, n kaa soo Iso Kawulaga. 6 Yolo kɛ yolo lolɛgɛ, ama Iso Feesugu lologo wɛna pɛ mpaa, na pɛlɛ pɛ wɛ yolo taa tɔm kɛ. 7 Taa la piti kɛ nti ma heela-ŋ sɛ pɛ wɛ isi mɛ tɛna pii lɛlɛ-mɛgɛ lologo tɔ tɛ tɔɔ. 8 Nyɛnɛ heelim makɛ timpi pɛ lugu wɛɛ tɔgɔ, na n nɛakɛ pɛ taŋ, piyele n ta nyɛ pɛ tɛlɛlɛ yaa pɛ tɛputɛ. Wei Iso Feesugu lolaa tɔ i wɛ mpo tɔtɔ. 9 Mpogo Nikutɛm tɛma sɛ, Isɛnagalɛ mpo? 10 Yesu cɔ-i sɛ, Halɛ mɛgɛlɛ Isɛgɛlɛ sɛgɛsɛlaa sɔsaa na n ta cɛkɛna tɔm tɛnɛ? 11 Tampana kɛ ma heeligi-ŋ yuu, maa cɛsɛgɛ, tɛ nyɛma nti tɛ yɔgɔtɛgɛ tɔ, na nti tɛ nawa tɛ ntɛgɛ tɛ kɛsɛgɛ-mɛ. Pɛ na pɛ mpo tɔ mii caa ta tɔm mogo. 12 Isɛna pɛ tɔŋa lapo kɛ atɛ cɛnɛ tɔgɛlɛ ma

heeligi-me na ii sanj mogo. Ile ye ma keesa-mege isona pe we isotaa to, me taa awegele molo? 13 Nngolo ta kpata isotaa ye pe taga Yolo Poyaga ma wei ma ma lona isotaa na ma tii to ma paasi.

14 Isi Moisi ka togo nyogologo koseemogo tom ke tesika nyogo taa na i siki tuule taa to, mpo ini totogo pe we se paa kpaase Yolo Poyaga ma, 15 peco yelaa mpa pa tona paa mo ma tom to pa hiki weesugu nku kii ken to. 16 Pe taga polo, Iso soola yelaa tenaga sosom, halona i can i ha i Poyaga ikpamle, se pa tona mpa paa ten ka tom to, pa taa se, ama pa hiki weesugu nku kii ten to. 17 Pe taga isi yelaa tom kogo too ke Iso tila i Poyaga, ama pa nyogo yapo too ke.

18 Paa kogwe i tena ka tom to ponto tom. Ama wei ii tenega ka tom to, ponto tom tema sepo, i ta ten Iso Poyaga ikpamle tom to pe too. 19 Pa tom sepa timpi togole se fetela wei i naake to i koma antulanya taa, na yelaa soole sekpetogo na pa kisi-i pa lakase isagase too. 20 Ye wei i lake isagato i taa kpaakona fetela inega, na ii kpetogena-i se pe taa too na i la na pe na i isagato too. 21 Ama wei i tenega tampana to i kpetogena fetela inega se i la na pe na tecaicai se Iso naenao too ke i lake mpo.

Yesu na Yuhanē pa tom

22 Pale pe waale ile Yesu na i ifalaa pa kola tona na pa pulu Yuta teto taa, na i na-we pa caga tenaga we se naale, na i soke yelaa ke Iso lom. 23 Yuhanē na sokaga yelaa ke Iso lom totogo Ainoj ke Salim kin. Lom ka we tenaga sosom ke. Yelaanaa konga i kin na i soke-wege Iso lom. 24 Waato ini to pa ta teta Yuhanē ke salaka.

25 Mpogo Yuhanē ifalaa taa lelala na Yuta to nngolo pa soo hom ke Iso se se kotase nsi yolo taganogena i to to se too. 26 Mpogo pa pula Yuhanē kin na pa pose-i se, Ta caa, n toosa yolo wei i tom n ka heela-to na nya na-i i ka we Yaatanē waale to i too? Nyone penente ini i sokona ntege yelaa ke Iso lom, na pa tona pa puki i kin. 27 Ilena Yuhanē co-we se, Yolo ii hikigi pologo yem na Iso ta ha-i-we. 28 Me magamaga i pesega na i lese ma aseeta

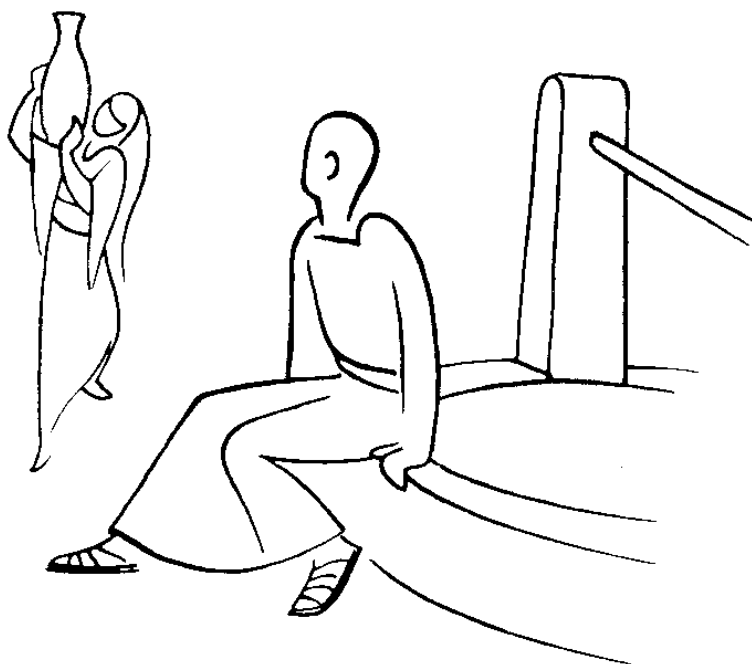
sə ma yɔgɔtaa sə ma ta ke Mesii, ama ma tɛɛ i nɔgɔ ke kotɛɛ. 29 Akpagalo tɛnna asasaalo, ama akpagalo taapalo sɛnɔ tɛna na i kema ŋkpaŋŋ. Pɛ kɔma na i nɛɛ akpagalo nɔgɔ, ilɛ i lanlɛ holɛmɛ sɔsɔm. Mpo ini tɔtɔgɔ ma lanlɛ holɛmaa, na pɛnɛntɛ pɛ maga-m teu. 30 Pɛ wɛɛ sɛ ilɛ i pɛɛkɛna na maa sɛkɛ.

Wei i kɔmna isɔtaa tɔ i tɔm

31 Wei i lɛna isɔtaa tɔ ini i kɛlɛna pɛ tɛna. Na wei ilɛ i wɛ atɛ cɛnɛ tɔ, i ke atɛ nyɛŋ ke, na atɛ nyɛnto ke i yɔgɔtɔgɛ. Ama wei i lɛna isɔtaa tɔ ini i kɛlɛna pɛ tɛna. 32 Na i yɔgɔtɔgɛ mpi i nawa na i nɛɛ tɔ pɛ tɔm, ama nɔgɔlo ii mogɛ i tɔm. 33 Ilɛ wei i tii mo i tɔm, ponto tisɛna ntɛ sɛ Isɔ yɔgɔtɔgɛ tampana. 34 Wei Isɔ tilaa tɔ ponto yɔgɔtɔgɛ Isɔ tɔm ke, pɛ taga polo, Isɔ cɛlɛgɛ-i i Feesugu tɛnaga. 35 Ta Caa Isɔ sɔɔla i Pɛyaga na i to pɛ tɛnaga ka niŋ taa. 36 Ye wei i nɛna Pɛyaga i tɛma weesugu ŋku kii tɛŋ tɔgɔ hikugu. Ama wei i kisa Isɔ Pɛyaga ke nɛnao tɔ i lanɔaa ke, na Isɔ mona-i na paana ke tam ke mpogo.

Yesu na Samalii alo pa Faaci

4 1 Falisanaa nɛɛwa sɛ Yesu hikigi tɛŋlaa na i sɔkɛ-wɛgɛ Isɔ lom na pɛ kɛlɛgɛ Yuhanɛ, 2 pɛcɔ pɛ taga Yesu magamaga sɔkagana-wɛgɛ lom, ama i ifalaa ke.

3 Yesu kōma na i nēə sə Falisanaa nēə mpo, ilēna i kolē Yuta tēto taa na i mēna Kalilee tēto taa. 4 Na pə wēē sə Samalii nyənko kē i tən.

5 Mpogo i wosēna Samalii icatē natələ nte pa yaa sə Sikaa tō, na tē kpētēna tēto nti Yakōpo ka ha i pəyaga Yosēfo tō. 6 Na Yakōpo lōkō ka wē tēna. Tōntē nēə Yesu ilēna i caga lōkō nōgō, na waato ini ilim sikaa.

7 Mpogo Samalii alo nōgolo kōma lom lugu, na Yesu səlēmē-i sə, Ha-m lom na ma nyōō. 8 Na waato ini i ifalaa ka tēma tēēo kē icatē taa kē kotōgōo yapo. 9 Samalii alo cō-i sə, Pepe tōō kē nyaga Yuta to na n səlēmōgē-m lom sə n nyōō, pəcō maga Samalii to? Pə taga polo tōō kē alo ini i yōgōta mpo, Yuta nyēma na Samalii nyēma paa suligi. 10 Mpogo Yesu cō-i sə, Hai, ye n ka cēkēna mpi Isō haakē tō, na n ka nyēma wei ma ma səlēmōgē-ŋ lom konyōnyōōm kē isētō tō, nya magamaga n ka laalēna-m səlēmogo na maa ha-ŋ weesugu lom. 11 Alo cō-i sə, Ma cē, n fēina kolulunao ŋku n ka luna tō, pəcō lōkō na tii lumaa. Ilē lege n ka hiki weesugu lom mpə? 12 Ta lōŋcē Yakōpo hulēna lōkō inē na taa magana-i, halē i na i piya na i kaləkēŋ pa nyōō i lom. Ilē n hoo sə n kēla ilē? 13 Yesu cō-i sə, Wei i nyōō lōkō inē i lom lōkōto tasēgē-i kpao kē. 14 Ama wei i nyōō lom mpi maa ha-i tō, lōkōto ii lēlōgē-i kpao paa pilee. Pə taga polo, lom mpi maa ha-i tō pii la i taa kē lom sēēlo wei i cētōgē tō, halēna i hiki weesugu ŋku kii tēŋ tō na i kiŋ. 15 Alo cō-i sə, Ma cē ha-m lom mpə, pəcō lōkōto i taa tasa-m kpao, na ma taa tasa cənēgē mōlogo kē lugu.

16 Mpogo Yesu tōma-i sə, Pulu n yaa nya paalo na nya na-i i kōō cənē. 17 Mpogo alo cōwa sə, Ma fēina apalo. Yesu cō-i sə, Tampana kē n yōgōtaa sə n fēina apalo. 18 Pə taga polo, n tēma apalaa kakpasē kē saao, na wei i tē n tii wē kagana isētō tō n wē yem, pə taga nya paalo. Pə tōō kē nya tōm wēna tampana. 19 Alo cō-i sə, Ta Caa, ma naa sə n kē antepu. 20 Ta lōŋcēnaa sēēkaga Isō kē pogo konē ko tōō, ama Yuta nyēma mē mē tōŋ sə ye paa sēē Isō Yusalem kē. 21 Yesu cō-i sə, Alo nya nēə ma tōm,

pīi koo tɔ, ta Caa Iso sɛɛo kaa wɛɛ tɛntɛmlɛ tɔm, sɛ pogo konɛ ko tɔɔ yaa Yusalem. 22 Samalii nyɛma mɛ i ta nyɛ wei i sɛɛkɛ tɔ, ama Yuta nyɛma ta ta nyɛma wei ta sɛɛkɛ tɔ. Pɛ taga polo, Yuta nyɛma kiŋ kɛ Iso sɛɛo mpi pɛ waasɛgɛ tɔ pɛ wɛɛ. 23 Ama pɛ wɛɛ pīi koo, halɛ pɛ tii tɛma kɔntɛ te, na mpa pa sɛɛkɛ Iso na tampana tɔ paa sɛɛ-i hatuu pa taa kɛ na ɛsogo fɛi. Isɔsɛɛlaa isi mpo wɛgɛ Caa Iso sɔɔlaa. 24 Iso ii naa isɛntɔɔ, pɛ tɔɔ kɛ mpa pa sɛɛ-i tɔ, pɛ taga isɛntɔɔ kɛ paa sɛɛ, ama pa taanaa kɛ na ɛsogo fɛi.

25 Alo ɔ-i sɛ, Ma nyɛma sɛ Mesii wei pa yaa sɛ Klisti tɔ i ka koo te, Na ye ilɛ i kɔma, i ka kilisi-togo pɛ tɛna. 26 Yesu ɔ-i sɛ, Ma wei ma yɔgɔtɛgɛna-ŋ isɛntɔ tɔ, magalɛ Mesii ini.

27 Pa tɔŋna yɔgɔtaga kɛ mpogo ilɛna i ifalaa tɛ talo, na pɛ la-wɛgɛ piti kɛ mpi pɛ tɔɔ i na alo taka pa yɔgɔtɛgɛ tɔ. Paa na mpo pa taa nɔgolo ta pɔɔsɛ sɛ, Pepege n caa i kiŋ? yaa sɛ, Ntigi nya yɔgɔtɛgɛna-i?

28 Tɛnaga alo mɛŋna i hɛyaga na i sɛɛ, ilɛna i mɛlɛ icatɛ taa na i yaa yɛlaa sɛ, 29 I koo na i na apalo nɔgolo wei i kpaga pɛ tɛna mpi tuu ma lapa tɔ na i kɛɛsɛ. I ta kɛ Mesii yee? 30 Mpogo pa lɛɛ icatɛ taa na pa puki Yesu kiŋ.

31 Alo ini i tɛɛ mpo tɔ, na i ifalaa naa tɔŋna-i tɛɛkogo kɛ sɛ, Ta Caa n kaa tɔgɔ mpo? 32 Ama i ɔ-wɛ sɛ, Tɔgɔnaga ŋka ma tɔkɛ tɔ i ta nyɛ-kɛ. 33 Mpogo i ifalaa pɔɔsa tɛma sɛ, Nɔgolo kɔna-i tɔgɔnaga kɛ yee?

34 Tɛnaga Yesu ɔ-wɛ sɛ, Ma tɔgɔnaga nɛ wei i tila-m tɔ i lugu nyɛnto lapo, na i tɛmlɛ nɛ i hola-m sɛ ma la tɔ tɛ yuusugu.

35 Mɛ mɛ tɔŋ sɛ pɛ kaasa isɔtonaa ligiti na komto tala. Ama ma, ma heeligi-mɛ sɛ, i kosɛ mɛ isɛ na i na isɛna kotɔgɔo sɛɛna tawa na ko taŋa kontaa tɔ. 36 Konto wei i koŋ tɔ, i tɔŋa i kofɛlogo hikugu kɛ, na i nyɛkɛgɛ pee tɔtɔgɔ i weesugu ŋku kii tɛŋ tɔ ko tɔɔ. Mpo pɛ lakɛna na tuulu na konto pa kpɛntɛgɛ yɔɔlogo. 37 Pɛ tɔɔ kɛ tɔm nti pa yɔgɔtɛgɛ tɔ tɛ wɛna tampana sɛ, Lɛlo tuuki kɛ na lɛlo naa

ko. 38 Mpo tɔtɔgɔ na ma, ma tila-mɛ sɛ i ko halɛm mpi i taa hala tɔ, lɛlɛa na halaa na kagana pɛ waasɛgɛ-mɛ.

39 Icatɛ ntɛ tɛ taa Samalii nyɛma pagalɛ mo Yesu tɔm kɛ tɔm nti alo ka yɔgɔtaa tɔfuu sɛ, I kpaga pɛ tɛna mpi tuu ma lapa tɛ na i kɛɛsɛ tɛ tɛ tɔɔ. 40 Na waato wei Samalii nyɛma tala Yesu kiŋ na pa na-i tɛ, pa wiina-i sɛ i la wɛɛ naalɛgɛ pa kiŋ. Ilɛna i caga tɛnaga koyɛɛŋ naalɛ.

41 Pɛ kɔma na pa nɛɛ i magamaga i koyɔgɔtɔto, ilɛna yɛlɛa samaa kɛ sɔsɔm tasa i tɔm kɛ mogo. 42 Na pa tɔŋ alo sɛ, Pɛnɛntɛ pɛ taga nti n heela-to tɛ tɛ tɔɔ tike kɛ tɛ mo i tɔm, ama ta magamaga tɛ nɛɛna ta ŋkpaŋŋ na tɛ tɛma ta taa sɛ, tampana i kɛ antulɛnya Waasolo.

Yesu waao kɛ akewe sɔsɔ pɛyaga

43 Yesu lapa koyɛɛŋ naalɛgɛ tɛna, ilɛna i kolɛ na i tɛɛna Kalilee. 44 Yesu magamaga ka tɛma yɔgɔtogo sɛ, Nɔgɔlo ii togona antepu kɛ i magamaga i icatɛ taa. 45 Waato wei i tala Kalilee tɛ, tɛna nyɛma mo-i teu kɛ niŋ naalɛ, mpi tɛ pa magamaga paa pula Paakɛ tɔgɔo kɛ Yusalɛm, na pa nawa pɛ tɛna mpi i lapa Paakɛ ini i tɔɔ tɛ.

46 Mpogo i mɛla Kalilee Kana timpi i ka pɛsa lom kɛ lɛsɛŋ solom tɛ. Akewe sɔsɔ nɔgɔlo i ka wɛ tɛna, na i pɛyaga wɛ Kapɛnahum na pɛ wɛkɛ-kɛ. 47 I nɛɛwa sɛ Yesu lɛna Yuta na i kɔɔ Kalilee, ilɛna i pulu na i sɛlɛmɛ-i sɛ i pɛyaga wɛ Kapɛnahum na ka caa sɛpo, i pulu i waasɛ-kɛ. 48 Yesu cɔ-i sɛ, Anɛ tamm mii ta na piti tɛma na kɔkɔlɔ nyɛm, ii tisigi. 49 Akewe ini i cɔ-i sɛ, Hai ma cɛ, tɛ tɛɛ pɛcɔ ma pɛyaga i taa kɔɔ na ka sɛ. 50 Yesu cɔ-i sɛ, Kpe, nya pɛyaga kaa sɛ. Mpogo apalo ini i mo Yesu koyɔgɔtoto na i to mpaaɔ. 51 I kpɛnaga, ilɛna i tɛmlɛ nyɛma sɛŋɛ-i na pa heeli-i sɛ, Nya pɛyaga hika alaafiya. 52 Mpogo i pɔɔsa-wɛgɛ isɛna waatɛ pɛ cɛpa ka tɔɔ tɛ. Pa cɔ-i sɛ, Tete ilim kpila pɛcɔ tɔgɔ wato cɛpa ka tɔɔ. 53 Mpogo ka caa tɔɔsa kpakpaa sɛ, tete mpo ini pɛ taka teitei kɛ Yesu ka heela-i sɛ, Nya pɛyaga kaa sɛ. Ilɛna i na i tɛyaga tɛna pa tɛ Yesu na pa taa. 54 Yesu piti tɛma kpenta naalɛgɛlɛ i lɛɛo Yuta na i kɔɔ Kalilee tɛ.

Kotonto waao ke læle nɔgɔ

5 1 Pæle pə waalə Yuta nyəma Iso sɛɛo acima naalə a talaa, na Yesu pulu Yusalem. 2 Læle natələ tə wɛ heeŋ nɔnɔgɔ cɔlɔgɔ Yusalem, na laŋasə kakpasə səŋa tənə. Na tənɛ inəgə pa yaa sə Petasata ke Hepəla nyəma təm taa. 3 Na kotontonaa sɛlɔta laŋasə nsə sə tɛɛ ke sɔsɔm, yolomaa na kaakalasə, na mpa kotəmən toolaa tɔ. Pa taŋa lom laŋtogo. 4 Pə taga polo, malɛɛka tiikaga waato waato ke læle taa, na i lakə na lom laŋtəgə. Na wei i laala tiu ke waato wei lom laŋtəgə kpakpaa tɔ pə waa-i, paa i kotɔŋ ke ŋku. 5 Apalo nɔgɔlo i ka wɛ tənə na i hɛnta kotɔŋ tɔ pæəsə pilefɛi nəələ kɔlɔ. 6 Yesu na-i na i hɛnta mpo, na i nyəma sə i taŋa tənaga sɔsɔm, ilɛna i pɔɔsə-i sə, N caa pə waa-ŋ ke? 7 Kotonto cɔ-i sə, Ma cɛ, ma fɛina nɔgɔlo sə i tisi-m lom taa ke waato wei pə laŋtəgə tɔ. Na ma pulaa sə ma tiiki, nɔgɔlo naa laalə-m. 8 Yesu heela-i sə, Kolə na n kpaga nya kohəntogo na n tɔ. 9 Tənaga pə waa-i kpakpaa, na i kelə i kohəntogo na i tɔŋ.

Pə pamna koyako kohɛɛsogo wule. 10 Mpogo Yuta nyəma tɔma wei pə waa mpo tɔ sə, Saŋa koyako kohɛɛsogo ke, pə fɛi sə n sɛgələ nya kohəntogo ke mpo. 11 Ama ilɛ i cɔ-wɛ sə, Wei i waasa-m tɔ ini i heeləna-m sə ma kelə ma kohəntogo na ma tɔ. 12 Mpogo pa cɔ-i sə, Awege ponto na i heela-ŋ sə n kelə nya kohəntogo na n tɔ? 13 Ama wei pə waawa tɔ i ta nyə Yesu, pə taga polo, ilɛ i ka saala samaa wei i suwa tənə tɔ i taa.

14 Pæle pə waalə Yesu na apalo inəgə cincili sɔsɔ taa na i heeli-i sə, Nyənə pənɛntɛ pə waa-ŋ isəntɔ tɔ, taa tasa isagato lapo tɔtɔ, pəcɔ pə taa kɔɔ na ŋku kolɛ ko kɛla mpo tɔ ko magana-ŋ. 15 Tənaga apalo ini i pulaa na i heeli Yuta nyəma sə, Yesu waasəna-i. 16 Pə tɔɔ ke Yuta nyəma soo Yesu ke konyɔŋ togo ke i lapo mpogo koyako kohɛɛsogo wule tɔ pə tɔɔ.

17 Mpo pə yelina na Yesu yɔgɔtə sə, Ma Caa na tɔŋa tɔmlɛ lapo ke tam ke, pə tɔɔ ke ma tɔtɔ pə fɛi sə maa yele lapo.

18 Təm tənɛ tə magamaga tə tɔɔ Yuta nyəma mo

səgɔna kɛ teu sə pa ləsəgə i weesugu. Sə pə taga koyako kohɛsogo tike kɛ i wakələa, ama na sə i kɛsogo i tə na Iso na i yaa-i i magamaga i Caa tɔ pə tɔɔ tɔtɔ.

Iso Pəyaga pəsogo kɛ yələa tɔɔ

19 Mpogo Yesu tɔma-wɛ sə, Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cəsəgə, Pəyaga ma ma kaa lu natələ na ma la, ama nti ma Caa tɔŋa lapo na ma naakə tɔ ntəgə ma təŋəgə. Na ma Caa lakə pə təna mpi tɔ, Pəyaga ma ma lakə mpo tɔtɔ. 20 Pə taga polo, ma Caa sɔɔla-m kɛ, na i holə-m pə təna mpi i lakə tɔ. Na i ka holə-m tɔma sɔsɔɔna nna a kələ anɛ tɔ sə ma la, na pii la-mɛgɛ ha. 21 Na isi ma Caa feesigi sətəa na i mənna-wɛgɛ weesugu nyəma hekɔ tɔ, mpo ini tɔtɔgɔ Pəyaga ma ma togə weesugu kɛ mpa ma nɔkaa tɔ. 22 Tələ tə paasi ma Caa ii hookəna nɔgɔlo, ama i to hoolɛ tənaga Pəyaga ma ma niŋ taa, 23 pəcɔ pa təna pa se-m isi pa seekugu ma Caa tɔ. Yolo i ta se Pəyaga ma, i kaa pəsə na i se ma Caa wei i tila-m tɔ.

24 Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cəsəgə, ye wei i nəə ma tɔm na i tɛ i taa na wei i tila-m tɔ, i tɔma weesugu ŋku kii tɛŋ tɔgɔ hikugu, na pa kaa hoona-i. Pə taga polo, i ta kɛ sətɔ tɔtɔ, ama i tɔma weesugu to kɛ pəsogo kɛ. 25 Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu maa cəsəgə, pə wɛɛ pii kɔɔ, na pə tii tɔma kɔntɛ te, na sətəa ka nəə Iso Pəyaga ma ma nɔgɔ, na mpa paa nəə-kɛ tɔ, paa fe na pa koləna pa isɛ. 26 Isi Caa Iso pəsəgə na i ha weesugu tɔ, mpo tɔtɔgɔ i yələa sə Pəyaga ma ma pəsə ma ha weesugu. 27 Na ma kɛ Yolo Pəyaga tɔgɔ i ha-m mpaaɔ sə ma hoona yələa kɛ tɔm. 28 Ile pə taa la-mɛgɛ ha, mpi tɔ pii kɔɔ na pa təna mpa pa wɛ pələaŋ taa tɔ pa nəə ma nɔgɔ, 29 na pa ləə i taa. Na mpa pa lapa kopanto tɔ paa fe sə pa wɛɛ tam tɔɔ, na mpa pɛlɛ pa lapa isagato tɔ, paa fe sə pa hoona-wɛ na pa to-wɛgɛ saləka.

Mpi pə holəgə Yesu tampana tɔ

30 Maa pəsəgə na ma lu tələgə ma magamaga. Ama

isi Iso keesəgə-m tɔ, mpogo ma hookəna, na ma hoole tewa. Mpi tɔ, pə taga ma magamaga ma lugu nyənto ke ma pɛkəgə lapo, ama wei i tila-m tɔ i lugu nyənto ke. 31 Ye ma yəgətəgə ma tɔ tɔm, nɔgolo kaa sa tampana wena maa holə tɔ. 32 Ama nɔgolo wenna na ile i holəgə sə ma ke tampana to. Na ma nyəma sə nti i yəgətəgə ma tɔ tɔ tɔ wɛ tampana. 33 Halə mə magamaga i tila mə tillaa ke Yuhanə kiŋ na ile i hola-məgɛ tampana. 34 Ye ma, pə taga isi ma nyəlaa sə yolo nɔgolo i holə ma tampana, ama sə pə sənə-mɛ na pə ya mə nyogo tɔ ke ma yəgətəgə mpo. 35 Yuhanə naa wɛ ke isi fətəla wei i mogə na pə naakə tɔ, na i tisaa na i yɔlənə fətəla ini i nao ke pɛɔ. 36 Ama ma wena mpi pə holəgə ma tampana na pə kələ tɔ tənə nti Yuhanə yəgəta ma tɔ tɔ. Təma nna ini ma Caa hola-m sə ma la na ma tɔŋna a lapo ke isəntɔ tɔ, anə ini a holəgəna ma tampana sə ma Caa tilina-m. 37 Ma Caa wei i tila-m tɔ i holəgə ma tampana tɔtɔ. Mɛ i ta nəə i nɔgə ke paa tɔm kolom, pɛɔ i ta luusi i isəntaa ke paa tɔm kolom tɔtɔ. 38 Piyele ii saŋ i tɔm mogo sə tɔ caga mə taa ke paa pɛɔ. Ile ii tɛŋ mə taa na wei i tilaa tɔ, pə tɔ ke pə wɛ mpo. 39 I pɛkəgə Iso Tɔm takəlasə taa tɔcututu, na i tɛlɛgə sə pə taa ke i ka hikina weesugu ŋku kii tɛŋ tɔ. Anə ta takəlasə kolomasə nsə sə yəgətəgəna ma tɔm. 40 Pə na pə mpo tɔ, ii saŋ sə i kɔɔ ma kiŋ na i hiki weesugu kopəŋko.

41 Pə taga yəlaa isantɛ ke ma pɛkəgə. 42 Ama ma nyəma-mɛ, ma nyəma sə ii caa Iso. 43 Ma Caa kɔntɛ ke ma kɔma na mii saŋ ma mogo. Ama ye nɔgolo na ləə yem na i kɔɔ, i mo ile təkpa. 44 Mɛ mə sɔla mə təma isantɛ ke, na ii pɛkəgə Iso wei i tike ntɛ Iso tɔ i nyəntɛ. Ile isənaga i ka la na i mo ma tɔm. 45 I taa hoo sə maa pulu ma kuli mə waalə ke Iso isəntaa. Ama Moisi wei i tɛlɛgə tɔ ini i ka kulina mə waalə. 46 Ye i ka mo Moisi tɔm na tampam, isəntɔ tɔ i ka mo ma nyənto tɔtɔ, pə taga polo ma tɔm ke ile i ŋmaawa. 47 I ta tisi na i mo nti ile i ŋmaawa tɔ, ile isənaga i ka tisi na i tona ma tɔm nti ma heeligi-mɛ tɔ.

Samaa iyisi kakpasə caləsogo

6 1 Pələ pə waalə ke Yesu tagana Kalilee tenku waalə ke tēsogo. Lələa yaa sə Tipeliyatə tenku. 2 Na yələa samaa nɔgolo i hu i waalə, pə taga polo tɔɔ, pa na piti tɔma nna i waakagana kɔtɔntonaa tɔ. 3 Mpogo Yesu na i ifalaa pa kpa pogo tɔɔ na pa caga tɔna. 4 Na Yuta nyəma cinkaalə wei pa yaa sə Paakə tɔ i wosaa. 5 Mpogo Yesu nyəna i taa na i waalə na i na sə samaa sɔsɔ tɔɔna i kin ke kɔntɛ. Tɔnaga i pɔɔsa Filipino sə, Lege tii ya kotɔgɔɔ na tɛ cɛla samaa inɛ ini na i tɔna i tɔgɔ? 6 I yɔgɔta mpo sə i nɛ nti Filipino ka cɔ tɔ. Tɔfɔ i magamaga i tɔma isəna i ka la tɔgɔ nyəm. 7 Ilɛna Filipino naa cɔ-i sə, Paa kutukun nɛlɛnnaanowa magamaga ke tɛ yapa kotɔgɔɔ, kii haɔna yələa panɛ pa tiili? 8 Ilɛna i ifalaa taa nɔgolo wei pa yaa sə Antɛlɛə na i ke Simɔn Piyɛɛ neu tɔ i cɔ-i sə, 9 Iwaa-sɛlɛ natɛlɛ tɛ wɛ cɛnɛ na tɛ tɔka anmala kakaləsə ke kakpasə na tiina ke naalɛ. Ama pələ pii la-wege samaa tuutuuma inɛ? 10 Tɔnaga Yesu tɔma sə, i heeli pa tɔna sə pa caga atɛ. Pə pamna nyəto ka pɔ atɛgɛ tɔnaga

sɔsɔm, ilena pa caga. Na pa taa apalaa nyɔɔŋ tala isi iyisi kakpasə. 11 Tənaga Yesu kpaga kakaləsə nsə na i sɛɛ Iso ke i na tɛmlɛ ke sɛ tɔɔ, ilena i tala mpa pa cagaa tɔ, Na i tala-wɛgɛ tiina ke mpo tɔtɔ, na paa wei i haga. 12 Waato wei pa hagaa tɔ, i tɔma i ifalaa sɛ, I tɔsɛ kakaləsə hɔgɔlɛŋ wei i kaasaa tɔ, pɛɔ polopo i taa le. 13 Ilena pɛlɛ pa tɔsɛ hɔgɔlɛŋ ini, na pɛ su tɔkɛŋ naanowa na naalɛ. Anmala kakaləsə kakpasə ini i kpisina mpogo waato wei pa tɛma tɔgɔ tɔ.

14 Waato wei yɛlaa na Yesu piti tɛmlɛ ntɛ tɔ, pa tɔma sɛ, Tampana Yolo inɛ inɛgɛlɛ Antepu wei i tɔm paa yɔgɔtaa sɛ i ka kɔɔ antulɛnya taa tɔ. 15 Yesu nyɛma sɛ pa sɔɔlo pɛɛwa sɛ paa kpa-i wulao na tun ke tɛnɛ inɛgɛ kpakpaa, ilena i ŋmɛlɛ tɛkɛo na i kpa pɔɔŋ taa ke i tike.

Yesu tɛntɛ ke lom tɔɔ

16 Pɛ kɔma na pɛ taanɛ ilena i ifalaa tii lom nɔgɔ, 17 na pa kpa kpɛɔlogo taa sɛ pa tɛsɛgɛ Kapɛnahum. Halɛ pɛ caŋ pɛ yu Yesu ta kɔnta pa kiŋ. 18 Mpogo heelim sɔsɔm mapa na pɛ lanɔgɛ tɛŋku lom ke sɔsɔm. 19 Pa tɔma lom taa isi kilumɛtɛnaa kakpasə yaa naatusu ilɛ pa na Yesu keɛ na i tɔŋ lom tɔɔ na i kɔŋna pa tɔɔ tɔɔ. Tənaga sɔgɔnto kpa-wɛ. 20 Ama Yesu heela-wɛ sɛ, Sɔgɔnto i taa la-mɛ, maga. 21 Pa lugu lapa na pa kpaga-i kpɛɔlogo taa. Tete isi saŋa tɔ, pa tɛma tate ke timpi pa pukaga tɔ.

Samaa pɛɛkogo ke Yesu

22 Ko fema ilena samaa wei pɛ yela tɛŋku waalɛ tɔ, i na sɛ kpɛɔlogo kolomogo ka kaasɛna tɛna. Pɛɔ pa nyɛma sɛ Yesu na i ifalaa pa ta kaa kpɛɔlogo, ama pɛlɛ pa tike pa tɛɛna. 23 Paa na mpo kpɛɔlɛŋ lɛlɛŋ wei i lɛna Tipeliyatɛ tɔ i kɔma, na i ta hatɛlɛna timpi ta Sɔsɔ ka sɛɛ Iso ke i na tɛmlɛ na pɛɔ pa tɔgɔ kakaləsə nsə tɔ. 24 Samaa ini i nawa sɛ Yesu na i ifalaa pa taa nɔgɔlo fɛi tɛna, ilena pa kpa kpɛɔlɛŋ ini i taa na pa tɛɛ Kapɛnahum ke Yesu pɛɛkogo.

Kotogoo ŋku ko haakə weesugu tɔ

25 Pa kɔma na pa na-i tenku waalə ilena pa pɔɔsə-i sɛ, Ta Caa, pilee kɛ n kɔma cənɛ? 26 Tənaga Yesu cɔ-wɛ sɛ, Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsɛgə, pə taga isi i na ma piti tɛma togɔ i pɛɛkəgə-m, ama i togɔ kakaləsə na i haga togɔ. 27 I taa nɔkə na i kana kotogoo ŋku ko ten togɔ pɛɛkogo, ama i lo ŋku ko wɛ tam na ko kɔŋna weesugu ŋku kii ten tɔ ko tɔɔ. Yolo Pəyaga ma maa hana-mɛgɛ kotogoo ŋko, pə taga polo ta Caa Isɔ tɛma-m i tun cacaalaga togo. 28 Mpogo pa pɔɔsa-i sɛ, Pepege tii la na pɛɔ tɔ la tɛma nna Isɔ caakə tɔ? 29 Ilena Yesu cɔ-wɛ sɛ, Tɛmlɛ nte Isɔ caa sɛ i lapə-i togolɛ sɛ i mo i tillu tɔm. 30 Mpogo pa pɔɔsa-i tɔtɔ sɛ, Ilɛ n kaa la piti tɛmlɛ natəlɔ na tɔ na na pɛɔ tɔ mo nya tɔm? Tɔɔ, tɛmlɛ ntege n ka la? 31 Ta caanaa caanaa togɔna manna kɛ tuule taa, isi pa ŋmaao Isɔ Tɔm taa tɔ sɛ, I tisa isɔtaa kotogoo na i cɛla-wɛ na pa togɔ. 32 Yesu cɔ-wɛ sɛ, Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsɛgə, mpi Moisi cɛla-mɛ tɔ pə ta kɛ isɔtaa kotogoo kɛ tɛna. Ama pənente isɔtaa kotogoo magamaga kɛ ma Caa cɛlɛgə-mɛ. 33 Na kotogoo ŋku Isɔ cɛlɛgə-mɛ togolɛ ŋku ko ləna isɔtaa na ko tii na ko haakə yɔlaa tənaga weesugu tɔ. 34 Tənaga pa cɔ-i sɛ, Ta Caa, haakə-togo kotogoo ŋkogo tam. 35 Ilena Yesu cɔ-wɛ sɛ, Ma magamaga kɛlɛ kotogoo ŋku ko haakə weesugu tɔ. Ye wei i kɔma ma kiŋ nyɔgɔsɛ kaa kpa ponto paa pɛɔ. Piyele wei i mo ma tɔm tɔ, lɔkɔto kaa kpa ponto tɔtɔ.

36 Ama ma tɛma-mɛgɛ-təgə heelugu sɛ i na-m, pɛɔ i ta mo ma tɔm. 37 Pa tɛna mpa ma Caa haa-m tɔ, pa kɔŋ ma kiŋ kɛ, na ma kaa togɔnɔ wei i kɔŋ ma kiŋ tɔ. 38 Pə taga polo, ma tiina isɔ kɛ sɛ ma lakə wei i tila-m tɔ i lugu nyɛnto, pə taga ma magamaga ma nyɛnto. 39 Na wei i tila-m tɔ i lugu nyɛnto nte sɛ ma taa yeke na mpa i cɛla-m tɔ pa taa nɔgɔlo le, ama sɛ ma kosə pa tənaga sɛtaa taa kɛ koyako kantəkaga nyənko wule kɛ. 40 Ma Caa lugu nyɛnto nte sɛ mpa mpa pa na Pəyaga ma na pa mo ma tɔm tɔ, pontonaa i hiki weesugu ŋku kii ten tɔ, na maa feesi-wɛgɛ kantəkaga koyako wule.

41 Isi i yəgətogo mpo sə inəgələ kotəgəo ŋku ko tiina isətāa tə, səsə pə ta maga Yuta nyəma nte. 42 Tənaga pa tōma sə, Isi Yosefo pəyalo Yesu kələ? Tə nyəma i caa na i tuu mē. Ile ntigi i yəgətəgə sə ini i tiina isətāa? 43 Mpogo Yesu cə-we sə, I taa miitina-m mpo. 44 Ta Caa wei i tila-m tə i yaa wei, ponto tike kəŋna ma kiŋ, na maa feesi-i kantəkaga koyako wule. 45 Antepunaa ŋmaa-wa təm tənə sə, Yəlaa tənā ka wē Isə kosegesaa. Pə tə ke yəlaa tənā mpa pa nəəkəna ta Caa Isə na pa mo i kosegesəto tə, pa kəŋ ma kiŋ. 46 Ile pə taga isi nəgolo tēma ta Caa Isə ke nao se, ye pə taga wei i ləna Isə kiŋ tə ini i nana-i.

47 Tampana ke ma heeligi-mē yuu, maa cəsəgə, wei i mo ma təm, ponto tēma weesugu ŋku kii tēŋ təgə hikugu ke. 48 Magalē kotəgəo ŋku ko haakə weesugu tə. 49 Mə caanaa caanaa təgəna manna ke tuule taa, piyele pa səpa. 50 Ama kotəgəo ŋku ko ləna isətāa tə, ŋkogo yolo i təgaa i kaa sə. 51 Magalē kotəgəo ŋku ko tiina isətāa na ko haa weesugu tə. Ye wei i təgə kotəgəo ŋko, ponto ka wē tam ke, ii tasəgə səpo. Na kotəgəo ŋku maa ha təgələ ma magamaga ma tənogo nanto, na ma haakə-təgə sə yəlaa tənā i hiki weesugu.

52 Tənaga Yuta nyəma soo tə tə ke həm na isələ koseemle ke pa taa pa tike sə, Isənaga ini i ka kpaga i magamaga i tənogo nanto na i ha-to sə tə təgə? 53 Mpogo Yesu cəwa sə, Tampana ke ma heeligi-mē yuu, maa cəsəgə, ye i ta təgə Yolo Pəyaga ma ma tənogo nanto, na i ta nyə ma caləm, i kaa hiki weesugu ke mə magamaga. 54 Ye wei i təkə ma tənogo nanto na i nyəkə ma caləm, ponto tēma weesugu ŋku kii tēŋ təgə hikugu ke, na maa feesi-i sətāa taa ke kantəkaga koyako wule. 55 Pə taga polo, ma tənogo nanto ke kotəgəo kopan̄ko ke, na ma caləm ke konyənyəom kopam tətə. 56 Ye wei i təgə ma tənogo nanto, na i nyə ma caləm, ma na ponto tii wē tēma taa ke tamm tēmammam, polo kaa yasə-to. 57 Ta Caa Isə wei i tila-m tə, i wena i weesugu, na i tə ke ma wena ma weesugu tətə. Pə tə ke wei i təgə-m, ponto ka

wēena weesugu ke ma tō tō. 58 Tōo, kotōgōo ŋku ko lēna iso tōgōle. Na ko ta ke ŋku mē caanaa caanaa ka tōgaa na kagana pa fēi tō. Ama ye wei i tōkē kotōgōo konē, ponto ka wēna i weesugu ke tam. 59 Kapēnahum ke Yesu sēgēsa tōm tēnēge Yuta nyōma cincili taa.

Tōm nti tē haakē weesugu tō

60 Waato wei i ifalaa nē tōm tēnē tō, pa taa pagalē tōma sē, Tōm tēnē tē kēla katē. Awe na pēsēgē tē mogo? 61 Yesu nawa sē tōm tēnē tē ta maga i ifalaa ilēna i tō-wē sē, Isi tōm tēnē tē kēla-mēgēle yaa? 62 Na i ka kōō na i na Yolo Pēyaga ma na ma kpaa timpī maa wēē tō, ilē isēnagalē i ka la? 63 Iso Feesugu haakēna weesugu, yolo tōnogo konē kolē kii waasēgē polo. Tōm nti ma heela-mē isētō tōgōle Feesugu nyēntō, na ntē ini tē haakēna yēlaa ke weesugu. 64 Paa na mpo, mē taa lēlaa ii togona-tē. Pē taga polo, hatuu kancaalaga Yesu ka nyōma mpa pa kaa tōkē i tōm tō, halēna i nyōma wei i ka lapē-i kolōmōtō tō. 65 Na Yesu sōōsa lēntē sē, Pē magamaga pē tōō ke maa heela-mē sē, nōgōlo kaa pēsē na i kōō ma cōlō, na pē ta kēna sē Iso hana-i pē mpaaō. 66 Pē kpagao koyāŋko tōgō i ifalaa taa lēlaa yēla-i na pa ta tasa-i tōnogo. 67 Mpogo Yesu pōōsa pa naanowa na naalē wei i kaasaa tō sē, Na mē se, mii tēē mē nyēŋko? 68 Tēnaga Simōŋ Piyēē cō-i sē, Ta Caa, awe kiŋ ke tii pulu? Nya tōm pēē haakēna weesugu ŋku kii tēŋ tō ilē. 69 Na pēnētē tē mowa na tē tē ta taa sē n ke Yolo Nanŋto ini, na n lēna Iso kiŋ. 70 Ilēna Yesu naa tō-wē sē, Mē naanowa na naalē inē pē taga ma lēsēna-mē? Pēcō mē taa lēlo na ke ilōgōo. 71 Simōŋ Isēkaleeu pēyalo Yutasē tōm ke i yōgō-tagā mpo. Na paa na i ke pa naanowa na naalē taa lēlo tō, kolom ini i kōmna na i lapē-i kolōmōtō.

Yesu na i newaa pa tōm

7 1 Pēlē pē waalē Yesu cōōkaga Kalilee tēto taa. I lugu fēi Yuta tēto taa ke cōōo, pē taga polo tōō, Yuta nyōma pēēkaga i kogo. 2 Yuta nyōma cīŋkaalē wei pa yaa

sə Lan̄asə c̄iŋkaalə tɔ i wosaa, 3 ilena i newaa tɔmə-i sə, Kolə cənɛ na n pulu Yuta na nya ifalaa na tɔma nna n lakə tɔ tɔtɔ. 4 Ye yolo caa sə pa nyəmə-i ii ŋmɛsəgə i tɔma. Ye n lakə tɔma anəgə mpo ilɛ, yele na yɔlaa tɔna nyə-ŋ mɛɛ. 5 Pə taga polo, i newaa magamaga na ta mo i tɔm tɔtɔ. 6 Mpogo Yesu cɔ-wɛ sə, Pə ta magata-m na pɛcɔ. Ama ye mɛ, paa pilee pə maga-mɛgɛ. 7 Pə taga polo, antulənya nyəma taa kaa kpana-mɛ, ama pa taa kpaana ma. Mpi tɔ, ma holəgə sə pa kolapoto fɛi teu. 8 Mii kpa tənaga c̄iŋkaalə. Ye ma, ma kaa pulu. Pə taga polo, pə ta magata ma. 9 I tɔma-wɛgɛ heelugu kɛ mpo ilena ini i saalə Kalilee.

Yesu kɛ Lan̄asə c̄iŋkaalə taa

10 I newaa kɔma na pa kpa c̄iŋkaalə tɔgɔɔ, ilena ini i magamaga i pulu, ama i ta yele sə nɔgɔlo i nyə, i pula iŋmɛlao kɛ. 11 Yuta nyəma pɛɛkaga-i c̄iŋkaalə wɛɛ taa, na pa tɔŋna tɔmaga pɔsogo sə, Ilɛ lege i wɛɛ? 12 Na samaa wɛlɔtaga i tɔm kɛ pa taa pa tike kɛ sɔsɔm. Lɛlaa sə yolo kopəŋ kɛ. Lɛlaa sə, Aai, i kɛ yolotosolo kɛ. 13 Paa na mpo Yuta nyəma sɔgɔnto tɔɔ nɔgɔlo taa yɔgɔ-təgə tɛfuu.

14 Pə kɔma na c̄iŋkaalə haga hɛko ilena Yesu pulu na i soo cincili sɔsɔ taa na i sɛgɛsəgə. 15 Mpogo pə lapa Yuta nyəma kɛ piti, na pa tɔŋ sə, Isənaga pə lapa na i nyə pə tənaga mpo pɛcɔ i ta la ceu? 16 Tənaga Yesu cɔ-wɛ sə, Nti ma sɛgɛsəgə isɛntɔ tɔ, ma ta lu-təgə kolupu, ama wei i tila-m tɔ ini i holəna-m-tə. 17 Ye wei i sɔɔla Isɔ lugu nyənto tɔŋogo, ponto tike ka nyəna sə ma kɔsɛgɛsəto ləna Isɔ kiŋ yaa ma magamaga ma kəŋkantɛ kɛ ma lakəna. 18 Wei i lakəna i kəŋkantɛ, i magamaga i sam kɛ i pɛɛkəgə. Ama wei i pɛɛkəgə i tillu sam, ponto ntɛ tampana to, na pɔpɔto fɛi i kiŋ. 19 Ntɔŋ Moisi hola-mɛgɛ Isɔ sɛɛo kɔsɛsəto tɔna na? Pɛcɔ paa mə taa kolom ii tɔŋəgə-tə. An̄ha, na i caa i ko-m suwe? 20 Mpogo samaa cɔwa sə, N nyəna alɔgaa kɛ? Awe caa i ko-ŋ? 21 Tənaga Yesu cɔwa sə, Pə taga polo, wule tɔlə ma lapa tɔmlɛ

sɔsɔɔlɛ natəlɛ na piti kpa mə tɛna. 22 Moisi na to-mɛgɛ pɛlogo, piyele pɛ ta tii kɛo Moisi kiŋ kɛ pɛ lɛnaa, ama hatuu mə caanaa caanaa kiŋ kɛ, na paa koyako kohɛɛsogo wule i pɛlɔgɛ pɛyaga kɛ. 23 Ye i pɛlɔgɛ pɛyaga kɛ kohɛɛsogo wule sɛ pɛ taa kɔɔ na i yɔkɛ Moisi kosɛsɛto, pepe tɔɔ kɛ ma waa yolo pilimle tɛcu kɛ kohɛɛsogo wule na mii mo-m na paana? 24 I taa nyɛnɛgɛ tɔɔ tike, ama i tɛŋɛgɛ tampana na pɛɔɔ i yɔgɔtɔgɛ.

Yɛlaa lakɛ Yesu na piti

25 Yusalem nyɛma napɛlɛ pa yɔgɔtaga sɛ, Pɛ taga wei pa pɛɛkaga sɛ pa kogɛ tɔgɔlɛ? 26 I nyɛnɛ ilɛ i mɛlaa na i yɔgɔtɔgɛna-wɛ na ii nyaŋna polo, na pa suma. Isi ta sɔsaanaa mpɛ pa tɛŋ pa taa sɛ i kɛ Mesii kɛlɛ yaa? 27 Tɛ nyɛma sɛ waato wei Mesii ilɛ i ka kɔɔ na i kɔɔ tɔ, nɔgɔlo ii nyɛŋ i tɛ. Tɔfɔ ye pɛ kaasa inɛ ilɛ, tɛ nyɛma ilɛ i tɛlɛlɛ mɛɛ.

28 Yesu tɔŋna sɛgɛsogo kɛ mpogo cincili sɔsɔ taa, ilɛna i pɔɔsɛ-wɛ na nɔgɔ sɔsaga sɛ, Mɛ sɛ i nyɛma-m, na i nyɛma ma tɛlɛlɛ yaa? Aai, ma ta kɔɔ ma magamaga ma kɔntɛ se, ama wei i tila-m tɔ i wɛɛ na i kɛ tampana to. Ilɛ mə ta nyɛmɛ-i. 29 Ama ma, ma nyɛma-i, pɛ taga polo tɔɔ, i kiŋ kɛ ma lɛnaa, na ini i tilɛna-m. 30 Pa lugu lapa sɛ pa kpa-i, ama nɔgɔlo ta to niŋ kɛ i tɔɔ, i wɛlɛ ta tata tɔ pɛ tɔɔ. 31 Paa na mpo samaa ini i taa pagalɛ mo i tɔm na pa tɛ pa taa. Halɛna pa tɛŋ sɛ, Mesii i kɔma i kɔɔ, ilɛ i ka la piti tɛma na a kɛlɛ inɛ i nyɛna na?

Filisinaa tilugu kɛ Yesu kpao

32 Pɛ kɔma na Falisanaa nɛɛ nti samaa miitigi Yesu tɔɔ tɔ, ilɛna pa na kɔtɛlaa sɔsaa pa tili filisinaa sɛ pa pulu pa kpa-i. 33 Tɛnaga Yesu tɔma sɛ, Pɛ kaasa-m wɛɛ naalɛgɛ mə hɛko kɛ, ilɛna ma mɛlɛ wei i ka tila-m tɔ i kiŋ. 34 I ka pɛɛkɛ-m na i kaa na-m, pɛ taga polo, i kaa pɛsɛ na i kɔɔ timpi maa wɛɛ tɔ. 35 Tɛnaga Yuta nyɛma pɔɔsa tɛma sɛ, Lege i ka pulu na tɛ kaa na-i? I ka pulu Yuta nyɛma mpɛ pa yawa na pa pulu tuu Kɛlɛkɛ acalɛɛ taa tɔ pa kiŋ na i paasɛna Kɛlɛkɛ nyɛma yaa isɛna? 36 Ye pɛ

taga mpo, ntigile i yɔgɔtɔgɔ mpo sɛ, tii pɛɛkɛ-i na tɔ kaa na-i? Na tɔ kaa pɛsɛ na tɔ pulu timpi i ka wɛɛ tɔ?

Weesugu lom pusi tɔm

37 Cɪŋkaalɛ koyako kantɛkaga nyɛŋko ŋku ko kɛ koyako sɔsɔɔ tɔ ko wule, Yesu sɛŋa isɔ na i kpaalɛ sɛ, Ye lɔkɔto i wɛna wei, ponto i kɔɔ ma kiŋ na i nyɔɔ. 38 Wei i mo ma tɔm weesugu lom pusi ka lɛkɛna i taa na pɛ kpen, isi pa yɔgɔtogo Isɔ Tɔm taa tɔ. 39 Mpa pa mo Yesu paa kɔɔ pa hiki Isɔ Feesugu ŋku tɔ, ko tɔm kɛ i yɔgɔtaga. Mpi tɔ, waato ini Isɔ Feesugu taa kɔnta, pɛ taga polo, Yesu taa soota i teeli taa tɔ pɛ tɔɔ.

Samaa fagao kɛ pa taa pa tike kɛ Yesu tɔɔ

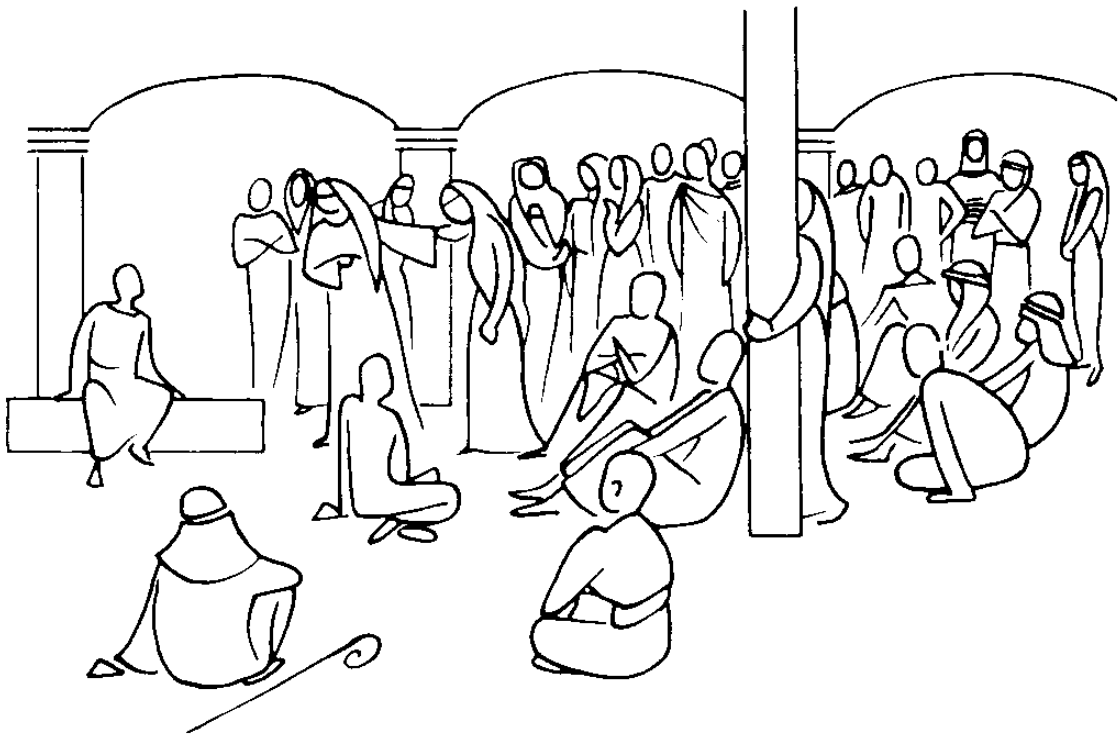
40 Samaa ini i taa yɛlaa nɛɛ mpo ilɛna pa tɔ sɛ, Inɛgɔlɛ Antepu wei tɔ. 41 Lɛlaa sɛ, Mesii kɛ. Na lɛlaa naa tɔŋ sɛ, Kalilee kɛ Mesii ka lɛna? 42 Isɔ Tɔm takɛlasɛ taa wɛɛ sɛ, Mesii ka wɛɛ Tafiti lologo taa to kɛ, na Pɛtɛlɛhem timpi Tafiti ka wɛɛ tɔgɔ i ka lɛna. 43 Mpogo samaa faga Yesu tɔɔ. 44 Pa taa lɛlaa lugu lapa sɛ pa kpa-i, ama nɔgɔlo ta to niŋ kɛ i tɔɔ.

Falisanaa sɔsaa lanɔkpɛsɛŋ

45 Mpogo filisinaa mɛla kɔtɛlaa sɔsaa na Falisanaa pa kiŋ na pɛlɛ pa pɔɔsɛ-wɛ sɛ, Pepe tɔɔ kɛ i ta kɔna-i? 46 Tɛnaga filisinaa cɔwa sɛ, Tuu tɔ yolo nɔgɔlo i ta yɔgɔtɔta isi ini. 47 Mpogo Falisanaa pɔɔsa-wɛ sɛ, I kpen-na-mɛ na i pugusi tɔtɔgɔ? 48 Wulee i keesa ta sɔsaa yaa Falisanaa taa nɔgɔlo na ponto tɛŋɛgɛ-i? 49 Samaa wei i ta nyɛ Moisi kosɛsɛtɔ kɛ mpo tɔ, sɔntɔ nyɛma kɛ. 50 Pa taa lɛlo wei pa yaa sɛ Nikutɛm na i ka pula Yesu kiŋ kɛ ahuu tɔ, ilɛ i tɔ-wɛ sɛ, 51 Anɛ i nyɛma sɛ, ta kolapoto taa pɛ fɛi sɛ tɔ ko yolo tɔm kɛ mpo na tɔ ta caga na tɔ nɛɛ pɛ tɛna na tɔ cɛkɛna mpi i wakɛlaa tɔ. 52 Mpogo pa cɔ-i sɛ, Sɛsɛ Kalilee nyɛma mɛgɛlɛ na nyaga? Wiili Isɔ Tɔm taa na n na, tuu tɔ antepu nɔgɔlo ta tenta lɛɔ na Kalilee se. 53 Pɛlɛ pɛ waalɛ kɛ pa yawa na paa wei i mɛlɛ i tɔyaga.

Alo wasaᅇkalə təm

8 1 Ama Yesu nya kpa Olifenaa pogo. 2 Teo fema ilena i kolə ləᅇ ke tanəᅇ tēē na i mələ cincili səsə taa na samaa tənə kəᅇ i kiᅇ, ilena i caga na i segesəgə-wē. 3 Tənaga Iso Təm segesələa na Falisanaa pa kəna-i alo nəgolo wei pa kpələa na i lakə wasaᅇkaləto tə. Mpogo pa sən̄sa-i samaa heko taa. 4 Ilena pa tə Yesu sə, Ta Caa, tə kpələ alo inē ini na i lakə wasaᅇkaləto. 5 Moisi yəgəta i kosəsəto taa sə, alo i lapa mpo pə taka, tə yaga-i pēē na tə ko-i. Na nya, nya na we? 6 Pa nyəpa-i-təgə konyəpo ke mpogo sə pa hiki timpi paa tona-i taalə tə. Ama Yesu lunaa na i ᅇmaana mpile ke atē. 7 Pa tən̄na-i pəsogo ilena i kolə na i tə-wē sə, Mə taa wei i nyəma sə tuu tə ilē

i ta lata isagato, ponto i caalə-i pələ ləgə. 8 Ilena i tasa lunugu na i ᅇmaa atē. 9 Waato wei pa nəə təm tənē tə, pa soo ləlogo ke kolom kolom, pə kpagao səsaa na pə pulu piya tə, halə pə kəᅇ pə yele Yesu tike na alo ini, na ilē i sən̄a tənaga tam. 10 Yesu kəma na i kolə ilena i təmē-i sə, Alo nya, nya yələa mpē pa wele? Ntəᅇ nəgolo ta la-ᅇ polo? 11 Ilena alo cə sə, Nn ta Caa. Yesu cə-i sə, Tēē, ma tətə ma kaa yəgətə sə pa la-ᅇ polo. Ama taa tasa isagato ke.

Yesu wē isi kəkə kopəᅇka

12 Mpogo Yesu mələ i segesogo taa sə, Ma wēē ke isi

kòkò ñka ka naa yèlaa tɔ. Ye wei i tənəgə-m, kòkò ñka ka kɔŋna weesugu tɔ kaa naa-i na i tɔŋ. Na i kaa fɛlɛ səkɛtogo taa kɛ nɔɔhɛlɛ kɛ paa pɛɔ tɛta. 13 Tənaga Falisanaa tɔma-i sɛ, Isi n kɛesogoo nya tɛ tɔm kɛ mpo tɔ, pɛ fɛina nyogo se. 14 Mpogo Yesu cɔ-we sɛ, Paa ma kɛesəgə ma tɛ tɔm, tɛ we tampana tɔgɔ. Pɛ taga polo, ma nyəma timpi ma lənaa tɔ, pɛɔ ma nyəma timpi ma puki tɔ. Ama mə ta nyə ma tɛlɛlɛ, piyele i ta nyə ma tɛpute. 15 Mə hookə yolohoolɛ kɛ yem kɛ, ama ma ilɛ maa hookə nɔgolo tɔm kɛ ma taa. 16 Ilɛ paa ma tii hoowa, tampana tɔ kɛ. Pɛ taga polo, ma fɛi ma tike tɔ se, ama ma na ma Caa wei i tila-m tɔgɔ. 17 Pa ŋmaawa mə kosəsəto takələsə taa sɛ, Ye yəlaa naalɛ ləsa aseeta kolom, pa aseeta ini i we tampana. 18 Ma, ma yɔgɔtəgə ma tɛ tɔm na ma Caa wei ilɛ i tila-m tɔ, ilɛ i yɔgɔtəgə ma tɔm kɛ mpo tɔtɔ. 19 Mpogo pa pɔɔsa-i sɛ, Lege nya Caa ini i wɛɛ? Tənaga Yesu cɔ-we sɛ, I ta nyə ma, piyele i ta nyə ma caa. Ye i ka nyəma-m, i ka nyəma ma Caa tɔtɔ.

20 Yesu yɔgɔta tɔm tənɛgɛ i sɛgəsogo taa kɛ cincili sɔsɔ taa kɛ salaanaa tɛtolɛ cɔlɔ. Na nɔgolo ta kpa-i, i wolɛ ta tata tɔ pɛ tɔ.

Yesu tɛpute

21 Mpogo Yesu tasa-wɛgɛ heelugu sɛ, Ma tɛɛkə na i ka pɛɛkə-m, ama i ka sɛ mə isagato taa, mpi tɔ, i kaa pəsə na i pulu timpi ma puki tɔ. 22 Tənaga Yuta nyəma tɔma sɛ, I ka ko i tɛ, yaa isənagalɛ i tɔŋ sɛ ta kaa pəsə na tɛ pulu timpi i puki tɔ? 23 Mpogo Yesu tɔma-we sɛ, Mə kɛ atɛ nyəma kɛ, ama ma, ma kɛ isɔtaa to. Mə kɛ antulənya inɛ i nyəma, ama ma ta kɛ antulənya inɛ i nyəŋ. 24 Pɛ tɔtɔ inəgə ma heeligi-mɛ sɛ, i ka sɛ mə isagato taa. Ye i ta tisi sɛ tampam magalɛ wei ini tɔ, i ka sɛ mə isagato taa. 25 Ilɛna pa pɔɔsə-i sɛ, Ilɛ n tii kɛ awege təkɛpem ye? Tənaga Yesu cɔ-we sɛ, Ma kɛ wei i tɔm maa heela-mɛgɛ hatuu kancaalaga tɔ. 26 Ma wɛna tɔm pagalɛ nti maa yɔgɔtə mə tɔtɔ na nti maa hoona-mɛ tɔ. Ilɛ wei i tila-m tɔ i kɛ tampana to, na nti ma nəə ini ini i kiŋ tɔ, tɛ tike kɛ ma heeligi antulənya taa.

27 Pa ta cəkəna sə ta Caa Iso tɔm kɛ i heeligi-wɛ.
 28 Tənaga Yesu tɔma-wɛ sə, Waato wei i ka kpaasə Yolo Pəyaga ma ilɛ, waato inəgə i ka nyə sə, magalɛ wei ini tɔ. Na i ka nyə tɔtɔ sə, maa lakə polo na ma magamaga ma kanƙantɛ. Ama nti ta Caa Iso sɛgɛsa-m tɔgɔ ma lakə.
 29 Wei i tila-m tɔ i wɛ ma waalə, i ta yele-m ma tike, mpi tɔ, i lugu tɛɛ nyənto kɛ ma lakə. 30 Yesu yɔgɔta mpo ilena pagalɛ mo-i.

Yumaa na kasagampiya tɔm

31 Ilena i heeli Yuta nyəma mpa pa mo-i tɔ sə, Ye i tənəgə ma tɔm kɛ teu, i ka pəsə ma ifalaa na tampana.
 32 Na i ka nyə tampana, na tampana anə a ka cɛna-mɛgɛ mə yumle taa. 33 Mpogo pɛlɛ pa cɔ-i sə, Tə kɛ Aplaham lologo kɛ, na nɔgɔlo taa kpa-togo yumle kɛ paa pɛcɔ. Ilɛ pepe cɛpo kɛ n tən sə pii cɛ-to? 34 Tənaga Yesu cɔ-wɛ sə, Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsəgə, wei i lakə isagato tɔ, ponto pəsə tɔ yum kɛ. 35 Na yum na wɛ saɲa kɛ, i fɛi cele. Ama tɔyaga pəyaga na wɛ tam. 36 Ilɛ ye Pəyaga ma ma hɛta-mɛ, mə yumle tɛma tampana tɛm kɛ. 37 Ma nyəma sə i kɛ Aplaham lologo nyəma te. Paa na mpo, i pɛɛkəgə ma kogo, pə taga polo, i kisigi ma kɔsɛgɛsəto. 38 Nti ma Caa na hola-m tɔgɔ ma yɔgɔtəgə, na mii lakə nti mə caa na heela-mɛ tɔ.

39 Mpogo pa cɔ-i sə, Aai, ta Caa kɛ Aplaham kɛ. Tənaga Yesu cɔ-wɛ sə, Ye tampana i ka kɛ Aplaham piya, isəntɔ i ka lakaga Aplaham kolapoto mɛɛ. 40 Anə tampana nna ma nəə Iso kiɲ tɔ, a tike kɛ ma heela-mɛ, pɛcɔ paa na mpo i caa i ko-m təkɛm. Ilɛ Aplaham na taa la mpo. 41 Mə caa kolapoto kɛ i lakə. Tənaga pa cɔ-i sə, Tə ta kɛ apalaa naalɛ piya se, ama ta Caa kɛ kolom kɛ, inəgələ Iso. 42 Ilena Yesu tɔ-wɛ sə, Ye tampana, Iso ka kɛ mə Caa, i ka sɔɔla-m. Mpi tɔ, i kiɲ kɛ ma ləənaa, na i kɔntɛ kɛ ma kɔma. Ma ta kɔɔ ma magamaga ma kɔntɛ, ama ini i tiləna-m. 43 Pə taga polo tɔ kɛ ii cəkəgəna ma koyɔgɔtəto, ii caa tɔ nəəo kɛ paa pɛcɔ tɔgɔ. 44 Mə Caa kɛlɛ Ilɔgɔo, na i lugu nyənto kɛ mə sɔɔla lapo. Hatuu kancaalaga ilɛ i kɛ yolokolo kɛ, na ii caa tampana tənogo kɛ paa

pəcɔ, pə taga polo, i magamaga i ta ke tampana to tɔ pə tɔɔ. Waato wei i yɔgɔtəgə pɔpɔto tɔ, i tənagale tənə, mpi tɔ, i magamaga i ke pɔpɔto, na pɔpɔto tənə caa ke. 45 Ye ma, tampana ke ma yɔgɔtəgə, pə magamaga pə tɔɔ ke ii mogə ma tɔm. 46 Mə taa awe pəsəgə na i holə ma təpəntələ? Tɔɔ, na ma tii yɔgɔtəgə tampana tɔ, pepe tɔɔ ke ii saŋ mogo? 47 Wei i ke Iso nyəŋ tɔ, ponto nəəkə Iso Tɔm ke. Ama mə ta ke Iso yələa napələ, na pə tɔɔ inəgə ii tii nəəkə.

Yesu yɔgɔta Aplaham tɔm

48 Tənaga Yuta nyəma cɔ-i sə, Pə taga isəntɔ tɔɔ ke tii tɔma sə n ke Samalii to, pəcɔ n hii alɔgaa? 49 Mpogo Yesu cɔ-wɛ sə, Ma ta hii alɔgaa paa pəcɔ, ama ma Caa ke ma seeki. Na mɛ, mii nyənəgə-m yem təkpataa. 50 Pə taga isi ma pɛəkəgəna ma magamaga ma teeli ke ma tə. Ama nəgɔlo wenna na i pɛəkəgə-mə-i, na i teesigi ma tɔm. 51 Tampana ke ma heeligi-mɛ yuu, maa cəsəgə, ye wei i təkəgə ma tɔm, ponto kaa sə. 52 Tənaga Yuta nyəma tɔma-i sə, Pənəgele tə nyəma təkpataa sə n ke ilɔgɔhilu. Aplaham səpa, na antepunaa naa sə tɔtɔ, na naa tɔŋ sə, wei i tɔka nya tɔm ponto kaa sə? 53 Ta Caa Aplaham na səpa, ye mpo nya hoo sə n kəla ilɛgele? Antepunaa magamaga na səpa tɔtɔ. Ilɛ n nyənəgə nya təgə we? 54 Mpogo Yesu cɔwa sə, Ye maa tokagana ma təgə teeli, ilɛ ma teeli ini i taa ke polo se. Ama ma teeli tolo ntɛ ma Caa, wei mə tɔŋ sə i ke mə Iso tɔ, 55 piyele inəgə i ta nyə. Ama ma, ma nyəma-i. Haləna ye ma kpɛɛsaa sə ma ta nyəmə-i, ma pəsə pɔpɔto ke teitei isi mɛgɛ. Ama ma nyəma-i, na ma tənəgə i koheelitu na ma lakə. 56 Mə caa Aplaham lanle naa holoma teu, pə taga polo tɔɔ, i tɛɛlagaa sə i ka na ma kɔntɛ. Na i tii na-tɛ, na pə hɛɛsa i lanle ke teu. 57 Tənaga Yuta nyəma cɔ-i sə, Nya pəəsə na ta tii tata nəəlɛnnaanowa na n tɔŋ sə n tɛma Aplaham ke nao na? 58 Mpogo Yesu cɔ-wɛ sə, Tampana ke ma heeligi-mɛ yuu, maa cəsəgə tuu na pəcɔ pa lolə Aplaham tɔ, ma wɛɛ ke. 59 Tənaga pa kpaga pɛɛ sə pa yakə-i, ama Yesu ŋməlaa na i ləə cincili sɔsɔ taa.

Yolo wei pa loləna yolomto tɔ

9 1 Yesu tɛɛkaga ilena i na yolo wei pa loləna yolomto tɔ. 2 Mpogo i ifalaa pɔɔsa-i sɛ, Ta Caa, apalo inɛ ini i lapəna isagato yaa i caanaa na pa lolə-i mpo? 3 Tənaga Yesu cɔ-we sɛ, Pə ta kɛ isi ini i lapəna isagato yaa i caanaa, ama pə lapa mpogo pɛcɔ Iso tuma nana nti i ka lapə-i tɔ tɔ kiŋ. 4 Pə nɛgəsəna tɔ lakə wei i tila-m tɔ i tɛma kɛ ilim taa, pə taga polo, ahuu caa yugu, ilɛ tɛmlɛ kaa wɛɛ pəsogo tɔtɔ. 5 Koyɛɛŋ wei i taa ma wɛ antulənya taa cənɛ tɔ, magalɛ kəkɔ ŋka ka naa yəlaa tɛna tɔ. 6 I tɛma mpogo yɔgɔtogo ilena i tɔ ntagama kɛ atɛ, na i la tɛɛliya, na i taa yolom ini i isɛ. 7 Na i tɛmɛ-i sɛ, Pulu na n saŋ nya isɛ kɛ Siluwee ləɛɛ taa. Hɛtɛ tənɛ tɔ howɛɛ wɛɛ sɛ, Pa tilaa. I pulaa na i saŋ i isɛ, ilena i mələ na i naakə tɛcaicai.

8 Mpogo i cɔɔ nyɛma mpa paa nyɛma-i lɔŋ sɛ i kɛ pala lato tɔ, pa tɛma sɛ, Pə taga inɛ ini i ka cakagana na i lakə pala? 9 Lɛlaa sɛ inɛgɔ. Lɛlaa sɛ, Aai pə taga ini, i nɛgəsɛɛ kɛ. Ama apalo ini i cɔwa sɛ, Ma magamaga kɛ. 10 Tənaga pa pɔɔsa-i sɛ, Isənaga n lapa na nya isɛ anə a kuli? 11 Mpogo i cɔ-we sɛ, Apalo wei pa yaa sɛ Yesu tɔ, ini i lapəna tɛɛliya na i taa ma isɛ, na i tɔ-m sɛ ma pulu Siluwee ləɛɛ taa na ma saŋ ma isɛ. Ma pulaa na ma saŋ, ilena ma tɔ soo nao. 12 Tənaga pa pɔɔsa-i sɛ, Lege apalo ini i wɛɛ? Ilena i cɔ sɛ, Ma ta nyɛ.

Falisanaa pɔɔsogo kɛ yolom waao tɛm

13 Mpogo pa kpaga wei ini i ka kɛ yolom tɔ na pa puna-i Falisanaa kiŋ. 14 Pə taga polo, koyako kohɛɛsogo wule kɛ Yesu lapa tɛɛliya na i kuləna apalo ini i isɛ. 15 Pə tɔɔ ini i magamaga kɛ Falisanaa na lɛla-i pɔɔsogo kɛ isəna pə lapa na i isɛ kuli tɔ. Ilena i cɔ-we sɛ, Tɛɛliya kɛ i taa ma isɛ, ilena ma saŋ na pənɛ ma naakə. 16 Tənaga Falisanaa taa lɛlaa na tɛma sɛ, Pə taga Iso kiŋ kɛ apalo wei ini i lakə mpo tɔ i lənaa, mpi tɔ, ii tənɛgɔ koyako kohɛɛsogo kiŋ. Lɛlaa sɛ, Ye i ka kɛ isagao isənaga i ka pəsaa na i la piti tɛma anɛ a takanaa kɛ mpo? Halə pa caŋ pa faga pa taa pa tike.

17 Mpogo Falisanaa tasa yolo wei i ise pə kula mpo tɔgɔ pɔɔsogo sə, Na nya hookə suwege apalo wei ini n tɔŋ sə i kula nya ise tɔ i tɔɔ? Ile i cɔ-we sə, I ke antepu ke. 18 Ama Yuta nyəma mpe pa ta mo-tə sə i ka ke yolom ke na i ise kuli, haləna pa kɔna i caa na i tuu. 19 Na pa pɔɔsə-we sə, Ntɔŋ mə pəyaga ke inɛ inəgə təkpeɲ na? Pəcɔ i tɔŋ sə i lola-i na yolomto yeɛ? Tɔɔ, ile isənaga pə lapa na i naakə pənɛ? 20 Mpogo i nyəma na cɔwa sə, Tə nyəma-i sə ta pəyaga ke-i, pəcɔ tə lola-i na yolomto. 21 Ama tə ta nyə isəna pə lapa na kagana i naakə tɔ. Piyele tə ta nyə wei i kula i ise tɔ. I magamaga i ta ke pəyaga, i pɔɔsə-i na i ka heeli-mɛgɛ isəna pə lapa tɔ. 22 I nyəma na yɔgɔta mpo, mpi tɔ, pa see Yuta nyəma. Pə taga polo, Yuta nyəma ka pɛɛla nɔgɔ sə, ye wei i tɛma i taa na i tisi sə Yesu ke Mesii, paa ləsə ponto ke pa cincili taa. 23 Pə tɔɔ ke i nyəma na tɔma sə, I magamaga i ta ke pəyaga, i pɔɔsə-i.

24 Mpogo Falisanaa tasa apalo wei i ka ke yolom tɔgɔ yaa na pa tɔmə-i sə, Ama na Iso tɔɔ yɔgɔtə tampana. Tə nyəma apalo inɛ i tɔɔ sə i ke isagao ke. 25 Tənaga ile i cɔ-we sə, Ma ta nyə sə i ke isagao yaa i ke kopan tɔ, ama kolomto tike ke ma nyəma sə, maa ke yolom na pənɛ pə taa ma naakə. 26 Iləna pa pɔɔsə-i sə, Pepege i lapa-ŋ? Na isənaga i lapa na pəcɔ nya ise kuli? 27 Mpogo i cɔ-we sə, Ma tɛma-mɛgɛ heelugu na i ta mo. Ile pepe tɔɔ ke i caa i tasa-təgə nəəo? Yaa mə caa i sɔɔsə i ifalaa tɔɔ tɔtɔ? 28 Tənaga pa too-i na pa tɔ sə, Nya kəna yolo ini i ifalo, ama ta tə ke Moisi ifalaa ke. 29 Tə nyəma sə, Iso yɔgɔtəna Moisi, ama pə kaasogo yolo ini tɔ, tə ta tii nyəm i tələlə. 30 Mpogo apalo ini i cɔ-we sə, Ama nti tə we piti tɔgɔlɛ sə, mə ta nyə i tələlə, piyele i kula maga ma ise. 31 Tə nyəma sə Iso ii mogə asagaa nɔɔsə, ama wei i togə-i teeli na i lakə i lugu nyənto tɔ, ponto nɔgɔ ke i mogə. 32 Tuu tɔ, tə ta nəəta sə nɔgɔlo kula yolo wei pa loləna yolomto tɔ i ise. 33 Pə tɔɔ ke ye apalo inɛ i taa ke Iso nyən i taa pəsə na i la polo. 34 Mpogo pa cɔ-i sə, Hatuu pa lologo nya tɔ, isagato tike ke nya nyəma, na nyaa caa n sɛgɛsə ta na? Iləna pa tɔgɔnə-i pa cincili taa.

Isē nyōma sēkpētogo

35 Mpogo Yesu nēawa sē pa tōgōna-i, ilēna i kōō i sulī-i na i pōōsē-i sē, N mo Yolo Pēyaga tōm na? 36 Tēnaga i cō-i sē, Ta Caa, holē-m wei pa yaa mpo tō na ma mo. 37 Mpogo Yesu tōma sē, N na-i mēē, i magamaga kēlē ma wei ma yōgōtōgōna-ŋ isēntō tō. 38 Ilēna i tō sē, Ta Caa, ma mowa. Na i luŋi-i atē.

39 Mpogo Yesu tōma sē, Ma kōma antulēnya taa cēnēgē sē ma fakē tampana nyōma na tasēkēlē nyōma, na mpa paa naakē tō pa na, na mpa pa naakaga tō pa yolēmō. 40 Falisanaa napēlē paa wē tēna na pa nēakē tōm tēnē, ilēna pa pōōsē-i sē, Pē kpeŋna ta, ta kē yolomaa tōtō? 41 Mpogo Yesu cō-wē sē, Ye tampana i ka kē yolomaa, i taa wēna isagato. Ama isi i tōŋogo sē i naakē tō, pē tōō kē mō isagato wē tam.

Heeŋ kalako tōm

10 1 Tampana kē ma heeligi-mē yuu, maa cēsēgē, wei i yela heeŋ kalako nōnōgō kē soonao na i ŋmaana tiili tōō na i soo tō, ponto kē ŋmēōlo na wakēllo kē. 2 Ama wei i tēŋēgōna nōnōgō na i soo tō, ponto ntē tiikulu. 3 Na nōnōgō tanlo tolēgē-i na i soo, na heeŋ nyōma i nōgō, na i kalēgē i heeŋ hēla kē kolom kolom na i lēākēna-i awalē. 4 Waato wei i tēŋ i heeŋ ini i tēnaga lēnao tō, ilēna i tēē-i nōgō na heeŋ naa to i waalē, pē taga polo, i nyōma i nōgō tō pē tōō. 5 Ama ye kpai to, i kaa tēŋ ilē, halē i ka se-i sōsōm kē. Mpi tō, i ta nyē kpai nyōma nōōsē tō se.

6 Yesu kēēsa-wēgē tēnē ini, ama pa ta cēkēna tō howēē.

Yesu kēna tiikulu kopāŋ

7 Mpogo Yesu tasa yōgōtaga sē, Tampana kē ma heeligi-mē yuu, maa cēsēgē, magalē heeŋ kalako ŋko ko nōnōgō. 8 Pa tēna mpa pa laala-m kōntē tō, paa kē ŋmēōlāa na wakēllāa kē, na heeŋ na ta tii nēōna-wē. 9 Magalē nōnōgō, wei i tēŋna ma tōō na i soo, pii ya i nyogo. I ka sookē na i lēākē, na i ka hikigi nyēōto kopanto. 10 Nmēōlogo na lēntogo na wakēlogo tōō tike kē

nmælo na kɔŋ. Ama ma kɔmaga sɛ ma heeŋ i wɛɛ alaafiya taa kɛ tam tɔpɔkɛɛɛ.

11 Ma kɛna ntɛgɛ tiikulu kopan̄ ini. Na wei i kɛ tiikulu kopan̄ tɔ, ponto ini ii kisigi i heeŋ sɛm sɛpo. 12 Apaa to wei i ta kɛ tiikulu, na i ta tɔ heeŋ tɔ, i na sonsomogo kɔŋ i see kɛ, na sonsomogo kɔɔ na ko kpa heeŋ na ko yasɛ-i yem yem. 13 Apaa to seeki tɔ, pɛ taga polo tɔɔ, ligitee tɔɔ kɛ i lakɛ, na heeŋ ini i tɔm ii caalɔgɛ-i. 14 Ma kɛna ntɛgɛ tiikulu kopan̄ ini. Ma nyɛma ma heeŋ na ma heeŋ nyɛma-m, 15 teitei isi ma Caa nyɛmɛ-m na maa nyɛma-i tɔ. Na ma sɔɔlo pɛɛwa sɛ ma sɛ ma heeŋ sɛm. 16 Ma wɛna heeŋ lɛlɛŋ wei i fɛi kalako kɔnɛ ko taa tɔ, na ini ini, isii ma pulaa na ma kɔna-i, na i ka nyɛ ma nɔgɔ na i ka kpɛntɛ kalako kolomogo na tiikulu kolom.

17 Ma lɔɔ ma weesugu kɛ sɛ cele ma taganɛ-kogo hikugu. Na ma sɔɔlo pɛɛwa sɛ ma la mpo tɔgɔ ma Caa lugu wɛ-m. 18 Pɛ taga isi nɔgɔlo lɛɛkɔgɛ-m-kogo kolɛɛko se, ama na ma lugu kɛ ma lɔna-ko. Ma wɛna pɛsogo sɛ ma lɔ-ko, pɛɔɔ ma wɛna pɛsogo sɛ ma taganɛ ko hikugu. Mpogo ma Caa heela-m sɛ ma la.

19 Mpogo i tɔm tɛnɛ tɔ tɔɔ Yuta nyɛma tasa fagao kɛ pa taa pa tike. 20 Pa taa pagalɛ na tɔnaga sɛ, I hii alɔgaa, pɛɔɔ i soo kpan̄ogo. Pepe tɔɔ kɛ i nɛkɛ i tɔm? 21 Lɛlaa sɛ pɛ taga ilɔgɔhilu koyɔgɔtɔto ntɛ tɛnɛ ini. Ilɔgɔo ka pɛsɛ na i kuli yolomaa isɛ na?

Yuta nyɛma kisugu kɛ Yesu

22 Pa lakaga Yusalem kɛ Cincili Sɔsɔ Taganogo ciŋkaalɛ na pɛ pamna wato waatɛ. 23 Na Yesu cɔkɛ cincili sɔsɔ taa kɛ Salomɔŋ lan̄aga tɛɛ. 24 Tɛnaga Yuta nyɛma tama-i kutaga na pa pɔɔsɛ-i sɛ, Ye tampana nyagalɛ Mesii, pilee kɛ n ka heeli-to tɛfuu na tɔ hɛɛsɛ ligiligi inɛ? 25 Mpogo Yesu cɔ-wɛ sɛ, Ma tɛma-mɛgɛ heelugu na i ta mo. Tɛma nna ma lakɛna ma Caa tun̄ tɔ, alɛ a holɔgɛ ma kɛ wei tɔ. 26 Ama ii san̄ mogo, pɛ taga polo, i ta kɛ ma heeŋ tɔ se. 27 Ma heeŋ nyɛma ma nɔgɔ, na ma nyɛma-i, na i tɔnɔgɛ-m. 28 Na ma haa-i weesugu ŋku kii tɛŋ tɔ, na i kaa le, pɛɔɔ nɔgɔlo kaa lɛɛkɛ-i ma niŋ taa. 29 Ma Caa

wei i hamə-i tɔ i kəla pə təna, na nɔgolo kaa pəsə i lækə-i ma Caa ini i niŋ taa. 30 Ma na ma Caa tə wɛ kolom.

31 Tənaga Yuta nyəma tasa pɛɛ kɛ kpagao sɛ pa yakə-i. 32 Mpogo Yesu tɔma-wɛ sɛ, Ma hola-mɛgɛ tɔma kopana pagalɛ nna ma lakəna ma Caa tuŋ tɔ, a taa nte tɔ tɔ kɛ i caa-m pɛɛ yagao? 33 Ilena Yuta nyəma cɔ-i sɛ, Aai, ta paa fɛina nya tɔma kopana, ama isi n tii kpao Iso tɔ tɔgɔ. Pə taga polo, nyaga yolo na n kɛɛsəgəna Iso kɛ nya tɔ. 34 Mpogo Yesu cɔ-wɛ sɛ, Pa ŋmaawa mə kosə-səto takelasə taa magamaga sɛ Iso yɔgɔta napələ sɛ pa kɛ isɔnaa. 35 Tɔo, pa ta kisi mpa pa heela Iso tɔm tɔgɔ yaa sɛ isɔnaa pɛcɔ tɔ nyəma sɛ Iso Tɔm Nmaato kaa lagasə, 36 na ma wei ta Caa paasaa na i ləsə-m na i tisi atɛ cənɛ tɔ ma yɔgɔtaa sɛ ma kɛ Iso Pəyalo, ilɛ pepe tɔ kɛ i tɔŋ sɛ ma kpaa Iso tɔ? 37 Ye pə taga ma Caa tɔma kɛ ma lakə, i taa mo ma tɔm. 38 Ama ye ma tɔŋa ma Caa tɔma kɛ lapo, i mo-yɛ, paa i kaa mo ma magamaga. Ilɛ i ka cɛkəna kpakpaa kɛ tam tɔ sɛ ma na ma Caa tɔ wɛ tɔma taa.

39 Tənaga pa tasa ŋmilugu sɛ pa kpaa-i, ama i fita pa niŋ taa.

40 Mpogo Yesu kolaa na i mələ Yaatanə waalə, timpi Yuhanə ka caala Iso lom sɔo tɔ, na i caga təna. 41 Na yəlaa pagalɛ pulu i kiŋ na pa tɔŋ sɛ, Yuhanə na taa la piti tɔmlɛ natələ, ama nti i tii yɔgɔta apalo inɛ i tɔ tɔ tɔ wɛ tampana. 42 Na yəlaa pagalɛ mo i tɔm kɛ təna.

Lasaa sɔm

11 1 Pə wəəkaga apalo nɔgolo, pa yaa-i sɛ Lasaa, na i wɛ Petanii, timpi Mali na i kɔgɔ Maləta pa wɛɛ tɔ. 2 Mali ini i ka pələna ta Sɔsɔ nɔɔhɛɛ tɔ kɛ tulaalo na i həsə-yɛ na i nyɔsə, na ini i neu Lasaa kɛ pə wəəkaga. 3 Mpogo alaa mpɛ pa tilaa na pa heeli Yesu sɛ, Ta Caa, nya taapalo fɛina alaafiya. 4 Waato wei Yesu nəə mpo tɔ, i tɔma sɛ, Pə taga kotɔŋ ŋkogo i ka səna, ama ko kiŋ kɛ yəlaa ka nana Iso teeli, na ko kiŋ tɔtɔgɔ Iso Pəyaga ma maa hikəna teeli.

5 Ama Yesu ka sɔla Malɔta na i neu na Lasaa ke teu. 6 Waato wei i nɔwa mpo sɔ Lasaa fɛina alaafiya tɔ, i tasa cagao ke koyɛɛŋ naalege timpi i ka wɛɛ tɔ. 7 Pɛle pɛ waalɔ i tɔma i ifalaa sɔ, Tɔ mɛlɔ Yuta. 8 Tɔnaga i ifalaa tɔma sɔ, Nɔnɔ ke pɛle pa kolaa sɔ pa yakɛ-ŋ pɛɛ, na n caa tɔnaga mɛlogo na? 9 Yesu cɔ-wɛ sɔ, Ilim na pɛ tɛm pɛ taga kalofonaa naanowa na naale wɛnna? Ye wei i tɔŋ ilim pii tuguligi-i, ilim lakɛ na pɛ tɛna pɛ naa antulɔnya inɛ i taa tɔ pɛ tɔɔ. 10 Ye yolo i tɔŋ ahuu pii tuguli-i, i fɛina kɔkɔ tɔ pɛ tɔɔ. 11 I tɛma tɛm tɛnɛge yɔgɔtaga ilɛna i heeli-wɛ sɔ, Ta taapalo Lasaa tuuki, ilɛ maa pulu ma feesi-i. 12 Tɔnaga i ifalaa sɔ, Ta Caa, ye i hikigi tum, alaafiya caa kɔntɛ ke. 13 Ama i sɛm ke Yesu ka heela-wɛ, na mpɛ pa nyɛma sɔ tum magamaga ke. 14 Mpogo Yesu heela-wɛ tɔfuu sɔ, Lasaa sɛpa. 15 Na pɛ lapa mpo na ma fɛi tɔ, mɛ tɔɔ ma lanlɛ hɛɛwa, kagana i ka tɛna-m na mɛ taa ke teu. Tɔɔ, tɛ pulu tɛ na-i. 16 Tɔnaga Tumaa wei i ke tumpu tɔ i tɔma i ifalaa lɛlaa sɔ, Anha tɛ tɔŋ ta Caa na ta na-i tɛ kpɛntɔ sɛm ilɛ.

Yesu tɛnna sɛtaa kosogo

17 Yesu talaa ilɛna i magana sɔ pa pim Lasaa ke pɛlaao taa tɔ koyɛɛŋ ligiti kɔlɔ. 18 Na isi Pɛtanii ta hatɔlɔna Yusalɛm tɔ, halɔ pɛ ta tii talo kilomɛtɔnaa tuusu ke teitei, 19 pɛ tɔɔ ke Yuta nyɛma pagalɛ pulaa sɔ pa sɔŋna Malɔta na Mali ke pa neu lɔyaga cagao.

20 Waato wei Malɔta nɔwa sɔ Yesu kɔŋ tɔ, i kolaa na i sɔŋɔ-i, na Mali naa caga tɔyaga. 21 Tɔnaga Malɔta tɔma Yesu sɔ, Hai ma Cɛ, ye n ka wɛ cɛnɛ, ma neu taa sɔ. 22 Paa na mpo ma nyɛma sɔ nɔnɔ isɛntɔ n sɛlɛma mpigi Iso, i ka ha-ŋ-wɔ. 23 Yesu heela-i sɔ, Nya neu ka fe. 24 Tɔnaga Malɔta cɔwa sɔ, Ma nyɛma sɔ i ka fe kantɔkaga koyako ŋku ko wule sɛtaa ka fe tɔ.

25 Mpogo Yesu heela-i sɔ, Ma magamaga ma tɛnna sɛtaa kosogo na weesugu hao. Wei i tɛma-m na i taa ponto ka wɛɛna weesugu, paa i sɛpa. 26 Na wei i wɛna weesugu na i tɛŋna-m na i taa, i kaa sɔ paa pilee. Ilɛ nya

tisa mpo? 27 I cɔ-i sɛ, Nn ma Cɛ, ma tisa sɛ n kɛ Iso Pɛyalo Mesii wei pii wɛɛ sɛ i ka kɔɔ antulɛnya taa tɔ.

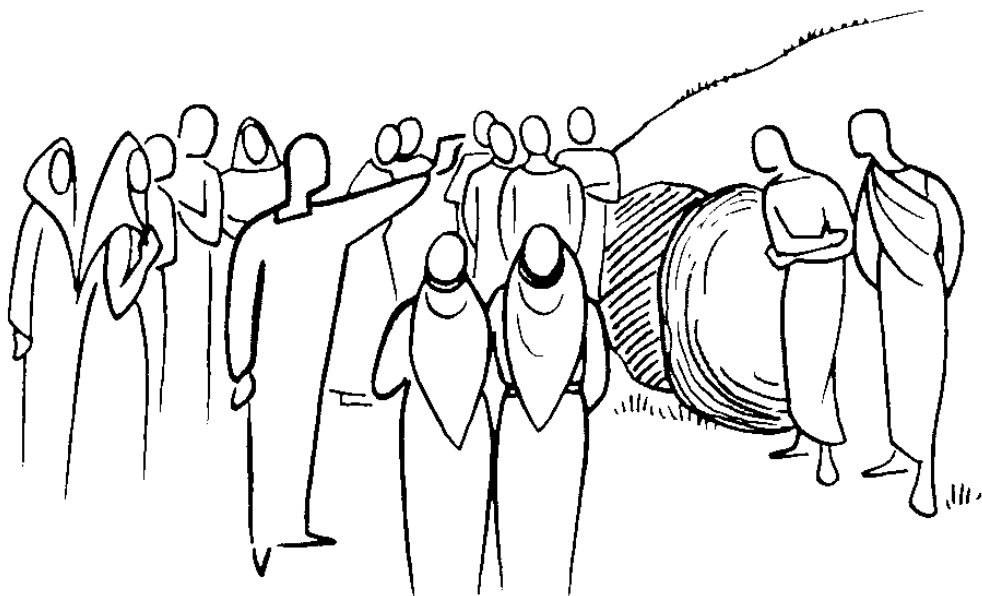
Yesu wula

28 Malɛta tɛma yɔgɔtogo kɛ mpo ilɛna i tɛɛ, na i pulu i yaa i neu Mali na i wɛlɛtɛ-i sɛ, ta Caa wɛ cɛnɛ na i pɔɔsɛgɛ nya tɔɔ. 29 Waato wei Mali nɛɛ mpo tɔ i kolaa tɛwaka na i pulu i kiŋ. 30 Na Yesu na ta soota icatɛ taa, ama timpi Malɛta ka sɛŋa-i tɔ tɛnaga i wɛɛ na i sɛŋa mpo. 31 Yuta nyɛma mpa paa kɔma na pa sɛŋna Mali kɛ lɛyaga cagao tɔ, pa na i kola mpo tɛwaka na i lɛɛ, ilɛna pa tɛŋɛ-i, pɛ taga polo pa hoowa sɛ i puki pɛlaao tɔɔ kɛ wula kɛ.

32 Waato wei Mali tala Yesu kiŋ na i na-i tɔ, i huta i nɔɔhɛɛ tɛɛ na i tɔ sɛ, Hai ma Cɛ, ye n ka wɛ cɛnɛ ma neu taa sɛ. 33 Yesu na-i na i wiiki na pɛ kɛŋna Yuta nyɛma mpa i na-wɛ paa pulaa tɔ, ilɛna i lanlɛ wakɛlɛ sɔsɔm na pɛ pɛkɛlɛ-i pɛ tii fɛi. 34 Ilɛna i pɔɔsɛ-wɛ sɛ, Lege i pima-i? Mpogo pa cɔ-i sɛ, Ta Caa kɔɔ na n na. 35 Ilɛna Yesu soo wula. 36 Tɛnaga Yuta nyɛma tɔma sɛ, I nyɛnɛ isɛna i ka sɔɔla-i tɔ. 37 Ilɛna pa taa lɛlaa naa tɔ sɛ, Ini wei i kula yolom isɛ tɔ, pii lapa isɛna na i yeke na yolo inɛ i sɛ?

Lasaa fem

38 Mpogo Yesu lanlɛ tasa wakɛlogo kɛ sɔsɔm, ilɛna i pulu pɛlaao tɔɔ. Kii kɛ kokpamogo tɛɛ poogo kɛ na pa tɛka pɛɛo. 39 Mpogo Yesu tɔma sɛ, I kuli pɛɛo ŋko. Tɛnaga sɛto ini i kɔgɔ Malɛta tɔma sɛ, Ta Caa, isɛntɔ i

tēma sənogo, pə taga polo, pa pima-i tō i koyēēŋ ligiti kōlō. 40 Ilēna Yesu tōmē-i sē, Ma taa heeli-ŋ sē ye n tēma-m na nya taa n ka na Isō teeli? 41 Mpogo pa kula pəəo, ilēna Yesu teki i isē na isō na i tō sē, Ta Caa, n mogə ma nōgō tō ma sēē-ŋ. 42 Ye ma, ma nyəma sē tam kē n mogə ma nōgō, ama yəlaa mpa pa cōna-m isəntō tō, pa tō kē ma yōgōta mpo, pəcō pa tona sē nya tilina-m. 43 I yōgōta mpo ilēna i huli sōsōm sē, Lasaa ləə. 44 Ilēna sətō ini i ləə, na saalasə hōka i nōhēē na i niŋ, na poogo hōka i isəntō. Ilēna Yesu tō sē, i hētē-i na i yele-i na i tēē.

Yesu kuluntunaa nōgō pəelogo

45 Yuta nyəma mpa paa kōma Mali tē tō, pa na mpi Yesu lapa mpo tō, ilēna pa pagalē mo i tōm. 46 Ama pa taa ləlaa na ləəwa na pa pulu pa magana Falisanaa, na pa heeli-wēgē mpi Yesu lapa tō. 47 Tənaga Falisanaa na kōtəlaa sōsaa pa kuta pa kutugu sōsō, na pa tō sē, Isi apalo inē i lakogo piti tēma pagalē kē isəntō tō, isənaga tii la i tōm? 48 Pə taga polo, ye tē yela-i na i lakə mpo, yəlaa tēna ka mo i tōm, na Lum tətō sōsaa ka kō na pa soo pə taa, na pa wakələ ta cincili sōsō na pa sō ta tətō. 49 Pa taa nōgōlo ka kē kōtəlo sōsō kē pənaga ŋkē, pa yaa-i sē Kayifi. Tənaga ilē i kolaa na i tō sē, I ta cəkəna kē? 50 I ta cəkəna sē pə kəla teu sē yolo kolom i sē yəlaa tēna sēm na mpi ta tətō tēna ka la yem tō? 51 Nti i yōgōta mpo tō tē ta ləəna i magamaga i kiŋ, ama i kē kōtəlo sōsō kē pənaga ŋkē tōgō i na nti tii kō cele tō, sē Yesu ka sē Yuta nyəma sēm. 52 Na pə taga pələ pə tō tike, ama sē i kpentə Isō piya tēna mpa pa yawa tō na pa pəsə kolom tōtō. 53 Pə kpagao koyan̄ko tō Yuta tun̄tonaa to i pələ nte sē pa kogə-i. 54 Pə tō kē Yesu ta tasa ləəo kē Yuta nyəma samaa taa tōyēkēē, ama i tuusina tuule kiŋ kē icatē nte pa yaa sē Ifəlayim tō tē taa, na i na i ifalaa pa caga tēna.

55 Yuta nyəma cin̄kaalə wei pa yaa sē Paakə tō i wosaa, na yəlaa ləkagana acalēē acalēē sē pa puki Yusalēm kē pa nyōōŋ tō asilima kēelogo kōtasə lapo na

pəcɔ cɪŋkaalə ini i tala. 56 Na pa pɛɛkəgə Yesu na pa pɔɔsəgə tɛmaga cincili sɔsɔ taa sɛ, Ile i hoo suwe? I ka kɔɔ cɪŋkaalə yaa i kaa kɔɔ? 57 Na kɔtələa sɔsaa na Falisanaa ka to nɔgɔ sɛ ye wei i nyəma timpi i wɛɛ tɔ i kulisi i tɔɔ na pa pulu pa kpa-i.

Tulaalo sagalogo kɛ Yesu nɔɔhɛɛ

12 1 Pə kaasa koyɛɛŋ naatusu sɛ Paakə i tala, ilɛna Yesu mələ Petanii kɛ timpi Lasaa wei i ka feesa sɛtaa taa tɔ i wɛɛ tɔ. 2 Na tənaga pa lapa-i ikɔnto, na Malɛta naa pukina kotɔgɔ. Na Lasaa wɛ i na mpa pa caga tɔtɔgɔlɛ tɔ pa taa. 3 Mpogo Mali kpaga tulaalo wei pa lapəna naatə na i wɛ ligitee kɛ sɔsɔm tɔ i akpaləpiya na i pələ Yesu nɔɔhɛɛ tɔɔ, na i taganə-yɛgɛ hɛəsogo na i nyɔɔsɛ. Mpogo tulaalo sɔɔsɛŋ nyaləna tɔyaga tɛkpɛmm. 4 Yesu ifalaa taa lɛlo, Isəkaleeu pɔyalo Yutasə wei i ka tɛ na i lapə-i kɔlɔmɔtɔ tɔ, i tɔma sɛ, 5 Pepe tɔɔ kɛ pa taa pɛɛtə tulaalo ini isi kputukun nɛətusunnaanowa na pa ha konyɔntonaa? 6 Pə taga isi i wiikaga konyɔntonaa tɔgɔ i yɔgɔta mpo, ama i kɛ ŋmələo tɔgɔ. Halə ini i tɔkagana hulugu, na i ŋmələaga mpi pa togə ko taa tɔ. 7 Ama Yesu tɔma sɛ, I yele-i tɛkpi yuu, ma koyako kopimugu tɔɔ kɛ i sɛə tulaalo inɛ. 8 Mə na konyɔntonaa i wɛ tam kɛ, ama ma na-mɛ tɔ fɛi tam.

Nɔgɔ pɛɛlogo kɛ Lasaa kogo tɔɔ

9 Mpogo Yuta nyəma samaa tuutuuma nɛəwa sɛ Yesu wɛ Petanii, ilɛna pa kɔɔ. Na pə taga i tike i tɔɔ, ama na Lasaa wei i ka feesa sɛtaa taa tɔ i nao tɔɔ tɔtɔ. 10 Tənaga kɔtələa sɔsaa to Lasaa pələ sɛ pa kogə ilɛ tɔtɔ. 11 Pə taga polo, i tɔɔ kɛ Yuta nyəma pagalɛ ləkaga pa hɛko na pa tɛŋəgə Yesu.

Yesu pute kɛ Yusalɛm na teeli sɔsɔ

12 Pə fema ilɛna yələa samaa pagalɛ mpa pa kɔma Paakə tɔ pa nɛə sɛ Yesu tɛŋna Yusalɛm kɛ kɔntɛ, 13 ilɛna pa kpaga paconto na pa sɛŋəgə-i, na pa yɔgɔtəgəna nɔɔsɛ sɔsɔɔnsɛ sɛ, Paa wei i to Isɔ kɛ teeli. Isɔ i wɛɛ wei i

kõnna ta Caa tunj to i waalø! Inøgøle Isegelø wulao sɔsɔ!
 14 Mpogo Yesu hika kpaŋaga na i caga ka tɔɔ, ilena pø
 læ teitei isi paa ŋmaao Iso Tøm taa to sɔ,

15 Siyøn icatɛ nyøma mɛ, i taa nøgəsø.

I nyønø, mø wulao kõnna ntɛ,

Na i caga kpaŋaga pile.

16 I ifalaa na ta cøkøna-tø na pøcɔ, ama pø køma na Yesu
 tɛ i teeli taa kɛ sooo tøgɔ pa tɔsaa sɔ paa kɛesa-tøgø Iso
 Tøm taa, halø pa tii tøm-a-i pø tønaga mpogo lapo.

17 Pa tønna mpa paa wɛ waato wei Yesu yaa Lasaa kɛ
 pølaao taa na i feesi-i to, pa yøgɔtaga pø tønna mpi pa nawa
 to. 18 Pø tɔɔ kɛ samaa søn-a-i, pø taga polo tɔɔ, pa
 nøwaga sɔ i lapa piti tømle tønɛ. 19 Mpogo Falisanaa
 tømna sɔ, I nawaa, to wøø i tøm ntɛ. Samaa tønna pøsøna i
 tɔɔ kɛle fa.

Kølekø nyøma pøkogo kɛ Yesu

20 Kølekø nyøma napøle paa wɛ mpa pa køma ciŋkaa-
 læ tɔɔ sɔ pa sɛɛ Iso to pa taa. 21 Mpogo pa kpøtøna Fili-
 po wei i kɛ Kalilee Pøtesaita to to, na pa tøm-a-i sɔ, Ta
 caa, to caa to na Yesu. 22 Tønaga Filipino pulaa na i heeli
 Antøleø, na pa naale pa pulu pa heeli-tøgø Yesu. 23
 Mpogo Yesu cɔ-wɛ sɔ, Pø tala Yolo Pøyaga ma ma teeli
 taa sooo ntɛ. 24 Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa
 cəsøgø, ye inyogo ta tasa hapøle taa, kofatɛ ii lagasøgø.
 Ama ye ko tasaa, pø loløgø teu kɛ tøyoo. 25 Ye wei i
 sɔla i weesugu, ponto ka le. Ama wei i lapa i weesugu
 kɛ awusa kɛ atɛ cønɛ, kii wɛɛ tamm ko kaa tɛ, paa pilee.
 26 Ye wei i caakø ma tømle lapo, isi ponto tøn-a-m, na
 timpi maa wɛɛ to i ka wɛɛ tønna tɔto. Ye wei i lakø ma
 tømle ma Caa ka samø-i.

Yesu faaci kɛ i søm tɔɔ

27 Pønente pø pøkøla-m ma howɛ taa kɛ, pø tii fei.
 Ilɛ ntigi maa yøgɔtø? Maa yøgɔtø sɔ, Ma Caa ya-m mpi
 pø kõŋ isøntø to pø niŋ taa? Aai, konyøn kõnɛ ko
 magamaga ko tøgɔo kɛ ma tii køma. 28 Ma Caa, ma caa
 kɛ sɔ, n yele na nya høtɛ yaa. Tønaga pø yøgɔtøna isɔtaa

sə, Ma yelaa na ma hətə yaa, na maa yelee na tə tasa yaa.

29 Samaa wei i ka wə tənana na i nəəkə tɔ, i yɔgɔtaa sə, Təo hula kɛ, lelāa sə malɛɛka yɔgɔtənana-i. 30 Tənaga Yesu tɔma-wɛ sə, Pə taga ma tɔɔ kɛ pə yɔgɔtaa yuu, ama mə tɔɔ kɛ. 31 Pənentɛgele paa ko antulənya inɛ i tɔm. Na pənentɛgele paa tɔgɔnə wei i təkə kawulaga kɛ antulənya ini i taa tɔ. 32 Na waato wei paa tɛ maga kpaasogo na isɔ tɔ, maa hɔ yelāa tənaga ma kin. 33 Isəna pii la na i sə tɔgɔ i kɛɛsa mpo. 34 Mpogo samaa cɔ-i sə, Tuu ta kosəsəto takelasə taa tə nəəwa sə, Mesii ka caga tam. Ilɛ isənaga nya tɔŋ sə pə wɛɛ sə paa kpaasə Yolo Pəyaga? Awegele Yolo Pəyaga ŋkɛ ilɛ? 35 Tənaga Yesu tɔma-wɛ sə, Kəkɔ ŋka ka naa-mɛ tɔ pə kaasa-kɛge wɛɛ naalɛ tike kɛ mə hɛko kɛ. Pə tɔɔ ilɛ i kaasə mə tɔgɔ waato wei ka tɔŋna-mɛge nao tɔ, pə taa kɔɔ na sɛkpetogo tuti-mɛ. Pə taga polo, wei i tɔŋna sɛkpetogo, i ta nyə timpi i puki tɔ. 36 I tɔŋgə kəkɔ konanaga ŋkɛge waato wei ka wɛ mə cɔlɔ tɔ, na i ka pəsə kəkɔ ŋkɛ ka nyəma.

Yuta nyəma kisugu kɛ Yesu

Yesu tɔma-tɔgɔ yɔgɔtogo ilɛna i pulu puulun na i ŋmɛlə-wɛ. 37 Paa na i ka lapa piti tɔma kɛ sɔsɔm kɛ pa isɛntaa tɔ, pa ta mo-i. 38 Na pə lapa mpo sə pə la teitei na tɔm nti antepu Isayi ka yɔgɔtaa tɔ sə,

Hai, ta Caa, pa taa kolom tii mo ta tɔm ntɔ?

Na pa taa nɔgolo tii hika Isɔ tun ntɔ?

39 Pa ta tii pəsɔ na pa mo i tɔm tɔtɔ, halə Isayi tasa yɔgɔtogo sə,

40 Isɔ yolosa pa isɛ, na i ko pa lɛmagasɛɛ,

Sə pa isɛ i taa na,

Na pa taa cɛkəna pə yaasi,

Na pa taa kɔɔ na pa pəsəna ma tɔɔ sə ma la na pə waa-wɛ.

41 Pə taga polo tɔɔ kɛ Isayi yɔgɔta mpo, i nawa Yesu teeli, na i kɛɛsagaa Yesu ini i tɔm tɔgɔ.

42 Waato ini i taa Yuta nyəgo nyəma magamaga taa pagalɛ mo i tɔm. Ama Falisanaa tɔɔ pa ta hətə pa tə, pə taga polo tɔɔ, pa nəgəsaga sə pə taa kɔɔ pa tɔgɔnə-wɛge

Yuta nyəma cincilinaa taa. 43 Paa sɔla yɔlaa isantɛ na pɛ kɛlɛ Iso nyɛntɛ tɔgɔ.

Yesu koyɔgɔtoto ka wakɛlɛ lɛmpa

44 Yesu yɔgɔtɛna nɔgɔ sɔsaga sɛ, Wei i mo ma tɔm pɛ taga ma tike ma nyɛnto kɛ ponto mowa, ama na wei i tila-m tɔ i nyɛnto tɔtɔgɔ. 45 Na wei i na-m, i na wei i tila-m tɔtɔgɔ. 46 Ma kɔma antulɛnya taa kɛ isi kɔkɔ ŋka ka naa yɔlaa tɔ, sɛ ye wei i tɛŋa-m, ponto i taa saalɛ sɛkpɛtogo tɛɛ. 47 Ye wei i nɛkɛ ma tɔm na ii tɔkɛgɛ-tɛ, pɛ taga maa kona ponto tɔm. Pɛ taga polo, ma ta kɔɔ yɔlaa tɔm kogo tɔɔ, ama pa yapɔ tɔɔ kɛ. 48 Wei i kisa-m na i lɔɔ ma koyɔgɔtoto na lumaga waalɛ, ponto tɔm kolo wɛ i tɛɛ tɛnaga. Pɛ taga polo, tɔm nti ma kpaalaa tɔ, ntɛ ini tii kona ponto tɔm kɛ koyako kantɛkaga nyɛŋko wule. 49 Pɛ taga ma magamaga ma kanƙantɛ nyɛnto kɛ ma yɔgɔtaa, ama ta Caa wei i tila-m tɔ ini i magamaga i kɛɛsɛna-m nti maa yɔgɔtɛ na ma holɛ yɔlaa tɔ. 50 Na ma nyɛma sɛ i kotototo yekɛna na tɛ lataa hikigi weesugu ŋku kii tɛŋ tɔ. Ye mpo tɛ tɛna nti ma yɔgɔtɛgɛ tɛ tɛ wɛ teitei kɛ isi nti ta Caa heela-m sɛ ma yɔgɔtɛ tɔ.

Yesu ifalaa nɔɔhɛɛ kɔɔ

13 1 Pɛlɛ pɛ waalɛ pɛ tala koyako ŋku ko yakaga sɛ pɛ fe Paakɛ tɔgɔlɛ. Yesu nyɛma sɛ i waato talaa sɛ i kolɛ atɛ cɛnɛ na i kpa ta Caa kiŋ. I ka sɔla i nyɛma mpa pa wɛ atɛ cɛnɛ tɔgɔ tam kɛ, na mpo ini tɔtɔgɔ i tii sɔla-wɛ halɛna tɛnaga.

2 Mpogo Yesu na i ifalaa pa caga tɔgɔɔ. Ilɔgɔɔ ka tɛma hɔkogo sɛ Simɔŋ Isɛkaleeu pɛyalo Yutasɛ ka lana-i kolɔmɔtɔ. 3 Yesu nyɛma sɛ ta Caa to pɛ tɛnaga i niŋ taa, na i nyɛma tɔtɔ sɛ, i magamaga i lɛna Iso kiŋ, na Iso kiŋ tɛnaga i ka mɛlɛ. 4 Tɛnaga Yesu kola tɔtɔgɔlɛ na i hɔgɔsɛ i wuntu pɛ tɔɔ nyɛnto, na i kɛlɛ papao na i tɔgɔlɛ. 5 Ilɛna i cusi lom kɛ nyanaga taa, na i soo i ifalaa nɔɔhɛɛ kɛ kɔɔ, na i hɛɛsɛ-yɛ na papao wei i ka tɔgɔlaa tɔ. 6 I kɔma i tala Simɔŋ Piyɛɛ kiŋ, ilɛna ilɛ i tɔmɛ-i sɛ, Nyaga ta

Caa na n koo ma noohēē na? 7 Mpogo Yesu co-i sē, N ta cēkēnta nti ma lakē tō, ama n ka tē na n cēkēna-tē. 8 Tēnaga Piyēē tōma-i sē, Aai, pē fēi sē n kō ma noohēē kē paa pēco. Yesu co-i sē, Ye ma ta kō-ŋ, pē faga ma na-ŋ kēlē mpo. 9 Tēnaga Simōŋ Piyēē tōma sē, Ta Caa, ye mpo pē taa wēē ma noohēē tike, ama na ma niŋ na ma nyogo tōtō. 10 Yesu tōma-i sē, Wei i tēma sōo tō ii lēlēgē sōo, ama i noohēē kē i kōo kokōo. Pē taga polo, i tōnogo tēna wē tēnaŋ tō se. Mē mē wē tēnaŋ tōtō, ilē pē taga mē tēna. 11 Yesu tēma nyēm kē wei i ka lapē-i kolōmōtō tō, pē tōo kē i cugusaa sē, Pē taga mē tēna.

12 I tēma pa noohēē kōo na i suu i wuntu, ilena i taganē tētōgōlē kē mēlogo. Mpogo i pōosa-wē sē, I cēkēna nti ma lapa-mē tō? 13 Pē taga polo, i yaakogo-m mē Caa mē Caa na mē Sōsō tō, i wēna tampana. Ma kē mē Caa na mē Sōsō kē. 14 Tōo, ye maga mē Sōsō na mē Caa na ma kō mē noohēē, ilē mē tōtō i kōkō mē tēmaga mpo. 15 Ma lapaga sē i na na i la mpogo teitei isi ma lapo-mē tō. 16 Tampana kē ma heeligi-mē yuu, maa cēsēgē, ifalo nōgōlo i fēi wei i kēla i caa tō. Pēco tillu nōgōlo na fēi wei ilē i kēla i sōsō tō. 17 Tōo, pōnentē isi i nyēm tēnē ini tō, ye i tōka-tē, i kaa laŋ lēlēŋ nēēo.

18 Ilē pē taga mē tēnaga ma yōgōtōgē yuu, ma nyēma mpa ma lēsaa tō. Ama pē wēē kē sē pii la teitei na nti paa ŋmaao Iso Tōm taa tō sē,

Wei i tōkē ma tōgōnaga tō

I pōsa ma kuluntu.

19 Ma laalaa na ma heeli-mēgē-tōgē nōōnōō na tē ta lata, sē pē tii kōma na pē la ilē i ka tisi sē magalē wei ini tō. 20 Tampana kē ma heeligi-mē yuu, maa cēsēgē, ye wei i mo wei ma tilaa tō, maga ponto mowa. Na wei i mo ma, ponto mo wei i tila ma tōgō.

Yutasē tōm

21 Yesu tēma mpogo yōgōtōgo ilena pē pekēlē-i i howēē taa kē sōsōm. Ilena i tō sē, Tampana kē ma heeligi-mē yuu, maa cēsēgē, mē taa nōgōlo ka lana-m kolōmōtō. 22 Mpogo i ifalaa caa tēma isēntaa, mpi tō, pa

ta cəkəna wei i tɔm i yɔgɔtəgə tɔgɔ paa pəcɔ. 23 Yesu ifalaa taa lɛlo wei i ka sɔɔlaa tɔ, i caga i kɔŋkɔŋ taa. 24 Mpogo Simɔŋ Piyɛɛ cɛpɛla-i isɛ sɛ i pɔɔsɛ Yesu sɛ awe tɔm kɛ i yɔgɔtəgə. 25 Tɛnaga ifalo ini i wɛɛla Yesu lanlɛ tɔɔ na i pɔɔsɛ-i sɛ, Ta Caa, awege ye? 26 Yesu cɔ-i sɛ, Maa lii icaolɛ na ma cɛla-tɛgɛ wei, inɛgɛlɛ. I tɛma-tɛgɛ liiu, ilɛna i cɛla-tɛgɛ Simɔŋ Isɛkaleeu pɛyalo Yutasɛ. 27 Tuu isi Yutasɛ nyɛntogo na i mo icaolɛ ntɛ tɔ, Satanɛ tɔka-i kɛlɛ kpakpaa ini. Tɛnaga Yesu tɔma-i sɛ, Nti n caa lapo tɔ, la-tɛgɛ lɔŋ.

28 Ama pa tɛna mpa pa caga tɛtɔgɔlɛ tɔ, pa taa nɔgɔlo ta nyɛ mpi pɛ tɔɔ i yɔgɔta-i mpo tɔ. 29 Halɛ pa taa lɛlaa hookaga sɛ, ntanyɛ, Yutasɛ tɔkaga hulugu tɔ, Yesu caa kɛ sɛ i pulu na i ya polo na pa tɔgɔna ciŋkaalɛ tɔgɔ i yɔgɔta-i mpo. Yaa i heela-i kɛ sɛ i ha pologo konyɔntonaa. 30 Yutasɛ mo i icaolɛ ntɛ ilɛna i lɛɛ kpakpaa. Na waato ini tɔ ahuu tɛma yugu.

Kosɛsɛtɔ kofato

31 Waato wei Yutasɛ lɛɛwa ilɛna Yesu yɔgɔtɛ sɛ, Pɛnɛntɛgɛlɛ Yolo Pɛyaga ma ma teeli ka na te. Isɔ teeli ka tii na teu kɛ ma kiŋ. 32 Na pɛ kɔma na Isɔ teeli na ma kiŋ ilɛ, Isɔ ka yele na ma teeli na i magamaga i kiŋ, na i ka la nɔɔnɔɔ. 33 Ma piya mɛ, wɛɛ naalɛ tike kɛ pɛ kaasa-m mɛ hɛko. Pɛ waalɛ i ka pɛɛkɛ-m, ama i kaa pɛsɛ na i pulu timpi ma puki tɔ. Halɛ mpogo maa tii heela Yuta nyɛma, na ntɛ inɛgɛ ma lɛlɛgɛ-mɛgɛ heelugu tɔtɔ. 34 Ma togɛ-mɛgɛ kofato natɛlɛ tɔtɔ, sɛ i sɔɔlɛgɛ mɛ tɛma. Na isi ma sɔɔlogo-mɛ isɛntɔ tɔ, pɛ wɛɛ kɛ sɛ mɛ tɔtɔ mii sɔɔlɛ mɛ tɛmaga mpo. 35 Ye i tɔka mɛ tɛma sɔɔlogo ilɛ, mpogo yɛlaa tɛna ka nyɛ sɛ i kɛ ma ifalaa.

Piyɛɛ kpɛɛsogo tɔm

36 Simɔŋ Piyɛɛ cɔ-i sɛ, Ta Caa, lege n puki? Mpogo Yesu cɔwa sɛ, N kaa pɛsɛ na n tɛŋɛ-m nɔɔnɔɔ kɛ timpi ma puki tɔ, ama n ka tɛ na n tɛŋɛ-m. 37 Tɛnaga Piyɛɛ cɔ-i sɛ, Ta Caa, pepe tɔɔ kɛ ma kaa pɛsɛ ma tɛŋɛ-ŋ nɔɔnɔɔ? Halɛ ma sɔɔlo nya pɛɛwaga sɛ paa nya sɛm ma sɛ yaa.

38 Yesu cōwa sē, Tampana nya sōolo pēawa sē n sē ma sēm na? Ama Tampana kē ma heeligi-ŋ yuu, maa cēsēgē, mpi pii takē kampaao kuuu kē saŋa tō, n tēma-m tōm tuusu kē kpēsogo sē n ta nyē-m kē n ta nyē-m.

Yesu tēŋlaa takē Iso kiŋ

14 1 Mpogo Yesu tōma-wē sē, pē taa pēkōlō-mēgē mpo. I tēna Iso kē mē taa, na i tēna ma tōtō. 2 Ma Caa tēyaga taa luna tōwaga. Ilē ma puki na ma taganō-mēgē mē nyēna. Ama ye pē taa wēē mpo, ma taa nōkē-mēgē pē tōm heelugu. 3 Na ma pulaa na ma tēma mē luna anēgē taganogo, ilē maa mōlō na ma kpaŋa-mē, na ma sēē-mēgē ma kiŋ na i wēē timpi ma wēē tō. 4 I nyēma timpi ma puki tō pē mpaao. 5 Mpogo Tumaa cō-i sē, Ta Caa, tē ta nyē nya tēpute, ilē isēnaga tē lapa na tē nyē mpaao? 6 Yesu cō-i sē, Magalē mpaao, na ma kiŋ kē tampana wēē, na ma haana weesugu. Nōgolo kaa tala ta Caa na i ta tēŋna ma kiŋ. 7 Ye i nyēma-m i nyēma ma Caa tōtōgō. Na pē kpaŋao pēnente tō i nyēma-i na i na-i. 8 Mpogo Filipino cō-i sē, Ta Caa, n hola-togo ta Caa Iso pē magana-to. 9 Tēnaga Yesu cō-i sē, Filipino tuu ma na-mē tē wēo tō n ta nyēnta-m kēlē? Wei i na-m i na Caa Iso kē. Ilē isēnaga nya tēŋ sē ma holō-mēgē ta Caa Iso? 10 N ta nyē taa sē ma na ta Caa Iso tē wē kolom? Tōm nti ma heeligi-mē tō tē ta kē ma magamaga ma koluputu. Ta Caa Iso wei i wē ma kiŋ kē tam tō, ini i lakōna i magamaga i tēma. 11 Nti ma yōgōtōgē sē ma na ta Caa Iso tē wē kolom tō, i nēē ntē. Paa pē kōlō-we, tēma anē a magamaga a tōō i mo-tē. 12 Tampana kē ma heeligi-mē yuu, maa cēsēgē, ye wei i mo ma tōm, ponto ka la tōtōgō tēma nna ma lakē tō, halē i ka la a kōkōlēē. Pē taga polo, ma puki ta Caa kiŋ tō se. 13 Na pē tēna mpi i ka sēlēmō ma tōō tō, maa la-wē, na ta Caa teeli na Pēyaga ma ma kiŋ. 14 Ye i yaana ma hētē na i sēlēmō mpi, maa la-wē.

Feesugu Nanŋto kōntē tōm

15 Ye i sōlōgē-m i ka tōkōgē ma kosēsēto kē. 16 Na ma maa sēlēmō ta Caa na ilē i ha-mēgē lēlo wei i ka

səŋna-mɛ tɔ. Lɛlo inəgələ Feesugu ŋku ko kɛ tampana to tɔ, na ilɛ i caga mə kiŋ kɛ tam. 17 Antulənya kaa pəsə na i hiki tampana to ini, pə taga polo, ii naakə-i piyele i ta nyəmə-i tɔ pə tɔɔ kɛ. Ama mɛ mə nyəma-i, mpi tɔ, i wɛ mə kiŋ kɛ tam, na i caga mə taa magamaga.

18 Maa yeki-mɛgɛ suluwaa se, ama maa mələ mə kiŋ. 19 Pə kaasa pəɔ antulənya kaa tasa-m nao, ama mɛ mii na-m. Pə taga polo, ma wena weesugu na mɛ mii wɛna weesiŋ tɔ pə tɔɔ. 20 Waato inəgələ i ka cəkəna sə ma na ta Caa tɔ wɛ kolom, na i ka cəkəna tɔtɔ sə ma na-mɛ tɔ kpɛntaa.

21 Ye wei i tisa ma kosəsəto na i tənəgə-tə, ponto sɔləna-m. Na wei i sɔla-m mpo tɔ ma Caa ka sɔlə-i, na maa sɔlə-i tɔtɔ. Na maa yele na ponto nyə-m. 22 Mpogo Yutasə pɔɔsa Yesu sə, Yutasə wei i pɔɔsa-i mpo tɔ, ilɛ na i ntə na Isəkaleeu pəyalo Yutasə, Ta Caa, isənaga pii la na n ka yele na taa nyə-ŋ na antulənya na kaa nyə-ŋ? 23 Yesu cɔ-i sə, Wei i sɔla-m i təkəgə ma tɔm kɛ. Na ma Caa ka sɔlə-i tɔtɔ, na ma na ma Caa tii kɔɔ ponto kiŋ na tɔ caga tənaga tam. 24 Wei ii sɔləgə-m ilɛ ii təkəgə ma koheelitu. Na tɔm nti i nəəkə ma yɔgətəgə tɔ, tɔ ta kɛ ma magamaga ma koluputu, ama ma Caa wei i tila-m tɔ i nyənto kɛ.

25 Tɔɔ, ma heela-mɛgɛ-təgələ na tɔ ta yata tɔma. 26 Wei ini i ka sənə-mɛgɛ mpo tɔ, inəgələ Feesugu Nanŋto wei ta Caa ka kənə-mɛgɛ ma tɔɔ tɔ. Ilɛ i ka holəna-mɛgɛ tɔ tənə, na i ka tɔɔsə-mɛgɛ tɔ tənə nti maa heela-mɛ tɔ.

27 Ma yekina-mɛgɛ lanholomlɛ ntɛ. Ilɛ lanholomlɛ nte tɔ wɛ ma magamaga ma kiŋ tɔgɔ maa tɛləsə-mɛgɛ mpo. Ilɛ pə taga isi antulənya haakogo i nyəntɛ tɔgɔ maa tɛləsə-mɛ. Pə tɔɔ tɔ pə taa pəkələ-mɛ, piyele i taa nya. 28 Tɔɔ, i tɛma nəəo kɛ nti maa heela-mɛ tɔ sə ma tɛɛ, ama maa taganə mə kiŋ kɛ mɛlogo tɔ. Ilɛ ye i sɔla-m mə laŋa ka holəmənə ta Caa kiŋ pute ntɛ. Pə taga polo ta Caa kəla-m tɔ se. 29 Ma laalaa na ma heeli-mɛgɛ pə tənaga pənɛntɛ na pə ta lata, pəɔ waato wei pii kɔɔ na pə la tɔ i mo-tə. 30 Nɔɔnɔɔ maa pəsəgə na ma tasa-mɛgɛ

yogtənao kē səsəm. Pə taga polo, wei i təkə kawulaga kē antulənya inē i tɔɔ tɔ, i kəŋna ntē. Ilē i kaa tii kpaga pologo ma tɔɔ. 31 Ama pə wēē sə antulənya i nyə sə ma sɔɔla ta Caa, na pə magamaga pə tɔɔ kē ma lakə pə təna mpi i heeligi-m tɔ. Ilē i kolə tə tēē.

Togo kopan̄ko tɔm

15 1 Ma kēna togo kopan̄ko magamaga, na ma Caa kēlē ko to. 2 Piliŋasə təna nsi sə həla ma tɔɔ na sii loləgə tɔ i sətəgə-səgə. Na piliŋasə təna nsi sə loləgə tɔ, i pasəgə-səgə kɔo kē sə sə te, na sə sɔɔsə lologo kē səsəm tɔtɔ. 3 Kosəgəsəto nti ma sɛgəsə-mē tɔ, ntə tə lapəna na mə magamaga mii te teu kē mpo tɔtɔ. 4 I kpentəna-m teu na maa kpentəna-mēgē teu tɔtɔ, na tə wēē mpogo tam. Pə taga polo ye piliŋa ta tamsəna togo, kaa pəsəgə na ka lolə pee kē yem. Mpo tɔtɔgɔ na mē, i ta kpentəna-m tam i kaa pəsə na i la polo.

5 Magalē togo, na mēgēlē piliŋasə. Ye wei i tamsəna-m na maa tamsəna-i, na tə wē tam kē mpo, ponto loləgə pee kē səsəm kē. Pə taga polo, ye ma fēi, mə taa nɔgolo kaa pəsə na i la pologo i tike. 6 Ye wei i ta kpentəna-m tam, pa lɔɔ-i taalē na waalə kē isi piliŋa na i wolə. Piliŋasə nsi sə wolaa tɔ, pa kpegeligi-səgə, na pa sɔ kəkɔ na sə nyaga. 7 Ye i kpentəna-m tam na i tɔka ma tɔm kē teu, i səlēmə mpi i caa tɔ, na i ka hiki-wə. 8 Ye i loləgə pee kē səsəm pə holəgə sə i kē ma ifalaa, na mpo pə togona ma Caa kē teeli. 9 Isi ta Caa sɔɔlogo-m tɔ, mpogo ma magamaga ma sɔɔla-mē. Ilē pə wēē kē sə tə sɔɔləgə təmaga tam kē mpo. 10 Ye i tɔka ma kosəsəto i kaa ləə-m lugu kē paa pilee. Na pii la teitei isi ma tɔka ma Caa kosəsəto na ma ta ləə-i lugu kē paa pəcɔ tɔ.

11 Ma heela-mēgē tɔm tənēgē sə ma lan̄holomlē i tələsə-mē, na i wēē lan̄holomlē taa tike. 12 Na nti ma togə-mē tɔgələ sə i sɔɔləgə mə təma isi ma sɔɔlogo-mē tɔ. 13 Sɔɔlogo nakolə ko ta kələ isi yolo sɔɔlogo i taapalaa haləna i sə pa səm tɔ. 14 Ye i tənəgə mpi ma to-mē tɔ na i lakə-wə, mēgēlē ma taapalaa. 15 Ilē pənentē ma kaa tasa-mēgē nyənogo isi ma təmle nyəma. Pə taga polo,

təmle to kaa nyə i caa kolapələ. Ama maa nyənə-mege ma taapalaa ke. Mpi tɔ, ma teləsa-mege pə tənə mpi ma hika ma Caa kiŋ tɔ. 16 Pə taga mə ləsəna-m, ama ma ləsəna-mɛ, na ma to-mɛ sə i pulu na i lolə pee nna a ka wɛɛ tam tɔ. Ye i lakə mpo, ma Caa ka ha-mege pə tənə mpi i ka yaana ma hətɛ na i sələmə-i tɔ. 17 Ilɛ nti ma tii to-mɛ tɔgələ sə i sɔləgə mə təma.

Antulənya nyəma kisugu ke Yesu

18 Ye antulənya inɛ i yələa taa kpana-mɛ, i nyə sə maga pa taa ka kpanaa na pəcɔ pə takə-mɛ. 19 Ye i ka ke antulənya inɛ i nyəma, i taa yələa mpe pa taa taa kpana-mɛ. Mpi tɔ, mə na-wɛ i pəsa kolom tɔ pə tɔɔ. Ama i ta tii keo i nyəma, pə taga polo, ma ləsa-mege pa taa tɔ se. Pə tɔɔ magamaga ke pa taa kpaana-mɛ. 20 I tɔsɛ tɔm nti maa heela-mɛ sə ifalo nɔgolo i fɛi wei i kəla i caa tɔ. Pə taga polo, isəna pa to maga konyɔŋ tɔ, mpo ini tɔtɔgɔ paa to-mɛ. Ye paa mo ma kosɛgɛsəto, paa mo mə nyənto tɔtɔ. 21 Paa la-mege pə tənaga mpogo ma tɔɔ, ilɛ pə taga polo, pa ta nyə wei i tila-m tɔɔ ke. 22 Ye ma taa kɔɔ na ma yɔgɔtəna-wɛ, pa taa yaa-wɛge isagalataa. Ilɛ pənente pa fɛina nti paa yɔgɔtə pa isagato tɔɔ tɔ. 23 Ye wei i taa kpaana-m, ponto taa kpaana ma Caa tɔtɔgɔ. 24 Ye ma taa la pa hɛko taa ke təma nna nɔgolo ta lata tɔ, isəntɔ pa taa yaa-wɛge asagaa. Ama pənente pa na-yɛ, pə na pə mpo pa kisa ma na ma Caa. 25 Ama pə lapa mpo pəcɔ pə la isi pa ŋmaao pa kosɛsəto takələsə taa tɔ sə, Pa kisa-m yem təfaa.

26 Wei ini i ka sənə-mege mpo tɔ, i ka kɔɔ. Inəgələ Feesugu ŋku ko ke tampana to na i ləna ta Caa kiŋ tɔ, na ta Caa ka cələ-mə-i na ma tisi-mege-i. Ini ini i kɔma i ka yɔgɔtə ma tɔm. 27 Na mɛ tɔtɔ i ka yɔgɔtə ma tɔm, mpi tɔ ma na-mɛ tii wenna hatuu kancaalaga.

16 1 Ma laalaa ke na ma heeli-mege isəntɔ sə pə taa kɔɔ na polopo la-mɛ na i kpisi Iso sɛɛo. 2 Paa tɔgɔnə-mege pa cincilinaa taa. Haləna pii kɔɔ na wei i pɛɛkəgə mə kogo tɔ, i ka hoo sə Iso təmlɛ ke ini i tɔŋa

lapo. 3 Pa pəsəgə pa la mpo, pə taga polo, pa ta nyə ma na ma Caa ta taa nɔgɔlo tɔ se. 4 Ilɛ ma heela-mɛgɛ mpogo səsə pə kɔma na pə tala pə waatə, i ka tɔsə sə maa tɛma-mɛgɛ-təgə heelugu.

Feesugu Nanŋto tɛma

Ma na-mɛ tii wɛ tɛma kiŋ tɔgɔ ma taa hulɛna-mɛgɛ-təgə heelugu. 5 Ama pənɛntɛ ma mɛlɛgə wei i tila-m tɔ i kiŋ, na mɛ taa nɔgɔlo kaa pɔsə-m sə lege ma puki? 6 Ama ma heelugu-mɛgɛ-tə tɔ, pə wakɛla mɛ laŋa kɛ sɔsɔm. 7 Paa na mpo tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, pə kɛla teu sə ma tɛɛ. Pə taga polo, ye ma ta tɛɛ, wei ini i ka sɛna-mɛgɛ mpo tɔ i kaa kɔɔ. Ilɛ ye ma tɛɛwa, maa yele na i kɔɔ-mɛ. 8 Na waato wei i ka kɔɔ tɔ, i ka holɛ antulɛnya samaa kɛ isɛna pa ligita na pa ta cɛkɛna isagato na tampana tɛŋogo na Isɔ hoole pə tɔm tɔ. 9 Pa ta mo ma tɔm tɔgɔ pa ligita isagato tɔm. 10 Na ma mɛlɛgə ma Caa kiŋ na i kaa tasa-m nao tɔgɔ pa ligita tampana tɛŋogo tɔm. 11 Pɛɔ pa tɛma antulɛnya inɛ i wulao tɔm kɛ kogo tɔgɔ pa ligita hoole tɔm.

12 Tɔmnaa mpa pə kaasa-m sə ma heeli-mɛ tɔ, tɛ tɔɔ pagalɛ. Ama tɛ mogo kɛ i kaa pəsə nɔɔnɔɔ. 13 Feesugu ŋku ko kɛ tampana to tɔ ko kɔma na ko kɔɔ ilɛ, kii holɛ-mɛgɛ tampana tɛna tɛcaicai. Pə taga ko magamaga ko kanƙantɛ nyɛnto kɛ kii yɔgɔtə, ama nti ko nɛəwa tɔgɔ. Piyele kii holɛ-mɛgɛ nti tii kɔɔ tɔ. 14 Kii to-m teeli, ilɛ pə taga pologo ma tɛŋ mpo, nti ma kaga ma heeli-mɛ tɔ, ntɛ tɛ magamaga kɛ kii kpaga na ko tɛlɛsə-mɛ. 15 Ma Caa nyɛm tɛna kɛ ma nyɛm kɛ. Pə tɔɔ kɛ ma yɔgɔtaa sə, nti ma kaga-mɛgɛ heelugu tɔ tɛ magamaga kɛ kii kpaga na ko tɛlɛsə-mɛ.

Laŋwakɛllɛ ka pəsə laŋholomlɛ

16 Pə kaasa wɛɛ naalɛ, na i kaa tasa-m nao, pɛɔ pə kaa la wɛɛ naalɛ na i taganɛ-m nao. 17 Tɛnaga i ifalaa taa napɛlɛ pa pɔsa tɛma sə, Wentigilɛ i yɔgɔta mpo sə pə kaasa wɛɛ naalɛ na tɛ kaa tasa-i nao, pɛɔ pə kaa la wɛɛ naalɛ na tii taganɛ-i nao? Sə ini i puki ta Caa kiŋ tɔ pə

tɔɔ? 18 Pepegelɛ i yaakɛ wɛɛ naalɛ kɛ cɛnɛ? Tɛ ta cɛ-kɛna nti i yɔgɔta mpo tɔ. 19 Yesu cɛkɛnaa sɛ i tɔm ntɛ tɛ lapa-wɛgɛ piti na pa caakaga-i tɛ pɔɔsogo, ilɛna i tɔ-wɛ sɛ, I pɔɔsɛgɛ tɛmaga nti ma yɔgɔtaa sɛ, pɛ kaasa wɛɛ naalɛ na i kaa tasa-m nao na pɛ kaa la wɛɛ naalɛ na i taganɛ-m nao tɔgɔ? 20 Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsɛ-gɛ, I ka wii na i sɛ, na yɛlaa ka wuŋ teu. I ka wɛɛ lanwakɛllɛ taa, ama mɛ lanwakɛllɛ ka pɛsɛ lanholomlɛ. 21 Saa wei alo nɛakɛ lologo wosasɛ tɔ, i wɛ piti taa kɛ sɔsɔm. Ama pɛ kɔma na pɛ tɔ-i, i sɔkɛ i wosasɛ tɔɔ kɛ. Pɛ taga polo, i lanlɛ hɛɛkɛ sɔsɔm, i kɛna moolo tɔ pɛ tɔɔ. 22 Teitei kɛ mpogo na-mɛ isi i wɛo lanwakɛllɛ taa kɛ isɛntɔ tɔ. Pɛ taga i ka saalɛ mpo se, ama mɛ lanja ka tɛ na a holɛmɛ, halɛna nɔgɔlo kaa tasa mɛ lanja kɛ wakɛlogo. Maa tasa-mɛgɛ nao tɔ pɛ tɔɔ.

23 Na pɛ wule ntɛ i kaa tasa-m natɛlɛgɛ pɔɔsogo tɔtɔ. Tampana kɛ ma heeligi-mɛ yuu, maa cɛsɛgɛ, pɛ tɛna mpi i ka sɛlɛmɛ ma Caa na i yaakɛ ma hɛtɛ tɔ, i ka hiki-wɛ. 24 Halɛna saŋa i ta yaata na ma hɛtɛ na i sɛlɛmɛ polo. I sɛlɛmɛ na i ka hiki, na pii la na mɛ lanja holomɛ sɔsɔm kɛ tam tɔɔ.

Yesu kɛla antulɛnya

25 Atuwa kɛ ma tukigi-mɛgɛ kotuku kɛ tɔm tɛnɛ tɛ tɛna. Pii kɔɔ na ma kaa tasa-mɛgɛ atuwa tukugu kɛ mpo, ama maa tolɛsɛ-mɛgɛ ta Caa tɔm kɛ kpakpaa tɛfuu. 26 Pɛ wule i talaa, i ka yaa ma hɛtɛ na i sɛlɛmɛ ma Caa, na ma kaa heeli-mɛ sɛ maa sɛlɛmɛna-mɛgɛ-i. 27 Ilɛ pɛ taga polo tɔɔ, ma Caa magamaga sɔɔla-mɛgɛ. Ilɛ mɛ sɔɔla-m na i togona sɛ i cɔɔgɔ ma lɛnaa tɔgɔ i sɔɔla-mɛ. 28 Ma Caa cɔɔgɔ ma lɛnaa na ma tii atɛ cɛnɛ. Na pɛnɛntɛ maa kolɛ atɛ cɛnɛ na ma mɛlɛ ma Caa kiŋ.

29 Tɛnaga i ifalaa tɔma-i sɛ, Anhaa, pɛnɛntɛ n yɛla atuwa tɔm, na n tolɛsɛ-togo kpakpaa tɛfuu. 30 Nɔɔnɔɔ tɛ nawa sɛ n nyɛma pɛ tɛna, na n cɛkɛgɛna nti yolo caa-ŋ pɔɔsogo tɔ na i ta tii pɔɔsɛta-ŋ-tɛ. Pɛ tɔɔ kɛ tɛ tɛma ta taa sɛ n lɛna Isɔ kiŋ. 31 Tɛnaga Yesu cɔwa sɛ, Mɛ sɛ pɛnɛntɛ i tɛma-m na mɛ taa yaa? 32 I yɛle ma heeli-mɛ,

pə wɛɛ pii kɔɔ, halə pə tii tɛma kɔntɛ tɛ, i ka ya mɛ tɛna na i mɛlə mɛ tɛɛsə taa, na i lɔ-m ma tike. Pə na pə mpo tɔ, n wiila teu n ka na sɛ pə ta yelɛ-m ma tike, ama ma na ma Caa tɛ wɛnna. 33 Tɔɔ, ma heela-mɛgɛ pə tɛnaga mpogo sɛ ma na-mɛ ta tɛma kpɛntɛnao i la na mɛ laɲa holomɛ. I ka na konyɔmɔŋ kɛ antulɔnya taa cɛnɛ tɛ, ama paa na mpo i tɔkɛ tɔnɔŋ, ma kɛla antulɔnya.

Yesu sɛləmogo kɛ i ifalaa tɔɔ

17 1 Yesu tɛma mpogo yɔgɔtaga ilɛna i teki i isɛ na isɔ na i tɔ sɛ, Ma Caa, wolɛ powagalɛ pɛnɛ, ilɛ kosɛ nya Pɛyaga ma ma nyogo, na nya Pɛyaga ma maa kosɛ nya nyogo tɔtɔ. 2 Pə taga polo tɔɔ, n sɛə-m yɛlaa tɛna sɔsɔ sɛsɛ ma ha pa tɛna mpa n cɛla-m tɔgɔ weesugu ŋku kii tɛŋ tɔgɔ. 3 Na weesugu ŋku kii tɛŋ mpo tɔ ko nyogo ntɛ sɛ, pa nyɛ sɛ nya tike tɛkuŋ ntɛ tampana Isɔ, na pa nyɛ nya tillu Yesu Klisti ma ma tɔɔ tɔtɔ. 4 Ma kosa nya nyogo kɛ yɛlaa taa, na ma tɛma tɛmlɛ nte n to-m sɛ ma la tɔ. 5 Ma Caa, pɛnɛntɛ kosɛ ma nyogo kɛ nya kiŋ isi maa wɛo hatuu lɔŋ kɛ nya kiŋ na pɛcɔ pa la antulɔnya tɔ pə taka.

6 Ma lapa na yɛlaa mpa n lɛsa lɛlaa hɛko na n cɛlɛ-m tɔ pa nyɛ-ŋ. Nyaa tɛnna-wɛ, ilɛna n mɛnna-wɛ na n cɛlɛ-m, na pa nɛnna nya tɔm. 7 Pɛnɛntɛ pa cɛkɛnaa sɛ pə tɛna mpi n cɛla-m tɔ pə lɛnna nya kiŋ. 8 Pə taga polo tɔɔ, tɔm nti n heela-m tɔ, ma heela-wɛgɛ-tɛ na pa mo. Pa nawa sɛ tampana nya kiŋ kɛ ma lɛnnaa, na pa tɛma pa taa sɛ nya tilina-m.

9 Ma sɛləmɛgɛ-ŋ na-wɛ. Maa sɛləmɛgɛna yɛlaa tɛnaga yem, ama mpa n cɛla-m tɔ mpɛgɛ ma sɛləmɛgɛna, pa kɛ nya nyɛma tɔ pə tɔɔ. 10 Pə taga polo, pə tɛna mpi ma tɛ tɔ, nya tɛnna, na pə tɛna mpi n tɛ tɔ ma tɛnna, na ma nyogo ka kolɔna pa kiŋ. 11 Ma kolɛgɛ atɛ cɛnɛ, na ma mɛlə nya kiŋ, ama mpɛgɛ pə yeki. Ma Caa kopɔŋ, tɔkɛ-wɛ na tuŋ wei n ha-m tɔ, na pa pɛsɛ kolom isi ma na-ŋ tɛ wɛo kolom tɔ. 12 Ma na-wɛ tii wɛo tɔ, nya tuŋ wei n ha-m tɔ i tɔɔ kɛ ma tɔka-wɛ. Ma kenta pa tɔɔ kɛ teu na pa taa nɔgɔlo ta la asaala, ye pə taga wei pii wɛɛ sɛ i

ka le yem tɔ i tike təkun, na tuu lɔŋ paa ŋmaa-təgə mpogo. 13 Pənente ma mələgə nya kiŋ, pə tɔɔ kɛ ma tii yɔgɔtəgə-tə na ma ta koləta atɛ cənɛ, sɛ ma tɛləsə-wɛgɛ ma lanholomlɛ na pa lanja holəmə teu. 14 Ma heela-wɛgɛ nya tɔm na antulənya yəlaa kisi-wɛ tɛpolopolo. Na pa ta kɛ antulənya nyəma, isi ma ta kɛ antulənya to tɔ. 15 Maa sələməgə-ŋ sɛ n ləsə-wɛgɛ antulənya taa, ama hatələnawɛ na Isagao kɛ. 16 Isi ma ta kɛ antulənya to tɔ, mpo tɔtɔgɔ pɛlɛ pa ta kɛ antulənya nyəma. 17 Nya tɔm kena tampana, ilɛ yele na tampana anə a pəsə-wɛgɛ nya nyəma təkpataa. 18 Isi n tila-m antulənya taa tɔ, mpo tɔtɔgɔ ma tiligi-wɛgɛ antulənya yəlaa taa. 19 Ma kpaga ma tɛ təkpataa na ma to nya niŋ taa kɛ pa tɔɔ, sɛ pa pəsə nya nyəma təsigisigi.

20 Pə taga pa tike pa tɔɔ kɛ ma sələməgə. Ama ma sələməgəna tɔtɔgɔ mpa paa kɔɔ na pa nəə pɛlɛ pa waaso na pa mo ma tɔm tɔ. 21 Ma sələmogo nte sɛ, pa tənə pa kpentə nɔgɔ kolomaga. Hai, ta Caa ta na-wɛ tɛ kpentə kolom isi ma na-ŋ tɛ kpentogo tɔmammam tɔ. Pa kpentə kolom, ilɛna antulənya na sɛ nya tilina-m. 22 Ma kosa pa nyɔɔŋ isi nyaa kosa ma nyənko tɔ, sɛ pa kpentə kolom isi ma na-ŋ tɛ kpentogo kolom tɔ. 23 Ma na-ŋ tɛ kpenta isəna tɔ, ma na-wɛ tɛ kpentə mpo. Ilɛna mpe paa kpentə kolom təkpataa, na yəlaa tənə na sɛ nya tilina-m, na n sɔɔla-wɛ isi n sɔɔlogo-m tɔ.

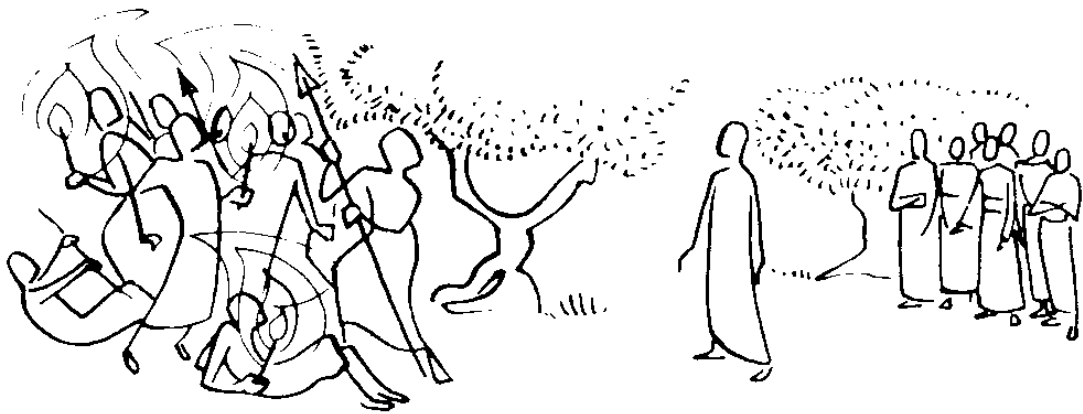
24 Ma Caa, ma lugu wɛɛ sɛ ma na mpa n cɛla-m tɔ tɛ wɛɛ tɛntəmle kɛ timpi ma wɛɛ tɔ, na paa na ma teeli wei n to-m tɔ. Teeli ini, n sɔɔla-m tuu lɔŋ na pɛcɔ pa la antulənya tɔgɔ n to-mə-i. 25 Ma Caa, tampana tənlo, antulənya yəlaa ta nyə-ŋ, ama ma, ma nyəma-ŋ, na panɛ ini pɛlɛ pa nyəma sɛ nya tilina-m. 26 Ma lapa na pa nyə-ŋ, na maa la na pa tasa-ŋ nyəm, pɛcɔ sɔɔlogo ŋku n sɔɔla-m tɔ n yele na ko wɛɛ pa hɛko tɔtɔ, na ma magamaga ma na-wɛ tɛ kpentə kolom.

Yesu kpao

18 1 Yesu tɛma tɔm tənɛ tɛ tənaga yɔgɔtogo ilɛna i na i ifalaa pa kolə na pa tɛɛ, na pa tɛsə Setəlɔŋ lɔɔ

waalə. Ilena pa soo təəŋ taale natələ nte tii we tənə tɔ tə taa. 2 I kələmɔtɔ to Yutasə nyəma tənə ini, mpi tɔ tənaga Yesu na i ifalaa pa kutaga tam tam. 3 Yutasə kpaga sɔɔcɛnaa na cincili tanlaa ke caŋa, mpa kɔtələa sɔsaa na Falisanaa pa tilaa tɔ, na pa pulu tənə na pa tɔka yuuu wuntu na fətəlanaa na kahulasə. 4 Yesu nyəma pə tənə mpi pii magana-i tɔ, ilena i tuusəna pa tɔ tɔ na i pɔɔsə-we sə, Awege i pɛkəgə? 5 Mpogo pa cɔ-i sə, Nasaletə Yesu. Tənaga Yesu tɔma-we sə, Magalɔ.

I kələmɔtɔ to Yutasə ka we pa heko taa tənə. 6 Tuu isi Yesu heelugu-we sə, Magalɔ tɔ, pa soo tapəŋ tulugu nte na pa huti atɛ. 7 Mpogo i tasa-wege pɔɔsogo sə, Awege i pɛkəgə ye? Pa cɔ-i sə Nasaletə Yesu. 8 Yesu cɔ-we sə, Ma tɛma-mɛge heelugu sə magalɔ. Ye maga i pɛkəgə ile i yele panɛ na pa tɛɛ. 9 I yɔgɔta mpo, pəcɔ pə la teitei na nti i ka yɔgɔtaa tɔ sə, Mpa n ha-m tɔ pa taa nɔgolo ta la asaala. 10 Simɔŋ Piyɛɛ ka wɛna lagatɛ, mpogo i kpɛɛ-tɛ na i sɛtə kɔtolo sɔsɔ tɛmlɛ to ŋkpaŋogo ntɔgɔŋ nyəŋko. Pa yaa tɛmlɛ to ini sə Maləkusi. 11 Tənaga Yesu tɔma Piyɛɛ sə, Məŋna nya lagatɛ ke tɔ sugute taa. N hoo sə ma kaa tɔgɔ wahala sɔsɔ wei ma Caa to-m sə ma tɔgɔ tɔ?

Yesu punao ke Anaasə tɛ

12 Mpogo sɔɔcɛnaa caŋa tənə na pa sɔsɔ na Yuta nyəma filisinaa pa kpa Yesu na pa həkɔ-i. 13 Ilena pa laaləna-i Anaasə tɛge punao, na Anaasə ini i ka ke Kayifi wei pa kpa pənaga kanɛ ka taa kɔtələ sɔsɔ tɔ i yətə. 14 Na Kayifi ini i ka sɛgɛsəna Yuta nyəma sə, Pə kələ teu sə yolo kolom i sə yələa tənə sɛm.

Piyee kpɛɛsogo tɔm

15 Simɔŋ Piyee na Yesu ifalo lɛlo pa tɛnaga i waalɔ. Kɔtɛlo sɔsɔ isɛm kɛ ifalo ini tɔgɔ i pɛsaa na i tɛŋ Yesu na i soo i taga tɔɔ. 16 Ama Piyee na malɛna nɔnɔkeelasɔ na awalɔ tɔɔ. Ifalo wei na kɔtɛlo sɔsɔ pa wɛ isɛmlɛ kɛ mpo tɔ, i lɛwa na i yɔgɔtɛna alo wei i tanɔ nɔnɔgɔ tɔ, na ilɛ i yele na Piyee soo. 17 Tɛnaga tɛmlɛ to alo nyɛŋ nɔnɔgɔ tanlo inɛ ini i pɔɔsa Piyee sɛ, isi apalo ini i ifalaa mɛ taa wɛgɛlɛ? Mpogo i cɔwa sɛ, Aai, ma fɛi pa taa yuu.

18 Mpogo tɛmlɛ nyɛma na tanlaa mpa paa wɛ tɛna tɔ pa tagana kɔkɔ na pa huligi, wato ka wɛɛ tɔ pɛ tɔɔ. Na Piyee ka sɛŋa pa hɛko na i huligi tɔtɔ.

Kɔtɛlo sɔsɔ pɔɔsogo kɛ Yesu

19 Mpogo kɔtɛlo sɔsɔ pɔɔsa Yesu kɛ i ifalaa na i kosɛgɛsɛto pɛ tɔɔ. 20 Ilɛna Yesu cɔ-i sɛ, Ma ma yɔgɔta samaa taa tɛfuu, na tam ma sɛgɛsaga Yuta nyɛma cincilinaa sɛkpɛma taa na cincili sɔsɔ taa, timpi Yuta nyɛma kutigi tɔ, na ma ta ŋmɛsɔ tɛlɔ. 21 Pepe tɔɔ kɛ n pɔɔsɛgɛ-m mpo? Pɔɔsɔ mpa pa nɛɛ ma tɔm tɔgɔ nti ma heela-wɛ tɔ. Pɛlɛ pa nyɛma teu kɛ nti ma heela-wɛ tɔ. 22 Yesu cɔ mpo ilɛna tanlo nɔgɔlo wei i ka sɛŋa tɛna tɔ i tɛ casa-i katanɔ, na i tɔ sɛ, Kɔtɛlo sɔsɔ kɛ n cɔ mpo? 23 Tɛnaga Yesu tɔma-i sɛ, Ma yɔgɔtogo mpo tɔ, ye ma lapa taalɔ, holɔ-togo timpi ma lapɛna taalɔ tɔ. Na ye taalɔ fɛi nti ma yɔgɔtaa tɔ tɛ taa, ilɛ pepe tɔɔ kɛ n mapa-m?

24 Mpogo Anaasɔ kpaga-i na i puna-i kɔtɛlo sɔsɔ Kayifi na i hɔkɛto kɛ mpo.

Piyee tasa kpɛɛsogo

25 Pɛ na pɛ lapo tɛnaga mpo tɔ, Simɔŋ Piyee wɛɛ na i huligi kɔkɔ. Mpogo pa pɔɔsa-i sɛ, Hei nya tɔ, pɛ taga apalo ini i ifalaa mɛ taa wɛgɛlɛ? Tɛnaga i kpɛɛsaa sɛ, Ma fɛi pa taa yuu. 26 Kɔtɛlo sɔsɔ tɛmlɛ nyɛma taa nɔgɔlo, wei i lologo to ŋkpanɔgo Piyee ka sɛtaa tɔ, i pɔɔsa-i sɛ, Pɛ taga nya na-i kɛ ma na tɛŋ taalɛ nte tɛ taa tɛna? 27 Mpogo Piyee tasa kpɛɛsogo sɛ, Aai. Ilɛna kampaa kuu kpakpaa.

Yesu ke Pilatə kpaŋkpaŋ taa

28 Pələ pə waalə pa kpaga Yesu ke Kayifi tɛgɛ tanan ahula tɛɛ na pa puna-i kofɛnɛɛ tɛ. Ama pa magamaga pa ta soo təhoole taa, sə pə taa kɔɔ na pa taa pa tɔgə asilima na pa yele Paakə tɔgɔɔ. 29 Pə tɔɔ ke kofɛnɛɛ Pilatə ləwa na i sən-wɛgɛ kosən na i pɔɔsə-wɛ sə, Suwege mə na apalo ini? 30 Tənaga pa cɔ-i sə, N nyəma sə i taa ke isagao ile tii kɔna-ŋə-i ke? 31 Ilena Pilatə tɔ-wɛ sə, I kpaga-i mə magamaga na i tən isəna mə seliya wɛɛ tɔ na i hoonai. Mpogo Yuta nyəma tɔma-i sə, Tə fəina mpaaɔ sə tə ko nɔgɔlo. 32 Pə lapa mpogo sə pə la teitei na tɔm nti i ka yɔgɔta saa wei i kɛɛsagaa sɛm mpi i ka sə tɔ. 33 Mpogo Pilatə mɛla tɔyaga na i yaa Yesu na i pɔɔsə-i sə, Nyagale Yuta nyəma wulao sɔsɔ na? 34 Tənaga Yesu cɔwa sə, Nya hoonatɔgə nya magamaga yaa nɔgɔlo heeləna-ŋ ma tɔm ke koheelu? 35 Ilena Pilatə sə, Ha, nya Yuta to nte ma na? Nya piitim nyəma magamaga na kɔtəlaa sɔsaa kɔnna-ŋ ma kiŋ. N wakəla we? 36 Yesu cɔwa sə, Ma kawulaga ta ke atɛ cənɛ nyənka. Ye ma kawulaga ka ke cənɛ nyənka, ma ifalaa ka yuu ma yuuu, sə ma taa soo Yuta nyəma niŋ taa. Aai, pə taga atɛ cənɛ kawulaga ke ma təkə. 37 Tənaga Pilatə tɔma-i sə, Sɛsɛ n ke wulao ke? Mpogo Yesu cɔ-i sə, Ntəgələ n yɔgɔta mpo, ma ke wulao sɔsɔ. Tampana yɔgɔtogo tɔɔ ke pa lola-m, na pə magamaga pə tɔɔ ke ma tii tii atɛ cənɛ. Mpa pa tənəgə tampana tɔ pa nəəkə ma tɔm. 38 Tənaga Pilatə nɔgɔ təkpaɔ sə pepege nya tii yaa tampana ye?

Pa to Yesu kogo pələ

I tɛma mpogo yɔgɔtaga ilena i tasa ləəo ke Yuta nyəma tɔɔ na i heeli-wɛ sə, Ma ta na isagatiya ŋka i lapa na i mona sɛm tɔ. 39 Pə wɛɛ sə paa Paakə wei ma cɛ-mɛgɛ saləka to tɔ, ile i caa sə ma cɛ-mɛgɛ mə Yuta nyəma wulao sɔsɔ na? 40 Tənaga pa tasa kukuule sə, Tii caa ini, ama Palapaasə ke tə caa n cɛ. Piyele Palapaasə ka ke ŋməlo kpitikipiti ke.

19 1 Mpogo Pilatē tōma-wē sē pa puna Yesu na pa casa-i akpatē. 2 Ilēna sōcēnaa loo sōwa kē nte-nugu na pa te i nyogo, na pa suu-i kpai koseem. 3 Ilēna pa soo i tē na pa sēekē-i sē, Yuta nyōma wulao, fō. Na pa makē-i kataasē.

4 Mpogo Pilatē tagana samaa tō kē lēnao. Ilēna i tō sē, I nē yee, maa lēsē apalo inēgē awalē cēnē, pēcō i cēkōna teu sē ma ta na isagatiya ŋka i lapa na i mona sēm tō. 5 Tēnaga Yesu lēwa na i sōwa ntenugu na i kpai koseem ini. Ilēna Pilatē heeli-wē sē, Mē yolo ntō. 6 Waato wei kōtōlaa sōsaa na tanlaa pa na-i tō, pa naala kakiisasē sē, Isi pa kama-i sēm tesika tō. Isi pa kama-i sēm tesika tō. Mpogo Pilatē cō-wē sē, Ye mpo i puna-i na i kamē-i tesika tō kē mē magamaga. Tōfō ye ma, ma ta na isagato nti i lapa na i mona sēm tō. 7 Tēnaga Yuta nyōma cōwa sē, Ta kokilugu nakolē ko wē, na ko tō, isi tē ko-i. Kōŋkogolē sē i yaa i tē sē Iso Pōyalo.

8 Waato wei Pilatē nē tōm tēnē tō, sōgōnto sōsa-i kpao. 9 Ilēna i mēlē kpaŋkpaŋ taa na i pōsē Yesu sē, Lege nya tē? Ama Yesu ta cō-i paa fōŋ. 10 Tēnaga Pilatē pōsa-i sē, Ma pōsēgōnana-ŋ na nn cōkē? N ta nyō taa sē ma nōkaa ma kaŋē-ŋ, pēcō ma nōkaa ma yele-ŋ na n tē? 11 Ilēna Yesu cō-i sē, N fēina nya tēgē ma tō, ye pē taga isi Iso hana-ŋ pē tuma. Pē tō kē wei i kpa-m na i cēlē-ŋ tō, ponto ntē isagao na pē kōlē nya. 12 Tuu isi Pilatē nēo tōm ntē tō i sōsa isōlē ntē sēsogo kē isōna i ka la na i yele-i tō. Ama Yuta nyōma nika kiisugu sē, Ye n yela-i, pē wē isi nyaa tēŋgē Lum wulao sōsō ikpatē ntē. Yolo i cōkē na i heeligi sē i kē wulao, ponto na Lum wulao sōsō pa wē kulūŋa kē mē.

13 Pilatē nē mpo ilēna i lēna Yesu kē awalē kē taakpamogo tō, ilēna i magamaga i kpa hoolē kumte tō na i caga. Hēpōla nyōma na yaa-ko sē Kapata na pa tē taa. 14 Pē pamna koyako ŋku ko yakaga sē pē fe Paakē tō ko wule, na waato ini tō, ilim puki sikugu. Mpogo Pilatē tōma Yuta nyōma sē, Mē wulao ntō. 15 Ilēna pa naalē kakiisasē sē, N ka ko-i kē. N ka ko-i kē. Isi n kama-i sēm

tesika tɔɔ. Mpogo Pilatə pɔɔsa-we sə, i tɛŋ mə taa sə ma ka mə wulao na? Mpogo kɔtəlaa sɔsaa cɔwa sə, Lum wulao sɔsɔ tike kɛ tɔ nyənəgə ta wulao, nɔgɔlo fei tɔtɔ. 16 Mpogo i cɛla-wɛgɛ Yesu sə pa kamə-i tesika tɔɔ.

Yesu kam kɛ sɛm tesika tɔɔ

Mpogo pa kpa Yesu na pa tɛɛna-i. 17 Yesu ləə icatɛ taa na i sɛgɛla i tesika sə i pukina timpɪ pa yaa sə nyompɔgɔlaga tɛ tɔ. Hepəla nyəma yaa tənɛ ini sə Kɔləkɔta na pa tɛ taa. 18 Tənaga sɔɔcɛnaa kama-i sɛm tesika tɔɔ, na pa ka yələa kɛ naalɛ kɛ pɛlɛ pa nyənɛsə tɔɔ tɔtɔ, inɛ na cənɛ, inɛ na cənɛ, na pa to Yesu kɛ hɛko.

19 Mpogo Pilatə yɔgɔtaa sə pa ŋmaa tɔm na pa matə i tesika tɔɔ sə, Yuta nyəma wulao sɔsɔ Nasaletə Yesu kɔlɔ. 20 Yuta nyəma pagalɛ kalaga tɔm tənɛ, mpi tɔ icatɛ nɔgɔ kɛ paa kama Yesu, pɛcɔ paa ŋmaa-tə na Hepəla taa, na Lum taa, na Kələkə taa. 21 Tənaga Yuta nyəma kɔtəlaa sɔsaa pulaa na pa yɔgɔtə Pilatə sə, Pə fei sə n to mpo sə Yuta nyəma wulao sɔsɔ. Ama n ka ŋmaa kɛ sə i magamaga i yɔgɔtəna sə inəgələ Yuta nyəma wulao sɔsɔ. 22 Kɛna Pilatə naa cɔ-we sə, Nti ma ŋmaawa mpo tɔ, ntə tɔ cagana.

23 Sɔɔcɛnaa tɛma Yesu kɛ kam kɛ mpo ilɛna pa kpaɣa i wuntu na pa tala-təgə tɔm ligiti na paa wei i kuu. Mpogo pa kpaɣa i capa tɔtɔ na capa ini pa ta nyala-i konyalo, ama pa loo-i koloo kɛ itamsao kɛ yem kɛ pə kpaɣao i lugu na pə tii i atɛ tɔgɔ. 24 Ilɛna pa tɔ tɛma sə, Tə taa cələ-i, ama tɔ tɔ tɛtɛ na tɔ na sə awe ka tɔgɔ-i. Pa lapa mpo sə pə la teitei na nti paa ŋmaa Isɔ Tɔm taa tɔ sə,

Pa tala ma wuntu.

Na pa tɔ tɛtɛ kɛ ma capa tɔɔ.

Mpi sɔɔcɛnaa pɛlɛ pa lapa tɔgɔlɛ.

25 Yesu tuu na ilɛ i neu, na Kolupasə alo Mali, na Makətala Mali, pa tənə pa sənə Yesu tesika kiŋ tənə. 26 Yesu nawa i tuu sənə tənə, na i ifalo wei i ka sɔɔlaa tɔgɔ i tuu kənəkən taa tənə. Ilɛna i heeli i tuu ini sə, Alo nya, nya pəyalo kɛlɛ. 27 Na i heeli i ifalo ilɛ sə, Nya tuu kɛlɛ. Na pə wule ntɛgɛ i ifalo ini i kpeena-i i tɛ.

Yesu sām

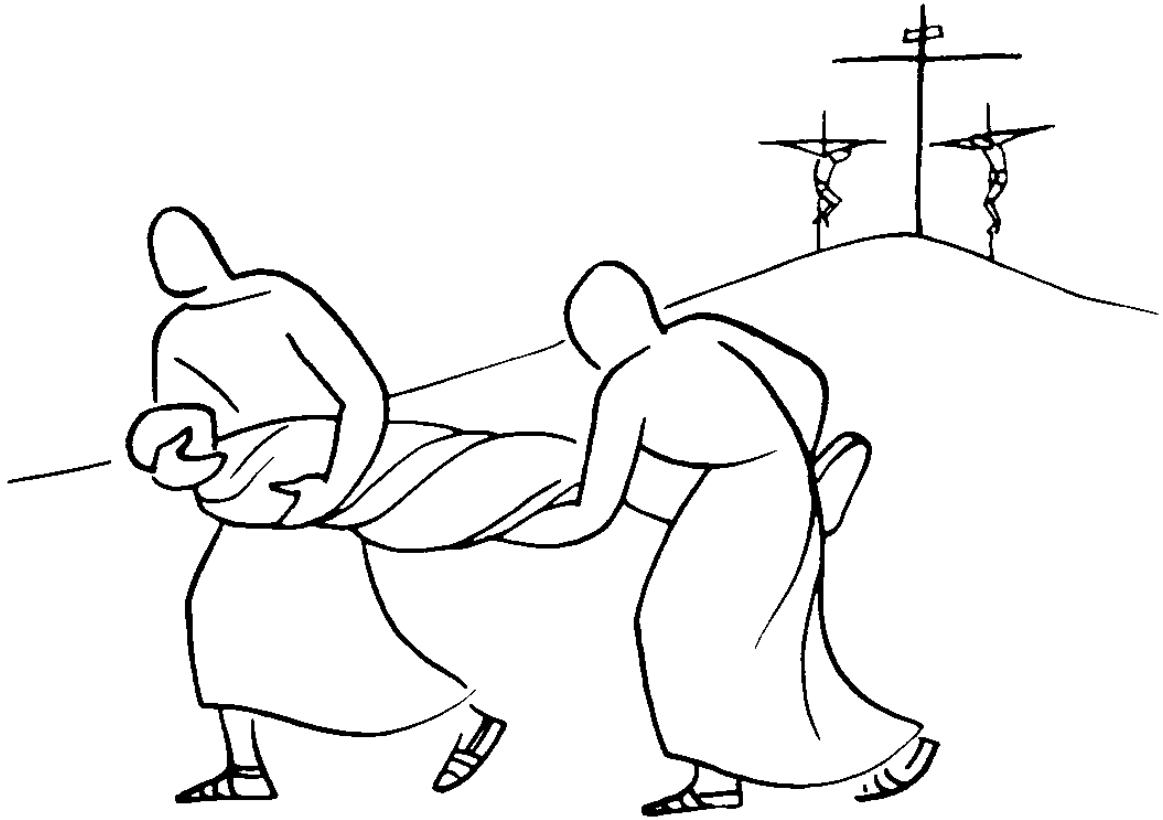
28 Pələ pə waalə waato wei Yesu nawa sə pə tēna pə magaa ilēna i yəgətə sə, Lokoto wēna-m. I yəgəta mpo sə pə la teitei isi paa ŋmaao Iso Təm taa tɔ. 29 Lom konyəŋəm napələ pii su fulaga nakələgə tēna təpam. Mpogo sɔccēnaa caa saŋ na pa ŋmilisi lom mpə pə taa na pa too isəpo piliŋa tɔ na pa holēna i nəgɔ. 30 Yesu mosa lom mpə ilēna i tɔ sə, Pə tēna pə magaa kələ. Ilēna i ka i nyogo na i hɛɛ.

Yesu kəŋkəŋ səpə

31 Pə pamna koyako ŋku ko yakaga sə pə fe na pa soo Paakə tɔgɔo taa tɔ ko wule, na Yuta nyəma lugu fəi pə fe pa koyako kohɛɛsogo na yələa mpɛ pa wɛ pa tesikasə tɔ kɛ mpo. Pə taga polo, koyako kohɛɛsogo ŋko ko kɛ pa koyako sɔsɔŋko kɛ. Pə tɔ kɛ pa sələma Pilatə sə i yele na pa pələ mpa pa kama mpo tɔ pa nɔɔhɛɛ na pa tisi-wɛ. 32 Ilēna sɔccēnaa pulu na pa pələ i na mpa paa kama tɔ pa taa lələ nɔɔhɛɛ, ilēna pa tɛsə lələ nyəna. 33 Pa kəma pa pulu Yesu nyəna tɛsogo ilēna pa magana i tɛma səpo, ilēna pa yele-yɛ. 34 Ilēna sɔccēnaa taa nəgɔlo sɔ i kəŋkəŋ taa kɛ ŋmantaga, na caləm na lom pə ləə təyaa. 35 Yolo wei i na təm tənɛ na i isəpələ tɔ ini i heeləna-mɛgɛ pə tampana, pə tɔ kɛ i tampana heelugu pənɛ pə magaa. Na i heela-mɛgɛ tampana kɛ mpogo sə i mo-tə. 36 Pə ta ləə mpogo yem, pa ŋmaawa Iso təm taa kɛ tuu ləŋ kɛ sə, Pa kaa pələ i mogolɛ natələ. 37 Na Iso Təm ntə tɔ taa kɛ tiili tɔtɔ sə, Paa tɛ na pa na wei paa tolaa tɔ.

Yesu pim

38 Pa tɛma mpo ilēna Alimatee Yosefo pulu na i sələmə Pilatə sə i kpakəgə Yesu. Yosefo ini i ka kɛ Yesu tənlo kɛ, ama i nyanagana Yuta nyəma ilēna i ŋmɛsəgə i tɔ. Mpogo Pilatə tisaa, ilēna Yosefo pulu i kpaga Yesu. 39 Tənaga Nikutəm wei i ka pula Yesu kiŋ kɛ ahuu taa tɔ ilɛ i kəna tulaalo miili na alowɛɛ na pə sitaa na pə wɛ kilunaa isi hiunaanowa. 40 Mpogo pa naalɛ pa kpaga sətə na pa mɛɛlə-i ləŋ pəŋkaholoŋa saalasə na pa yəgələgə

tulaalonaa. Yuta nyɔma i piŋ yolo mpogo pa lakɔ. 41 Timpi paa kama Yesu kɛ sɛm tesika tɔɔ kɛ mpo tɔ halɛm napɛlɔ pii wɛ tɔna, na pɛ taa ka wɛ pɛlaao kofalogo ŋku ko taa pa ta pinta nɔgolo tɔ. 42 Mpogo pa puna-i na pa pimi-i ko taa kɛ ko ta hatɛlɛna tɔna tɔ pɛ tɔ, piyele pɛ tii feŋaga Yuta nyɔma koyako kohɛɛsogo kɛ.

Pa magana pɛlaao kɛ kpɛtɛ

20 1 Makɛtala Mali kola lɔŋ kɛ cimaasɛ tanaŋ ahula tɛɛ na i pulu pɛlaao tɔɔ na i maganaa sɛ pɛɔ fei poogo nɔgɔ. 2 Mpogo i kpaga asewa na i pulu Simɔŋ Piyɛɛ na ifalo lɛlo wei Yesu sɔɔlaa tɔ pa kiŋ, na i heeli-wɛ sɛ, Pa lɛsa ta Sɔsɔ kɛ pɛlaao taa na tɛ ta nyɛ timpi pa sɛ-i tɔ. 3 Tɔnaga Piyɛɛ na ifalo ini pa lɛwa na pa pulu pɛlaao tɔɔ. 4 Pa naalɛ pa seekaga, ama ifalo lɛlo ini i kɛla Piyɛɛ kɛ sewa, na i laalɛ-i pɛlaao kiŋ kɛ tɛtɛ. 5 I lunaa na i wiili, ilɛna i na lɛŋ saalasɛ kɛ atɛ, ama i ta tii pɛ taa. 6 Simɔŋ Piyɛɛ kɔma na i tala, ilɛna i tii pɛlaao taa kɛ kpakpaa na i na saalasɛ nsɛgɛ atɛ. 7 Na saalaga ŋka paa taka Yesu nyogo tɔɔ tɔ, saalaga kanɛ ka fei saalasɛ lɛŋsɛ kiŋ, ama pa kpila-kɛ na pa sɛɛ-kɛ na ka mpaa. 8 Mpogo ifalo wei i ka laala pɛlaao kiŋ kɛ tɛtɛ tɔ, ilɛ i

tæsa tiu na i na na i tisi. 9 Pə taga polo, tuu tɔ pa ta cəkənta nti pa ŋmaa Iso Tɔm taa sə Yesu ka sə na i fe tɔ tɔ tɔm. 10 Tənaga i ifalaa mpe pa mɔla pa tɛgɛ pa naalɛ.

Makətala Mali nawa Yesu

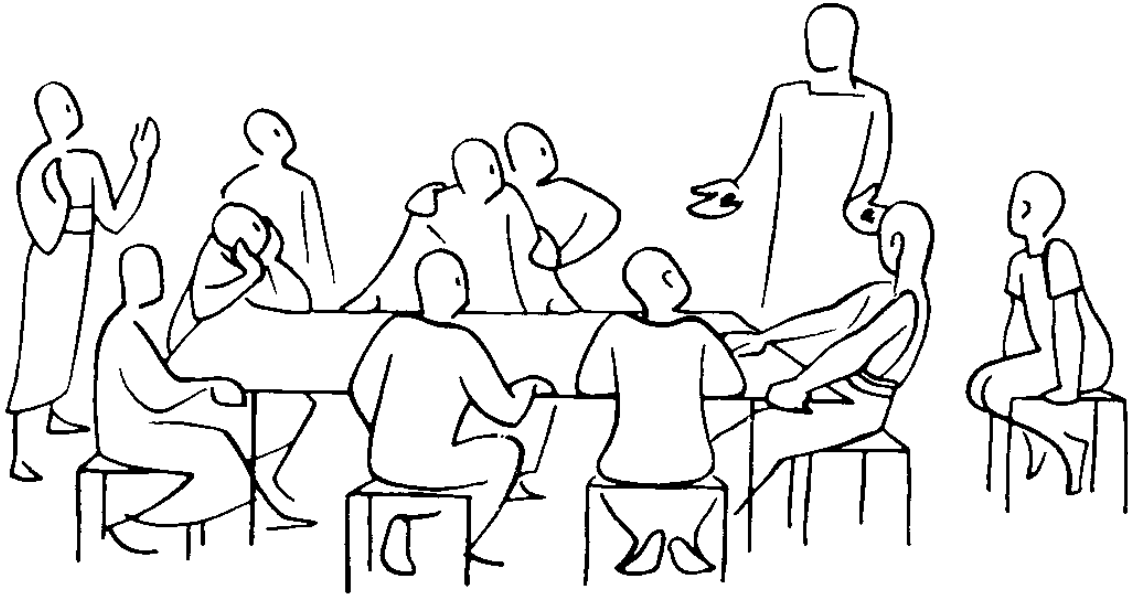
11 Mpogo Mali na saala pɔlaao tɔɔ na i wiiki. I wiikaga mpo ilena i luŋ na i wiili pɔlaao taa. 12 Ilena i na malɛkanaan ke naalɛ na pa suu wuntu koholomto na pa caga timpi paa hɛsa Yesu tɔ, lɛlo ke i nyogo tɔɔ, na lɛlo na i nɔɔhɛɛ kiŋ. 13 Tənaga malɛkanaan mpe pa pɔɔsa-i sə, Alo nya, pepe lapa-ŋ na n wiiki? Mpogo i cɔ-wɛ sə, Ma Sɔsɔ ke pa lɛsa pɔlaao taa na ma ta nyə timpi pa sɛə-i tɔ. 14 I yɔgɔtaga mpo ilena i pəsə i waalə na i na Yesu sɛŋaa, ama i ta nyə sə ini. 15 Tənaga ilɛ i pɔɔsa-i sə, Alo nya, pepe lapa-ŋ na n wiiki mpo? Awege n pɛɛkəgə? I hookaga sə haləm to ke, ilena i tɔmə-i sə, Ye nya kpagana-i, heeli-m timpi n sɛə-i tɔ na ma pulu ma kpage-i. 16 Tənaga Yesu yaa-i sə, Mali. Ilena Mali pəsəna Yesu tɔɔ na i yaa-i na Hepəla taa sə, Laponi, ta Caa ke pa yaa mpo na Hepəla taa. 17 Mpogo Yesu tɔma-i sə, Yele-m, taa təkə-m mpo. Ma ta kpata ma Caa kiŋ na pɛɔɔ. Ama pulu na n heeli ma taapalaa sə ma kpaa ma Caa na ma Iso wei i ke mə Caa na mə Iso tɔtɔ tɔ i kiŋ. 18 Tənaga Makətala Mali kolaa na i pulu i heeli i ifalaa sə, Ma na ta Sɔsɔ. Ilena i kɛɛsə-wɛgɛ nti Yesu ka heela-i tɔ.

Yesu ləə i ifalaa tɔɔ

19 Cimaasə ini i taanaga tɔɔ i ifalaa ka kuta kutulugu nakolə ko taa, na pa kaləsə pa tɔɔ ke pa nyanaganana Yuta nyəma tɔ pə tɔɔ. Mpogo Yesu ləə pa hɛko taa tɛsɛlɛ, ilena i tɔ-wɛ sə, Iso i hɛsə laŋa. 20 I tɛma-wɛgɛ sɛɛo ke mpo, ilena i holə-wɛgɛ i ntantakəŋ na i kəŋkəŋ. I ifalaa na-i mpo ilena pa laŋa holəmə teu. 21 Na Yesu tasa-wɛgɛ sɛɛo na i tɔ-wɛ sə, Iso i hɛsə mə laŋa. Isi ma Caa tila-m tɔ, ma magamaga ma tiligi-mɛgɛ mpo tɔtɔ. 22 I tɛma mpogo yɔgɔtaga ilena i husu heelim ke pa tɔɔ, na i heeli-wɛ sə, Feesugu Nanŋto i tii mə tɔɔ. 23 Mpa mpa

paa la isagato na i holə-wεge suulu tɔ, paa na suulu. Ama mpa mpa i kaa holə suulu tɔ pεle pa kaa na suulu.

Yesu na Tumaa

24 Yesu kɔm pa naanowa na naale kiŋ tɔ, pa taa lelo Tumaa wei i ke tumpu tɔ, i fei pa heko. 25 Mpogo ifalaa lelāa kɔma na pa heeli-i sɛ, Tɛ na ta Sɔsɔ. Tɛnaga i tɔma sɛ, Ye ma ta na i ntantakɛŋ taa ke nyɛma luna, na ma to ma mpile ke luna anɛ a taa, na ma takɛ i kɛŋkɛŋ taa, ma kaa mo-tɛgɛ paa pɛɔ.

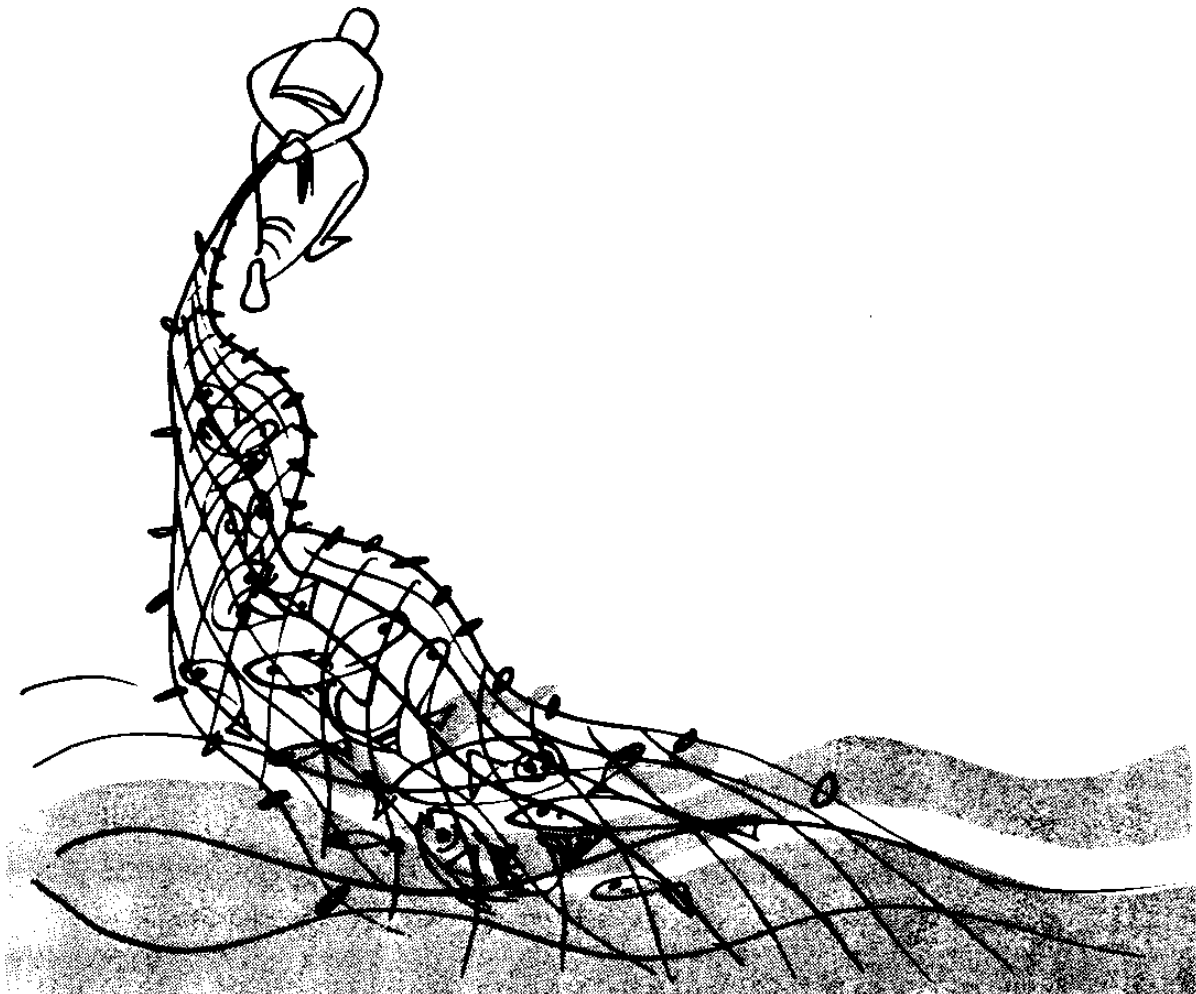
26 Cimaasɛ sikaa ilɛna Yesu ifalaa tasa kutugu ke tɛyaga taa na Tumaa wε pa heko. Na Yesu lɛɛ pa heko tɛsɛlɛ na i sɛŋ, na nɔnɔsɛ kalɛsa mpo. Na i tɔ-wε sɛ, Isɔ i hɛsɛ laŋa. 27 Ilɛna i tɔ Tumaa sɛ, To nya mpile ke cɛnɛ, na n na ma niŋ taa. Na n kɔna nya niŋ na n takɛ ma kɛŋkɛŋ taa. Taa la sika tɔtɔ, ama tisi. 28 Mpogo Tumaa tɔma sɛ, Hai, ma Caa na ma Isɔ. 29 Na Yesu pɔsɛ-i sɛ, N na-m tɔgɔlɛ n tisiaa? Mpa pa ta na-m pɛɔ pa tisiaa tɔ, pa nɛɛ lelenɛ ke.

Mpi pɛ tɔɔ pa ŋmaa takɛlaga kanɛ tɔ

30 Yesu lapa i ifalaa isentaa ke piti tɛma pagalɛ tɔtɔ, nna pa ta ŋmaa takɛlaga kanɛ ka taa tɔ. 31 Ama pa ŋmaa tɛnɛ tɛlɛgɛ sɛ, pɛ la na i tisi sɛ Yesu kele Isɔ Pɛyaga Mesii, na i tisa mpo i hiki weesugu ke i tɔɔ.

Yesu ləə i ifalaa naatusumpogolaga tɔɔ

21 1 Pələ pə waalə Yesu tasa ləəo kə i ifalaa tɔɔ kə Tipeliyatə tenku nɔgɔ. Na isəntɔgɔ i lapa. 2 Koyako nakolə Simɔŋ Piyee na tumpu Tumaa na Kalilee. Kana to Natanayee na Sepetee piyalaa na i ifalaa taa napələgə naale pa kutaa na pa cagaa. 3 Mpogo Simɔŋ Piyee tɔma-we sə, Maa pulu tiina kpao. Tənaga pele sə, Tii tənə-ŋ. Iləna pa kolə na pa pulu pa kpa kpiiliya taa, na ahuu anə pa ta hiki paa polo cəcəka. 4 Pə kɔma sə pə nyaaləgə iləna Yesu tə kɔm na i sən koten tɔɔ, ama i ifalaa ta nyə sə ini. 5 Tənaga Yesu kpɛesa-we sə, Ma pəyalaa mə, i ta hiki polo taa? Iləna pele pa cə-i sə, Aai yuu. 6 Iləna i tɔ-we sə, I pətə pulugu na kpiiliya ntəgɔŋ tɔɔ na i ka hiki tiina. Mpogo pa pətə-ko na pa kpisa ko ləsogo kə

lom taa. Tiina su katatɔlaga tɔ pɛ tɔɔ. 7 Tɛnaga ifalo wei Yesu sɔɔlaa tɔ i tɔma Piyɛɛ sɛ, Ta Sɔsɔ kɛ.

Tuu isi Simɔŋ Piyɛɛ nɛɛo mpo sɛ ta Sɔsɔ tɔ, tɛnaga i cupa i wuntu na i tɔgɔlɛ na i ŋmaa lom taa, mpi tɔ, pii pamna i ka caga kpɛtɛ kɛ. 8 I ifalaa lɛlaa kɔmna kpiiliya na pa hɔŋ pulugu na ko suna tiina. Pa taa hatɔlɛna koten, pii wɛ isi mɛɛtɔlɛnaa nɛɛnowa. 9 Pa tala koten tɔɔ ilɛna pa magana mamala na a tɔɔ kɛ tiina na kakalasɛ sɛ pɛ haŋ. 10 Tɛnaga Yesu tɔma-wɛ sɛ, Tiina nna i kpawa nɔɔnɔɔ tɔ, i lɛsɛ a taa naalɛ na i kɔna. 11 Mpogo Simɔŋ Piyɛɛ kpa kpiiliya taa na i tuu pulugu na i lɛsɛ tɛto tɔɔ, na ko suna tiina koyasɛlɛɛ, na a nyogo wɛ nɛɛnowa na nɛɛlɛnnaanowa na tuusu. Paa na a tɔɔo kɛ mpo tɔ, pulugu ta cɛlɛ. 12 Mpogo Yesu tɔma-wɛ sɛ, I kɔɔ na i lɛsɛ sɔntɔ. Na i ifalaa taa nɔgɔlo ta nɔkɛ-i pɔɔsogo sɛ, Awege-i? Pa nyɛma-i sɛ ta Sɔsɔ tɔ pɛ tɔɔ. 13 Tɛnaga Yesu tuusaa na i kpaga kakalasɛ na i cɛlɛ-wɛ, na i lapa tiina kɛ mpo tɔtɔ.

14 I fem waalɛ, tɔm tuusu nyɛm ntɔ i lɛɛkogo i ifalaa tɔɔ tɔ.

Yesu na Piyɛɛ

15 Pa tɛma tɔgɔo ilɛna Yesu pɔɔsɛ Simɔŋ Piyɛɛ sɛ, Yuhanɛ pɛyalo Simɔŋ, N sɔɔla-m na pɛ kɛlɛ panɛ? Mpogo i cɔ-i sɛ, Nn ta Caa, nya magamaga n nyɛma sɛ ma lugu wɛ-ŋ. Tɛnaga Yesu tɔma-i sɛ, Paasɛna ma iwɛɛsɛ. 16 Mpogo i tasa-i pɔɔsogo sɛ, Yuhanɛ pɛyalo Simɔŋ, n sɔɔla-m? Ilɛna i cɔ-i sɛ, Nn Ta Caa, nya magamaga n nyɛma sɛ ma lugu wɛ-ŋ. Ilɛna Yesu tɔmɛ-i sɛ, Paasɛna ma heeŋ. 17 Mpogo i tasa-i pɔɔsogo kɛ tɔm tuusu nyɛm sɛ, Yuhanɛ pɛyalo Simɔŋ, nya lugu wɛ-m? Tɛnaga Piyɛɛ lanlɛ wakɛlaa, isi i tasogo-i pɔɔsogo kɛ tɔm tuusu nyɛm sɛ, Nya lugu wɛ-m tɔ. Ilɛna i cɔ-i sɛ, Ta Caa, n nyɛma pɛ tɛna. N nyɛma sɛ ma lugu wɛ-ŋ. Ilɛna Yesu cɔ-i sɛ, Tɔo, paasɛna ma heeŋ ilɛ. 18 Tampana kɛ ma heeligi-ŋ yuu, maa cɛsɛgɛ, waato wei n ka kɛ ifepu tɔ, n lɛlaga nya tɛgɛ nya tampala na n tɛɛkɛ timpi n sɔɔlaa tɔ. Ama n kɔma n kpatɛlɛ, n ka kpaasɛ nya niŋ na lɛlo ka lɛlɛ-ŋ nya tampala

na i ka puna-ŋ timpi n ta sɔɔlə tɔ. 19 I yɔgɔta mpo sə i holɔgə sɔm mpi Piyɛɛ ka sə na pə kosə Isə nyogo tɔ. I tɛma mpogo yɔgɔtaga ilɛna i heelə-i sə, Təŋə-m.

Yesu na i ifalo kosɔɔlo

20 Piyɛɛ pəsaa ilɛna i na ifalo wei Yesu sɔɔlaa tɔ na i təŋɔgə pa waalə, na ifalo ini i ka wɛɛlɛna Yesu lanlɛ tɔɔ kɛ tətɔgɔlɛ taa na i pɔɔsə-i sə, Ta Caa awe ka lana-ŋ kɔlɔmɔtɔ? 21 Piyɛɛ na-i ilɛna i pɔɔsə Yesu sə, Ta Caa, na inɛ ilɛ se, ilɛ i ka tɛna we? 22 Tənaga Yesu cɔ-i sə, Ye ma nɔkaa sə i caga mpo halɛna ma kɔntɛ, nya nyənto suwege pə taa? Nyaa təŋə-m te. 23 Tənaga ta taapalaa tɛɛna-tə sə i ifalo inɛ i kaa sə. Piyɛle Yesu na ta heeli Piyɛɛ sə i kaa sə, ama i tɔmaga sə, Ye ma nɔkaa sə i caga mpo halɛna ma kɔntɛ, nya nyənto suwege pə taa?

24 Ifalo ini i magamaga i kɛɛsɛna tɔm tɛnɛ na i to-tɔgə takɔlagə taa. Na tɔ nyɛma sə pə tɛna mpi i tɔma sə pə lapa tɔ, tampana mpogo pə lapa.

Tɔm kantəkaga nyənto

25 Yesu lapa tɔma pagalɛ pagalɛ lenna na ye paa tɔma sə pa ŋmaa a tɛna tɛɛicɛi kɛ takɔlasə taa, ma ta hoo sə sii maga antulɛnya inɛ i tɛna i taa.